

Sahibi ve Sorumlu Yazı
İşleri Müdürü
Abdullah Faruk Gönüllü

Genel Yayın Yönetmeni
Aykut Ertuğrul

Yayın Kurulu
Murat Murat
Mustafa Çevikdoğan
Oğuzhan Yıldız
Ömer Faruk Demirel

Tasarım
Ömer Faruk Demirel

Çizim
Kadir Yanaç
Mustafa Yaşar

Tashih
İrem Ertuğrul
Zehra Betül Bulut

İdare Merkezi
Başkent Bulvarı 204/13
Batkent/ANKARA
T: 0312 385 33 00

İletişim
PK 392
Beyoğlu/İSTANBUL
heybe@yumusakge.com

Basım
Öncü Basımevi
Kazım Karabekir Caddesi
85/2 Altındağ/ANKARA
T: 0312 384 31 20

Yazı Telif Ücreti
10 TL (Şimdilik)

Abone
abone@yumusakge.com
Abonelik Ücreti: 25 TL
Öğrenci için: 20 TL
Kurumsal Abonelik: 50 TL

Kuveyt Türk: 44 6039175
Posta Çeki: 5874151

ŞİİR

- Çarpılmış Bir Kitaptan Çöküntüler*, - Cihat Duman • 4
Dil - Oğuzhan Yıldız • 6
Kof Aklın Eleştirisi - Selman Bayer • 8
Ben ve Şehir - Murat Ekinci • 10
Divana Giriş - Yavuz Türk • 11
İvedi Secde - Elif Zebra Kandemir • 12
İtirazlar - Enes Malikoğlu • 13
Hatalı Sevışme - Kadir Yanaç • 14
Kabkaba Efeği - Kadir Yanaç • 15

SÖYLEŞİ

Kadir Yanaç'm Oğuzhan Yıldız'la Konuştuğundur • 16

SORUŞTURMA

Şiir Cemaatleri • 20

Abdülbaki Akpınar
Adnan Dizer
Ali Celep
Ayşegül Tözören
Gökhan Arslan
Hakan Arslanbenzer
Murat Üstübal
Osman Konuk
Selman Bayer

Cemaatlerin 'Bengi Dönüşü ve Şiir - Celal Fedai • 34

HİKÂYE

- Serçeler Diyorum - Ahmet Büke* • 38
Örtü - Hasan Kaya • 40
Akvaryumda Bir Ebleh - Banu Kaba • 43
... Bir Başarı Öyküsü - Mustafa Çevikdoğan • 50
Keyfe Kader Kabvesi - Aykut Ertuğrul • 62

ÇEVİRİ

Hugo Von Hofmannsthal

- Dağ Köyü - Mehmet Kandemir* • 69
Sergüzeşt (Erlebnis) - Elif Zebra Kandemir • 72

Rużnâme - Abdullah Faruk Gönüllü • 74
Birinci Mektup - Yahya Kurtkaya • 76

SÖYLEŞİ

İskele Dergisi (İlk Sayı) - M. Fatih Kutan • 79

TAKDİM

Tatilden döndük.

Her gün şair olmanın şartları, dergi çıkarmanın kuralları, devrilmesi gereken kitapları yazan onlarca yayıncıyı tanıyoruz. Eksik kalırız endişesiyle koca adamların tuğla kadar kitaplarını devirmek gözümüzü korkutuyor olsa da kendimizi okumak zorunda hissediyoruz. Yücelerin boy boy fotoğraflarına o kadar alıştık ki aynada onları görmekten kurtulamıyoruz. Çünkü bizim için formüller hazırlamışlar, çok düşünüp çok taşmışlar. İşte bu noktada Ğ olarak tabii ki yeni formüller peşinde değiliz. Anladık ki birbirimize benziyoruz, birbirimizden besleniyoruz, sınırlara gerek yok...

Hey! Teachers! Leave them kids alone*

Bu sayıda soruşturma konusu edebiyat cemaatleri. “Yalnızlıklarıyla meşhur” şairlerin cemaatleşmekte de mahir olması size de ilginç gelmiyor mu? Edebiyat ortamı denilen şu büyük(!) “cemaat”te kimin yanına varsanız size çeteleşmeden, cemaatleşmeden, bunun zararlarından dert yanacaktır. Açık konuşalım, istisnaları ayrı tutarsak dert yanıp şikâyet edilen durumun aktörleri de aynı kişiler değil mi?

7. sayımızda şair cemaatleşmesi bilmecesinin üzerine yürüyelim dedik. Hazırladığımız sorulara cevap verme inceliğini gösteren şairlerimize teşekkür ediyoruz.

Dergimizde sürekli ya da kısa aralıklarla eserleri görülen dostlarımızla söyleşi yapmaya karar verdik. Her dergi kendi varoluşunda emeği olan kalemlere en azından bunu borçludur diye düşünüyoruz. Abi ve ablalarımızı edebiyata az çok ilgisi olan herkes tanıyor nasılsa. Söylenenlerin üzerine yeni bir söz söylemek ya da dinlemek de mümkün değil zaten. Gün yeni tanışıklıklar kurma, yeni sözler söyleme günüdür o halde.

İlk kurbanımız Kadir Yanaç. Ğ dergisinin ilk sayılarından itibaren çizimleri ve şiirleriyle dergiye katkıda bulunan Kadir’le yol arkadaşı Oğuzhan Yıldız’ın yaptığı söyleşiyi severek okuyacağınızı umuyoruz.

Uzatmaya gerek yok. Okuyun, keyfini çıkartın.

*Pink Floyd

ÇARPILMIŞ BİR KİTAPTAN
ÇÖKÜNTÜLER,*
CİHAT DUMAN

insan¹²
kaynana korkusundan su içmiştir¹

bu yüzden o akşam bir liman yaktı¹¹
insan, kediye selam vermeyi ihmal etmedi⁹
ayşe'den bir anayasa geçirdi³
dar çerçevede bir halk oyunu²
bir dil ve akıl koyunu sevinçle doldu

yaşasın geometri
yaşasın müzikçe dinlenilmek fitratı³
insanın canı sıkılmadı¹⁰
kaysı ekti ve yedi
sonra tuvaletlere emredildiği gibi girdi¹⁴
kaynana korkusundan kendine has bir tabanca¹⁵
ve yumuşak huylar edindi

iç tarafı öldürülmüş bir insan ya da insandı
ciyatduman⁴
dışarı çıktı, türlü âlemler dolaştı
kaynana'yı düşündü, horluyor muydu
ölümün kız kardeşiyse uyku⁵
benim de baldızım olur
dedi

tüm bu yaşananlar ben tam saat yediyken⁶
olmamış olabilirdi⁷
insan devreye girdi⁸ ve olayı bitirdi

* Dipnotları okuma! Dipnotlar, okuru enayi yerine koymaktır, sıkıcıdır.¹⁶

-
12. Uzaktan akrabam olur.
 1. Korkunca su içmek ve ölünce su ile yıkanmak. Fakat ilkinde su, hayat verir. Korku da, insanla birlikte ölüyor demek. Korku, hayattır o halde. İngilizcesini bilmiyorum.
 11. Gemi yakmak çözüm değil. Endülüs yok edilmeliydi.
 9. Ve aleykümselam. Artık kendimi dünyadaki tek özne hissediyorum. Alamayacağım selam yok.
 13. ayşE'yi anayasadan geçirmek mümkün olmamıştı. Geriye tek seçenek kalıyordu.
 2. Oy'un, koy'un, halk, akıl. Bilerek seçilmiş kelimeler:Çok tehlikeli.
 3. Çok dinlersen, artık müziğin seni dinlemeye başladığını fark edersin. Kaynana da öyledir.
 10. Sıklımasa hiç, çocuk yapar mıydı? Medeniyetin tek sebebi sıklıkmaktır. Yani: Futbol bir duadır evlat.
 14. Tuvalet terbiyesi, çocuğa 1 ile 4 yaşları arasında verilir. Küçük yaşta sindirilmeye başlanan insan yavruları büyüyünce demokrasiye daha rahat inanırlar böylece.
 15. Tabanca artık konuşulmayan bir dildir. Türkiye adlı memlekette en iyi tabancaları, emekli polis ve astsubaylardan bulursunuz. Tin işleri ile devlet işleri hep karışır orda.
 4. Dış tarafı hâlâ nefes almakta ama. Özürlü bir geçmiş var. Yirminci yüzyılın sonunda dünyaya geldi. Doğal olarak yirmi birinci yüzyılın başında yaşadı. Aynı yüzyılın başında kendi isteğiyle hayatıma son verdi. Yukardan böyle gözüküyordu. Yüzyıllar arasında yaşayan ama yüzleri tam belli olmayan insanlardan biriydim. Buradan bakınca ülkesi de tam seçilemiyor. Yaşadığı çağda yaklaşık altı milyar insanlar beraber sıkışık bir biçimde yaşamıştı. Peygamberi sever ve her fırsatta çiçek gönderirdin.
 5. Ölüm hepimizin avradı. Bunda dize oluşturacak ne var?
 6. İnsan, saat yedi olabilir mi? Güldürücü bir söze benziyor. İnsan dediğin ancak üzgün olur. Böyle: ☹
 7. Metafizik bir varlık olabilirim. Zaten bunu bildiğim için metafizikten nefret ediyorum. Olmamış olabilir. Kün fe yekün. Ama oldu bi kere. Yapacak bi şey yok. Zaten orda zaman da yok. Biz burada saatleri tarihi eser olarak saklıyoruz.
 8. Başıma ne geldiyse zaten bu cüzî irade yüzünden geldi. Çünkü, kalkmış cüzî iradenin imanı olmaz!
 16. Ben burada, istihza adı altında bize sokulan şaklabanlığı görebiliyorum. Okunmasını istemiyorsan yazma! Tezgâha kira ödemeye ne gerek var?

DİL
OĞUZHAN YILDIZ

1.

odalardan kalkan gemimize
pencereden kuşlar sızar soğuk
durmadan kırılır avize
limanla inilen inciden kovuk

avuç içimiz yarılan eşik
adımız atılırken delik deşik
her yelken donuk
kopuk sayfa taş gidiş
halatlarda yontulduk

boyundan süzülen İbrahim'ken
dilsiz uçaydık tavansız odasız
bıçağa değen ses
incinen merdiven
çıktık ki
hava ılık hava sessiz sedasız

hazine cebimizdeymiş neyimize
camı delen yapışkan soluk
üst üste yığılmış avize
erguvandan geçen bir ses gibi
kırılsın içimize

İbrahim limana atılan kristal ilmek
teslim teslim açılan hediye
kırık testiyle su götürmek

İbrahim gelsene dilimize

2.

yerden göğe yıkılmış bir başlangıç
ısrarlı bakışların esrarı
güneşi taşıyan kırlangıç
taşlardan göz toplar sarı sarı

güle verilen dua
suya düşen ışık zarfı
ibrahim'e bağlanan o davet
en çok da evreni dokuyan mağaraları

bir gagadan içilir
tüm nebilerin yolculukları

güllerden saçılır kirli limanlara veda
ateşle kalır masabaşı uygarlıkları

İbrahim! gelsene dilimize

KOF AKLIN ELEŞTİRİSİ

SELMAN BAYER

Neden Ege'de yazlanan asırlık emekliler
Tayyöre banmış bir insanlıkla maluldür?
Ve neden babamın kırları saçlarından uzakta,
Bir kırgınlık cümlesi eksilteli ve yorgun
Kurulur bir çadır gibi, ben okuldayken ulu orta,
Neden?

Sormayayım diyorum artık
çünkü sorusu olanları topluyor SusSus tugayları
Üzerinde soru işaretiyle yakalananlar tevkif ediliyor.

Dış güçlerime gidiyor, bu tevkifler
Mutantan basın açıklamaları arzuluyor Lacanın uşakları
Dil yalan söylemek için idmana alınıyor
İçtimaya geç kalan bir kırlangıç revire gönderiliyor inatla
Dayanamıyorum da soruyorum neden?

Eğitim zayıf oluveriyor bütün sorularım.
Yağmur yağıyor o yılın akşamı
Derhal rütbesi sökülüyor sakıncalı göklerin
Teftişler, kıt'a durlar ve rahatlama seansları...

Kanal kanal dolaşıyorlar emekli lağım fareleri,
Tek bir sorunun intikamı için bunca tefrişat
Azarlar gibi büyük harfler sığıyor hazır kıta farelerin üzerine
“İyi akşamlar büyük Türk milleti,
Biz sizin için kurum tutuyoruz yüzyıllardır
ve yıpratmak istiyorlar bizi
Bin yıl sürecek dediğimiz yağ tenekesine dileklerinizi bırakabilirsiniz
Gönlünüzden ne koparsa yani”

Sokaklarda in cin top oynuyor,
Tank koruma programları yok satıyor,
Batı mallarına uygulanan ambargolar başlıyor,
Yabancı antrenörler taşlanıyor meydana,
Gönlünden ne koparsa atıyor artık halk.
İlk taşı kim atıyor bilmiyoruz hiçbir zaman.

Aman boşver be halkım
Yerli malı yurdun malı
Ne de olsa...

Yerli malı haftasıyla donanıyor şehir,
Büyük adamlar beslenme çantalarını açıyorlar zamansız,
Tüm ülkeyi bozuk bir süt kokusu kaplıyor,
Çürümüş yumurtalar,
Hasad fazlası fındıklar...

Sonra zil çalıyor,
Ağzı kulaklarına varıyor mezarlıkların,
Bağlılık yeminleriyle titriyor serviler,
Yerinde duramıyor, kaçınıp duruyor koca bir ülke
Kargalar yevmiyelerini ikiye katlıyorlar,
Nezaketle rakunlar geçiyor geçitlerden,
Yakalarında, siyah beyaz, buruşmuş broşlar,

“Doktor doktor kalksana
Broşumu taksana
Bize rahat batıyor
Allasen bir baksana”

Bir kere daha, hep bir ağızdan, coşuyor kalabalıklar
Memurlar, rektörler, vektörler, traktörler, aktörler,
Ak töreyi hiçe sayıp aşılıyorlar yolları,
Arkadan
Ellerinde tarihi geçmiş ayran kutuları
Siyah önlükleriyle kadınlar, bunaklar ve İnönügiller.

Sormuş bulundum artık, ve son defa
Çünkü doğru soruyu sormak yarısıdır zekanın,
Ağır geliyor bu Türkiye'ye
Dakkasına yayınlarını kesiyor kanallar,
Basın bültenleri gece yarılarında
Tavşan süslemeli dişlek generaller,
Köşenazarları, boncuklar, kancıklar
Yıllara bölüyorlar saatleri hırsla
Ve ilk çağ resimleri çiziyorlar
Bir çocuğun rahlesine...

Sahi baba, neden yüzyıl geriden okuyoruz ki biz bu kitabı?

BEN VE ŞEHİR
MURAT EKİNCİ

her yerinde kar dolaşıyor gecenin
bıraktığı yerden alıyorum nal seslerini
kim bilir tanrılar ve yalnızlıkları
hangi heykelinde süslenmiş yunan'ın
uzayan gök içimde bir kimsesizlik
oturup dinledim sabahla birlikte
çünkü yersiz yetmezliğini güneşin

her göğünün ucunda eski bir çığlık
ve gözlerimde donuk göç ihtimalleri
esrik köpükleriyle ağzında piçler
uysallık dolduruyor boşluklarıma
onurlu kavgalar düşünüp bu şehirle
çoktan devirdim ben aynasını
elleri göbeğinde böcekli şehrin

yüzünü kesmiş bir su içiyorum
çok gölgeli bir kadını belki de
öyle sessizce tünedim saçlarına
başım dönüyor belki çoğalan şehir
diliyle bir usturayı serinletiyor itler
ve yıldızlar sessizliklerini yakıyorlar
ağıtına yaslanıp uyur şair ve şehir

DİVANA GİRİŞ

YAVUZ TÜRK

1. şimdi karalanmış kanatları yalnızlıkta
çocuk düşü telaşında bu içdeniz...
2. ne yapsan eksik kalır tutkal hüznün
içine yapışan ve yapışıkça oyalayan...
3. içimin tam burasını karala öfkeyle
bu kan, bu işgal mevsiminde dikiş izlerim...
4. açıl parantez! dedikçe ayrıntı hamallığı
kendisi değil, babası piç olan bu insanişi...
5. döne döne bir kalem hep aynı divanda
hem yazdığım, hem yattığım içinde...

İVEDİ SECDE
ELİF ZEHRA KANDEMİR

-sekülerleşmeden önce-

ey kuşlara melodi şelaleye hoş ritm
bağışlayan Allahım
ne makam ne melodi
istemem ikinci el/ıskarta hikâyeler
istemem bu dünyada cennet prototipi
yegâne arzum şimdi
başka yaşamaları duymamak civarımda
ölü kardeş etinden ikrah etmeyenleri
bağışlayan Allahım
bin kez yinelense de kafi gelmez mi âh'ım
sohbeti sükût olan birine çok muhtacım

maya çalsam kokuşur vazgeçemem yine de
sinekler mi uçuşur bu dipsiz ayinede

-sekülerleştikten sonra-

zihnim kaygan zeminde çabalayıp duran buz
can buluyor yeniden körüğü ümit olan
karamsar ruhlu kâbus
telafisi namümkün maziyle vedalaşıp
mütereddit atıyla birleşse de yolumuz
kâr etmiyor çabalar, çıkmıyorum düzlüğe
yuvarlanıp gitmiyor kasabamda muhabbet
çiftçiler anlamıyor tüketim toplumunu
benim aklım almıyor patates tohumunu
buluşuyor arada bir frekanslarımız:
paskalya ateşinin savurduğu kesafet
unutmadığımız şey:
farklı uyruklarımız

okuduğum kitaplar getirecekti vecde
çabalasam tutamam alnım ivedi secde

İTİRAZLAR

ENES MALİKOĞLU

dipnot I

Yalıtım kendimi
batını batıl kalıtlardan
arınç buysa ben arınmam
derviş cipini satsa
yahut yatsa rüyaya

dipnot II

gençtik ve güzeldik
itinayla itiraz ederdik
Belki buydu kusur
bir düşmana bir adam düşer sandık
buydu bizi tekinsiz bırakan
virgülden sonraki iki haneli küsur

dipnot III

Önemse oğlum, şah damarından
uzaklara mevzilenen halkı!
Perte çıktı projeler,
bütün stratejilerin trajik
komik sayılmaz yüzündeki esame.
Sağ baştan sayar
İçimizdeki en anarşist
uygun adam arş-marş.

Falanjistler kesmese
Filistinlileri bilmezdikⁱ.
Dinmezdi yağmur
amazondan kemirmese
Das kapital.
Reklamcı olmayanı solcu
saymıyorlar bu ülkede
Çık dışarı Hikmet Kıvılcımlı
Önün arkan sağın solun sobe

i [Midem bulaniyor bu mısırda]

HATALI SEVİŐME

KADİR YANAÇ

Koltukaltlarımıza imparatorluklar kuran
örümceklerden habersizdi
ilk hatalı seviően atamız
bilmezdi
uydulu bir gecede doğumun
dikine bloklara muőtu mahiyeti
taőıdığını demir tohumlu bireyin sırtında
ağırlaőan mükemmel manevraların
plastik izlerinin kondurduğu
öpücüklerin yaőlanma belirtisi
olduğunu...
Çünkü ihtiyarlar
hem hızlı hem uzaktan kumandalı
devriyelerin kol gezdiiği
baston atlaslarda
sakallarına anlamlar bahőediyorlardı
yeryüzü őekillerine bakarak.

ve dolayısıyla biz
biz milyarlarca sevgili
birbirine yanlış vurulmuő

KAHKAHA EFEKTİ
KADİR YANAÇ

kirlenmedi, olağandı her şey
çünkü
yok imzası tanrının
hiçbir resmi
evrakta
döşenmiş bu uzak iklimlerin
döşenen asfalt yolların birbirimize
döşenecek çok bilinmeyenli denklemlerin
sıfır rakımda, yirmibeş santigratta
birey nezdinde
nefesler tutulmayacak elbet
çünkü tutulursa bir an bile
bacağında bıraktığım parmak izim
kirlenecek birey nezdinde
ey sentetik dilber!
akımların toprağı, tahtayı yırtıp
dayanınca beton bloklara
ağırlaştı evlerin yükü
kitap ölçü birimiyle, birey adedince

işte bak!
şehvetin denizinden öncedir
ilk duyu durağında
bu benim vücudum
bu senin büstün
n'olur nasırlarımı mazur gör

O: Ben seni uzun süredir tanıyorum. Ama Ğ okuru için kendini anlatır mısın?

K: Legal olarak 1989 doğumluyum. Yıldan emin olamasam da 14 Ocak günü Batman'ın Değirmenüstü köyünde doğduğuma nerdeyse ikna olacağım. 14 Ocak'ın kesinliği de bir ritüele rast gelmesinden dolayıdır. Şimdi ise Ankara'da öğrenciyim. Ğ Dergisi'nde çizer olarak edebiyatla tanıştım. Daha sonra Süheyla Mehmedoğlu müstear ismiyle şiirlerim yayımlandı Ğ'de.

Doğum tarihimin belirsizliğine, baloya pijamayla gidenlere, kalabalığa, muğlâklığa vb. şeylere ilgiliyim.

O: Son cümlede kastettiğin belirsizlik kaos mu? Eğer öyleyse kaotik olana ilginden yola çıkarak şiir maceramı anlatabilir misin?

K: Kastettiğim kaos mu bilemiyorum ama kaotik bireylerin var olması gerektiğine inanırım. Bazı tanımlara göre kaos olabilir.

Şiir macerama gelecek olursak:

Bir gün televizyonla aynı sıralarda okuduğumu fark ettim. O, yabancı bir şeydi. İlgimi çekti, sokuldum ona. Beni valsa davet etti, öptü, koynuna aldı. Sonrasında sadece televizyonun değil kitapların, dergilerin ve gazetelerin de sokaklarda yürüdüğü fark ettim. İşte buna kaos dedim. Bana göre kaos sürekli bir geçiş/değişim evrenidir. Monoton bir denklemdir kaos. Bu nedenle kaos mevcut düzenin kendisidir. Çünkü en büyük kaos ihtimali ona aittir. Homojendir, apaçıktır, öngörülendir. Dolayısıyla kaosu yaratacak müdahaleye açıktır.

Şimdi bu kadar gevezelik yaptıktan sonra nasıl şiire başladığımı soracaksın tekrar; başkaları gaz verdi, ben de inat ettim, olduğunu söylediler.

O: Birbirinin devamı olduğuna inandığım Kursak Geçildi ve Bu Demek şiirlerinin içerdiği kaotik söylemlerin zıbninde oluşum süreci bu homojen diye nitelendirdiğin kaosa bir başkaldırma mıdır? Eğer öyleyse bu pek

de alışık olmadığımız imgeler kaosa direnirken, kaotik olanı daha da katılaştırmakta değil midir?

K: Paranoyakça gelebilir ama düzen olarak algıladığımız monoton yapının kaos olmasının sebebi tamamen müdahaleye açık olmasıdır, değişkenleriyle oynanabilmesidir. Genel kaniya göre baloya pija-mayla gitmek ancak bir delinin işidir. Ama binlerce kişinin aynı tarz kıyafetle orada bulunması olağandır. Farklı güruhların farklı balolara farklı kıyafetlerle gitmesini farklı orduların ritüellerine benzetirim. Ordu ki disiplinsizliğe yer yoktur içerisinde. Sıfır tahammülden bahsediyorum. Bir kıvılcımla yanacak güruhlardan bahsediyorum. Yani burada isimleriyle çağrılmayan insanlardan bahsediyorum. Baudrillard karşı çıkabilir ama.

Düzen bireyin (birey tanıdığım en ... kelimelerden bir tanesidir) gizli komutanıdır. Düzen, birey'in yegâneliğini ya da mükemmeliyetsizliğini görmesinin önündeki en büyük engeldir. Gönderenlerden uzak kaldığımız ya da gönderenlerin manipülasyonlarının farkına vardığımız zaman ipleri elimize almış oluruz. Belki de ip falan yoktur. Belki de Aykut Abi'nin de kullandığı cümleyi kullanmak gerekir burada; "Her şey eninde sonunda sessizdir.". Bak yine oldu. Eyvah! Kuşatılmışım. Ben de defolu şiir yazmaya çalışıyorum. Belki bir ismim olur diye.

O: 4. sayıdaki ilk şiirinde hissedilen lirikmin, bozker sesinin yerine sanayi, makine, trafik, şebir güriültüsünün gelmesi sendeki içsel düzenin yerini içsel kaosa terk ettiğini mi gösteriyor?

K: İlk şiiri yazdığım dönemde içsel bir düzenin olmadığı kesin. Tanımlanmış bir içsel düzenin mevcudiyeti şiir yazmamam için en büyük sebepti. Ne bileyim başka şeylere yönelirdim. Bir kişisel gelişim mucizesi olurdu belki de.

Bana göre ritmi düzgün olmayan bu zamanda bize ritmi bozuk türküler lazım. Kadim olan kale alınmıyor. Biraz geç fark ettim. Düzenin kontrolü altındaki kaosu resmetmeye çalıştım.

Bana göre ritmi düzgün olmayan bu zamanda bize ritmi bozuk türküler lazım.

Kadim olan kale alınmıyor. Biraz geç fark ettim. Düzenin kontrolü altındaki kaosu resmetmeye çalıştım.

O: Resmetmek demişken aynı zamanda çiziyor olman senin şiirini ne ölçüde etkiliyor?

K: Resmetmek... Nesnelere, hareketleri, canlıları sürekli hafızanda tutmak... Bunun için bir teorim var galiba.

Zihnin yukarıdakilerle yetinmeyip kelimeleri, hisleri, durumları saklama; olgunlaştırma işini de aldığını düşünüyorum. Böyle bakıldığında çiziyor olmamın şiirlerimi görsellikten ve takıntıdan gelen bir katkıyla beslediğini varsayabiliyorum.

O: Yani cisimleri, hareketleri, canlıları, kelimeleri, hisleri zihninde net bir şekilde mi tutuyorsun?

K: Hayır, şüpheyle.

O: Bu da muğlaklığa neden oluyor olmalı...

K: Evet kesin bir muğlaklığa, zincirleme bir paranoyaya... Paranoya bir ihtiyaçtır. Kötülemeyin onu.

Birçok şeye şüpheyle yaklaşıyorum. Net bir şey söylemekten kaçınıyorum. Üstelik gözlerim de miyop. Gözlük de takmıyorum.

O: Ben ilişki kuramadım...

K: Hiçbir şeyi net göremiyorum. Dağınık. Hemen herkes birbirine benziyor, benzemiyor. Her şey birbirine geçmiş.

O: Peki. Son olarak eklemek istediğin bir şeyler var mı?

K: Beni saçma sapan konuşturdun. Çoğunu anlamadığım bir sürü cümle sarf ettim. Hangi kitapları okudun vb. gibi sorular sormadığın için teşekkür ederim.

Hadi git artık.

O: Eyvallah.

Her alanda olduğu gibi, edebiyat alanında da sonu düşmanlığa kadar varan ciddi bir hizipleşmeyle, cemaatleşmeyle karşılaşyoruz. Üstelik ilginç bir şekilde mezkûr ayrışmalar çoğunlukla nesir yazarları arasında değil de, şairler arasında vuku buluyor. Ufak ya da büyük ve genellikle kişiden kişiye haklılığı değişen sebepler yüzünden pek çok ihtilaf yaşanıyor günümüz edebiyat camiasında. Bu ihtilaflar doğal olarak tartışmalarla, kavgalarla ve ayrılıklarla neticeleniyor.

Sorulara geçmeden önce kanaatimizce ufak bir açıklama yerinde olacaktır. Akım, okul ya da ekol ile cemaat arasında bir ayrım yapmak gerekiyor. Edebiyat tarihini incelediğimizde; aynı şehirde, hatta aynı dönemde dahi yaşamamış insanların aynı akımda kataloglandığını görebiliyoruz; ancak diğer tarafta cemaat için ortak bir zaman ve mekân birlikteliği, müşterek paylaşımlar, muhabbet şart. (Örnek vermek gerekirse; “ikinci yeni”yi ele alabiliriz. İkinci yeni şairleri dünya görüşü olarak bir araya gelmeleri mümkün olmayan insanlardı. Akımın ismi konusunda dahi bir uzlaşmaya varamadılar. Ece Ayhan “sivil şiir” derken, Sezai Karakoç “yeni gerçekçi” dedi. Cemal Süreya da bir ara “mülkiyeliler” demişti.) Biz bu soruşturmada akımlardan ziyade cemaatlere odaklanıyoruz.

Şu halde soralım;

1. *Şairleri bu kadar katı kılan, onları uzlaşmaktan uzak tutan şey nedir? Neden cemaatleşiyoruz?*

2. *Literatürdeki şair kimliğine baktığımız zaman, hemen her zaman yalnızlıkla özdeşleşmiş bir yaşam gözümüze çarpıyor. Şu halde, şair ya da şiir cemaatleri oksimoron bir tamlama olmuyor mu?*

3. *Günümüzde cemaat ve akım arasında bu ayrım yapılabilir mi? Ve dahası insanlar günümüzde akım derken cemaati kastediyor olabilirler mi?*

4. *Şiirde belli bir cemaate dâhil olmak ne demektir tam olarak? Bir cemaati cemaat yapan, ötekilerden farklı kılan şeyler nelerdir?*

5. *Kendinizi bir cemaatin ya da akımın içinde tanımlıyor musunuz? Eğer öyleyse, sizi başka bir yerde değil de orada kılan şey nedir? Bu ayrışmanın gerekçelerini, farklılıklarınızı anlatabilir misiniz?*

Şair; insan olmaya çalışan ve “emr-i bil maruf”u gerçekleştirmeye çalışan eşref-i mahlûkattır. İnsan olma çabasındaki şahıslara şair diyebiliriz ki bu da post modern dediğimiz, kapitalist ve üfürükten dünyanın dışında olma çabasındakilere verilebilecek isimdir. ∞

ABDULBAKİ AKPINAR

1. Cemaatleşiyor muyuz? Bundan pek haberim olduğunu söyleyemem. Ancak şundan bahsedebiliriz: Birbirini pohpohlayan, el ayak yordamıyla karanlıkta yolunu bulmaya çalışan değişik gruplar var. Bunlara sizler veya birileri şair diyor. Tanımlamalarda sorunumuz var. İlk önce şairi tanımlamaya çalışmak gerekecek.
2. Bu literatürü kim oluşturdu haberim yok. Şair; insan olmaya çalışan ve “emr-i bil maruf”u gerçekleştirmeye çalışan eşref-i mahlûkattır. İnsan olma çabasındaki şahıslara şair diyebiliriz ki bu da post modern dediğimiz, kapitalist ve üfürükten dünyanın dışında olma çabasındakilere verilebilecek isimdir. Bu anlamda yalnızlık veya ayrışmadan bahsedebiliriz. Şairle şiir cemaati arasında bu anlamda bir bağ kurmak anlamsız kalmaktadır. Ancak şu daha makul olacaktır: Kendisini şiire veren şair dediğimiz şahıslar yapısal olarak şiire ulaşan şahıslarla bir duygusal bağ kurmaktadır. Buradaki olay şiire olan muhabbetendir, kişilere olan muhabbetten değil yoksa. Arada kurulan bu bağ sosyal ortamlarda da etkisini bir şekilde göstermektedir. Siyasal anlamda anlaşılmayan ve edebi akım olarak ele aldığımızda farklı akımlara mensup şahısların birbirlerine olan derin saygısından da bu minvalde bahsedebiliriz. Olay şairin şairi bulma çabası, bir anlamda insanın insan olanı arama çabasıdır.
3. Günümüz mahlûklarının daha çok bu anlamda kullandığı herkesçe malumdur.
4. Şiirde cemaat varsa da bunlara cemaat değil daha çok körler güruhu diyebiliriz.
5. Kendimi şairler arasında görmek isterdim. Şair bulmak bu kadar zor iken. Bu anlamda kendimi bir cemaate veya akıma dâhil etmem söz konusu değil. Ayrışmanın sebebini belirttim sanırım.

Türk şiirinde bir akım yoktur. Hareket vardır. 'Akım'ı ayırdık. Günümüzdeki hareketler -ciddi anlamda varsa eğer- ortaya da eser koyuyorlarsa iyidir, hoştur. Ama cemaatlerin alayı serhoştur. ☞

ADNAN DİZER

1. En çok kafamı yoran, midemi kaldıran mesele de bu. Sorudaki “şairleri” ifadesinin bendeki görüntüsünden hareketle konuşayım: Bu şairler katı değillerdir, olamazlardır. Onlar tam aksine gayet bulanık, duruluktan alabildiğince uzak insancıklardır. Dolayısıyla birbirlerine karışmazlar, yoğunluğu en fazla olan dibe çöker, diğerleri en üste çıkar, sesleri en fazla duyulur. Aynı bileşenlerden oluşanlar da ister istemez birbirlerine karışırlar.
2. Oksimoron ne onu bilmiyorum. Yalnızlığa gark oluşunu da eğer artistik olsun diye yapmıyorsa bir ‘birey’ olma - olabilme kaygısından ötürü olsa gerek. Ki bu adamlar istisnadır. Ama bir şair portesi çizilecek olursa, bir şair tanımı yapılacaksa eğer, Müslümanların iman ettikleri kutsal kitapta şairleri tanımlamayıp münafıkları anlatsa da şöyle güzel bir ifade var: “ Onları gördüğün zaman kalıpları hoşuna gider. Konuşurlarsa sözlerine kulak verirsin. Onlar sanki giydirilmiş kalas gibidirler. Her kuvvetli sesi kendi aleyhlerine sanırlar. Onlar düşmandır, onlardan sakın. Allah onları kahretsin. Nasıl da (haktan) çevriliyorlar. ”
3. Türk şiirinde bir akım yoktur. Hareket vardır. ‘Akım’ı ayırdık. Günümüzdeki hareketler -ciddi anlamda varsa eğer- ortaya da eser koyuyorlarsa iyidir, hoştur. Ama cemaatlerin alayı serhoştur. Bu arada, insanların neyi kast ettiklerini bilmiyorum abi.
4. İnsanlar bir şiir cemaatine dâhil oluyorlarsa bu yüzde yüz para, ün, şöhrat, kadın, kontör, sigara, çay getirsin diyedir. Bunu bir delikanlının çıkıp da inkâr edeceğine inanmıyorum. İnkâr etse de akılı baliğ olan bir kulun buna inanacağını sanmıyorum. Bir cemaati cemaat yapan, ötekilerden farklı kılan şeyler; aralarındaki rekabet, daha fazla kazanmak (herhangi bir şey) gibi şeylerdir. Hoş, bu söylediğim iki olgu da aynı şey. Ne çok şey kullandım. Yoksa eser açısından onları ayırmak pek de mümkün gözüküyor. Aman aman, inanılmaz, imkânsız derecede farklı eser üreten adamlar da pek az. İsmet Özel etkisi. Birkaç kuşak zayı oldu. Olsun yine de bence Hz. Özel fareli köyün kavalcısıdır.
5. Birkaç tane nefret ettiğim cemaat / dergi var. Nedeni ise az – çok söylediğim şeyler. Yani haddini aşan sözler, büyük büyük kelimeler falan. Yağlı şairanelikler. Ben bunlara gelemiyorum. Metni ortaya

koyarsın, bin yıl sonra bile olsa elbet birileri gelir, seni alnından öper. Mesele değil. Bu sevmediğim cemaatlerin / dergilerin karşısında duran bir cemaat falan da yok. Dolayısıyla dâhil değilim sanırım. Sanırım diyorum çünkü buna bir başkası daha rahat karar verebilir. Ama ben bir yere kendimi ait hissetmiyorum. Bir tek kendi dergim, kendi derdim var, arada sırada onu yayınlıyorum. Zaten teknik olarak da bir cemaatte bulunmam söz konusu değil. Henüz başka bir dergide bir metnim / şiirim yayınlanmadı. Beğenilmiyor herhalde. Yani göndermiyor değilim. Siz bile yayınlamadınız benim şiirimi. Yazıklar olsun. Şaka şaka, sağlam soruşturma, eyvallah.

ALİ CELEP

‘Şair cemaatleri’ ibaresinden benzer duygu ve düşünceleri paylaşan, bir amaçta veya kavgada buluşan ve aralarında bir tür ağabey-kardeş ilişkisiyle hareket eden birkaç şairin bir dergide ya da şiirin kamuya açık bir platformunda kümelenmesi anlaşılıyorsa, bu ibareyi ‘şair klikleri’ olarak değiştirmek daha işlevsel bir soruşturma başlığı olacaktır. Zira benim bildiğimce cemaat, bir derleyip toparlamakla birlikte harekete geçen bir yapılanmanın olduğu yerde karşılığını bulan ‘topluluk ruhu’nu ifade eder. Türkiye’de bu anlamda şair cemaati olduğunu söylemek pek doğruca olmasa gerek. Ama şair klikleri dersek o başka, zira klikler dışında şiiriyle kendine yer açmanın neredeyse olanaksız olduğu bir vasattan bir şekilde bahsedebiliriz. Bu vasatı belirleyen şey ise, ilişkilerdir. Sadece şiiriyle değil de ilişkileriyle birlikte şiiriyle ortama dâhil olmak gibi bir gerçek var. İlişkiye geçtiğinizde ise artık kaçınılmaz gerçeği kabullenmek zorundasınız: İğfal edilmek.

Türkiye’de bugün artık iğfal edilme gerçeğini kabullenmeden herhangi bir kliğe dâhil olmanın olanaksız olduğunu hatırlatmanın pek de önemli olmadığını düşünebiliriz. Önemli olan, bir kliğe dâhil olabilmektir şair için. Zira klikler dışında müdahil olma cesaretini ya da sorumluluğunu yüklenmek bir tür sıfır etkiye oynamak gibidir. Klik sözcüğünü öbek olarak da alabiliriz. Çok komik de olsa sağda ve solda nice şair öbekleri var ki ağabey-kardeş ilişkisini bir övünme gerekçesi olarak görebiliyorlar. Birçok genç şair için ise bu durum, bir varlık gerekçesi olarak bilinir. Türkiye’de bütün şair klikleri -birkaçı istisna-dayatmacıdır. Türkiye’de bütün şiir klikleri, istisnasız, dünyanın kendi etrafında döndüğü sanısıyla hareket ederler. Ben bu durumu o kadar da anormal görmüyorum. Çünkü böyle olmasalar klik olamazlar, klik olarak yaşayamazlar. Çok somut konuşayım, anlaşılısın: Herhangi bir kliğe dâhilseniz, o kliğin sevmediği veya giderek düşmanlık beslediği bir şair hakkında yazı yazmak bir yana olumlu bir kelime bile edemezsiniz. Ederseniz, ağabeyleriniz size kliğinizin kapısını anında gösterir. Daha ilginç olan bir başka gerçek de şu: Bir kliğe mensup olmak niyetiyle ilişkiye girmeden önce, size şu ya da bu şair, şu akım veya bu

düşünceye sahip şairler hakkında yazmama şartı öne sürerler. O solcu bu sağcı şu da futbolcu ise yazamazsınız. Neden böyledir bu işler, onu da söylemeden olmaz: Her öbek kendine iktidardır da onun için. Bu noktada şu tespiti gerçek namına hemen dile getirelim: Her öbek aslında kapalı devre yayın yapan bir kuruluştur. Velhasıl ülkemizde bu komik ve aslında acınası durum o denli içselleştirilmiş ki artık, doğrusu pek de kurcalamamak gerekiyor. Kendi payıma bu saçma sapan kümelenmeler beni ilgilendirmiyor. Şiirimize emeği geçen şairler üzerine okuyup düşünüp yazmak daha ilgi çekici geliyor bana. Tek dayatmanın şiirden geleceği günleri besleyen umudumuzu yitirmeyelim vesselam.

AYŞEGÜL TÖZÖREN

Birinci ve ikinci soruyu birlikte cevaplamaya çalışacağım. Hatta ilkinin art arda gelen sorularının cevapları da bence iç içe geçmiş durumda. “Young, cemaatleşme arzusunu, aralarındaki ortak değerlere gönderme yapan homojen grubun, diğer gruplar tarafından, onun kendisini anladığı gibi anlaşılma çabası olarak açıklıyor.” (Işık ve diğerleri,2001:142, akt: Karakurt). Aslında burada cemaatleşmenin ne kadar farksız birliği ve çoğulculuğun dışlanmasını beraberinde getirdiği açık. Cemaatleşme olduğu zaman “öteki”nizle uzlaşmanız zor, çünkü bu cemaatleşmenin tabiatına aykırı. Neden şiirde cemaatleşiliyor sorusu aslında toplumun diğer kurgu kategorilerinde olduğuna benzer geliyor bana. Kolaycılık belki biraz ağır olabilir ama daha hafifini söyleyip konfor talebi mi desem, yoksa biraz daha ağırını söyleyip, başkası tarafından yönetilme isteği mi desem bilemedim. İkincisini seçersem, “başkası”nı da açıklamalıyım sanırım. Başkası öteki değil elbette, cemaatin normları, en karizmatüğinden liderinizin -hep abi olmalı- doğrusu.

İkinci soruda belirtildiği gibi şair kimliği yalnızlıkla birlikte kodlanmışken -bu duruma da karşı çıkılabilir- Türkiye’de şiirdeki cemaatleşmenin varlığına yine de şaşırılmamak gerekir. Bu coğrafyada bireysellik kültürel olarak övülmeyen bir şeydir. Çocukluktan beri karşı karşıya kaldığımız “önümüze çıkana bin tekme” mantığı bizi “muhalif” şeyler söylerken dahi yandaş aramamıza götürür ve işin kötüsü cemaatleşmeye karşı çıkmak bile karşı çıkanlardan bir cemaat oluşmasına yol açar.

Cemaati geleneksellikle kodladığım da sanılmasın, “bizim modernitemiz” de aslında tek tipleştirici yaklaşımlarıyla cemaatleşme mantığını kırmaktan uzak...

Maalesef “cemaate” akım tabelasını takmakla akım olmuyor. Nasıl üniversite olma iddiasının içini dolduramayan üniversitelere “tabela üniversite” diyorsak, herhalde “değişim”, “yeni bir yöneliş” iddiasını taşımadan akım olduklarını iddia edenlere de “tabela akım” demek gerekir. Burada cemaatin yanı sıra “aidiyete”, hatta aşırı cemaatleşmenin bizleri götürdüğü “kimlik fetişizmine” bakmamız gerekir (Kentel). Şimdi dördüncü soruyu da cevaplamış

olacağım. Belki çok basitleştirip, bir kişinin lokantada yalnız yemek yerken garipsenmesinden, “yalnızlığına” mutlaka negatif bir gerekçe aranmasından başlayarak, “Aslında her birimiz o lokantanın müşterileriyiz.” diyerek her katmandaki cemaatleşmeyi meşrulaştırabilirim. Ancak cemaatlerin özünde duran aidiyet duygusu bir yandan biz’i tanımlarken, aynı zamanda ötekileri de işaretlemektedir. Hatta belki bu katı olan biz’in akışkan hale gelmemesi için ötekimizi yani “negatif garantimizi” yaratmaktan başka bir şey değildir. Daima kimliklerini ötekinin konumundan anlatan cemaatler, kollektif kimliklerini fetişleştirdikçe ötekilerini kendi kurgularında aynı noktaya sabitlemiş, mıhlamış olmuyorlar mı? Buradan yola çıkarsam, sanıyorum bir kişi cemaatinin normları doğrultusunda yarattığı ötekinin orada olmamasından ya da akışkan olmasından korkmaya başladıysa cemaatinin “hep kahraman” bir neferi olmuş demektir. Peki, şiir ötekinin dilindenlik değil midir? Benim dilim değil, senin dilin değil, onun dili. Herkesin ötekisinin dili.

Son soruya cevabım hayır, ötekinin dilini inşa etmek kesinlikle değil, ama onun dilini aramaya devam ediyorum, var olanı yıkmak için.

GÖKHAN ARSLAN

1. Sanırım şairleri diğerlerine karşı bu kadar katı kılan, onları uzlaşmaz, bir araya gelemeyecek duruma getiren, iktidar hırsından başka bir şey değil. Şiir yazan, şiir üzerine düşünen herkes, ister istemez tepesinde kendisinin bulunduğu bir iktidar kalesi oluşturuyor. Günümüz edebiyat ortamında bu kaleleri ne yazık ki yıllıklar ve dergiler inşa ediyor. Yani cemaatleşme, dergiler ve yıllıklar üzerinden yürüyor. Örneğin yıllıklar her ne kadar yıllık hazırlayanın beğenisine göre şekillense de bu beğeni kişisel düşmanlıklar, sürtüşmeler etkiliyor ne yazık ki. Dergiler ise daha vahim durumda. Dergi editörleri birer cemaat lideri gibi kendi etrafında bir halka oluşturmaya çalışıyor. Eğer uzaktan yakından o halkayla bir ilginiz yoksa o dergide bir şey yayımlayabilmek neredeyse mümkün değil. Neredeyse diyorum, çünkü ara sıra bu halkayı kırmayı başaranlar oluyor. Fakat bu kırılım; ne yazık ki cemaat liderinin bu ‘başarılı’ kişileri cemaate çekme çabasından başka bir şey değil.
2. Bu biraz da hangi açıdan baktığımıza bağlı. Şairin her zaman yalnız, ayrıksı ve saldırgan olması bekleniyor. Yani şair belli bir kalıba sokulmaya çalışılıyor nedense, bir sürü sıfat yakıştırılıyor adına. Peki, doğru düzgün bir iş ve aile yaşamı olan, hayatı düzenli bir şekilde yaşamaya çalışan birinden şair olmaz mı? Evet, genelde yalnızlıkla özdeş tutuluyor şair kimliği. Bu algıyı da şairlerin kendisi oluşturuyor zaten. Ama günümüzde öyle bir noktaya geldi ki; ‘tek başına’ bir şair bile rahatlıkla cemaatleşmesini tamamlayabiliyor. Bu da bir duruştur sonuçta. Siz ona yakın olabilirsiniz, ondan nefret edebilirsiniz, kişiliğini sevmeyiz ama şiirlerini çok tutabilirsiniz. İçine kapanmanın, yalnızlaşmanın, kendini her

türlü sosyal çevreden yalıtmanın bir moda haline geldiği şiir dünyamızda, tüm bu eylemler de bir çeşit cemaatleşmenin yansımaları değil mi?

3. Benedict Anderson *Hayali Cemaatler* isimli kitabında kendi ulusuna körü körüne bağlı olan toplumların diğer toplumlara nasıl kin beslediklerinden bahseder. Bu süreci anlatırken de bazı verilerden yararlanır. Bu verilerin içinde bence üzerinde önemle durulması gereken iki nokta ‘dil’ ve ‘hafıza’dır. Bu açıdan bakıldığında şairler de biraz Anderson’un bahsettiği toplumlara benziyor. Kendi dilini oluşturan veya oluşturduğunu düşünen şairler, kendi dil algılarının dışında cereyan eden her türlü olaya nefretle yaklaşıyorlar. Ve tabii ki hafıza... Yani hafızanın unutma/unutabilme yeteneği. Sanırım bizdeki bu unutuş eylemi biraz da bilinçli bir tercih. Kendimize yakın olmayan olguları ve duyguları unutmaya en başından beri razıyız. Belki bir ‘akım’ oluşturmaya yetecek keskin sınırlar yok artık edebiyat dünyasında. Farklı düşüncelere sahip insanlar bir araya gelip el birliği ile bir şeyler yapmaya çalışsa da, belli bir noktadan sonra bu durum içinden çıkılmaz bir hal almaya da başlayabiliyor. Tanzimat’tan İkinci Yeni’ye kadar uzanan dönemi düşünün. Sonra da İkinci Yeni’den bugüne kadar gelen süreci; Mavi Hareketi, Yenibütüncü Şiir, Deneysel Şiir, Görsel Şiir, Sesli Şiir, İmgeci Toplumcu Şiir, Neo-Epik Şiir ve daha niceleri... Herkes kendine özgü bir dil ve hafıza yaratma telaşında. Peki, bu ne kadar mümkün? Yani dergileri savaş meydanı olarak kabul ettikten/ettirdikten, internet ortamında küfürler savurduktan, kendisi dışında gelişen her şeyi ve geleneği reddettikten sonra; bahsi geçen ‘akım’ olmuş, ‘cemaat’ olmuş ne fark eder ki? Bütün bunları şunun için söylüyorum; akım ve cemaat... Maalesef herhangi birini duyduğumda diğeri gelmiyor aklıma. Akım dendiğinde kendi dünyasında başkalarına bulaşmadan şiirini yazmaya çalışan insanlar beliriyor gözümün önünde. Fakat cemaat sözcüğü ise doğrudan kavgaları, unutkan hafızaları çağrıştırıyor bana.

4. Bir cemaate dâhil olmak, olmaya çalışmak... Sanırım bunun için bayağı bir yol kat etmek gerektiği gibi yanlış bir inanç söz konusu. Yukarıda da söylediğim gibi, bir cemaati cemaat yapan kendine özgü oluşturduğu saldırgan bir tavır, reddetmeye meyilli bir dil ve unutkan bir hafızasıdır. Bu üçünü bir arada toplamayı başarabilenler büyük bir iş başarıyorlar bana göre. Bir gruba/cemaate sızmaya, dâhil olmaya çalışanlar büyük bir yoldan geçeceklerini ve zorlanacaklarını düşünseler de; durum görüldüğü gibi değil aslında. Çünkü toplumsal hayattaki cemaatlerle, edebiyat dünyasındaki, özellikle de şiir eksenindeki cemaatler birbirine hiç benzemiyor. Toplumsal hayatın tersine, edebiyat camiasındaki bir cemaate girmek çok basit bana göre. O âna kadar yazdığınız her şeyi yadsımak yerinde bir adım olur başlangıçta. Sonra da girmeyi düşündüğünüz bir cemaatin karşısında yer alan başka bir cemaate saldırarak ‘ol’maya doğru yol alırsınız. En sonunda da o cemaat lideri hakkında bir yazı ya da ona adanmış bir şiir yazmak bu süreci tamamlar. Bütün hepsi bu kadar! Artık o cemaatin en has adamlarından birisiniz demektir. Bir cemaati diğerlerinden farklı kılan şeyler de bunlardır işte.

5. Kendimi tek bir cemaate yakın buluyorum; o da ‘şîr cemaati’. Bu cemaatte kalem oynatan, bir şeyler üretmeye çalışan herkes benim kardeşimdir. Tabii ki herkes kendi inandığı doğrular uğruna bir şeyler yazacak. Bundan daha doğal bir şey de olamaz zaten. Bile isteye kimsenin kalbini kırmadan, tek doğru inancın kendi inancı olduğunu savunmadan, kendi iktidar alanını oluşturmak yerine tüm iktidarlara kafa tutan bir kardeşlikten söz ediyorum burada. Yani ortak bir paydadan; şîirden. Nasıl ki her iş namusuyla yapıldığında anlamlıysa, şîir de namusuyla yazıldığında anlamlıdır. Ama ne mutlu ki benim inandığım, içinde bulunduğum bu ‘şîr cemaati’nde herhangi bir lider yok. Varsa da ben tanımıyorum, kabul etmiyorum. Hem bütün iktidarlara kafa tutacaksınız, hem de içinde bulunduğunuz cemaatin sözüm ona liderinin sırtını okşayacaksınız. Lütfen kimse bunun için şîiri kullanmasın, yeter!

Neo-epik şîirin günümüzdeki sürdürücülerinden, yaratıcılarından biriyim; bu tarzı 1990’ların ikinci yarısından itibaren ihya eden, gündeme sokan ve liderliğini yapan kişiyim. ∞

HAKAN ARSLANBENZER

1. Sağ-sol bölünmesidir. Sağ kesimde yer alan şairlerin 1980’lerden itibaren solun karşısına dikilebilecek sayıya ulaşmış olmasıdır. 80 kuşağının şairleri iki tavrı aynı anda sürdürürler. Bir yandan “şair” sıfatlarını hak etmek için sola güzelleme yaparlar. Diğer yandan “muhafazakâr” kalabilmek için de Türk sağının tiyatrosunu oynarlar. Bu tavrı 1990’larda, dönemin şüara çoğunluğunu oluşturan İslamcılar sürdürme gereği duymadı. Şair olmak için şîir yazıp yayımlamak ve kendinden söz ettirmek yeterli hale gelmişti. Sol bizi kabul etmeyecek diye bir korku yoktu. Daha sonra, bizler okuyucu üzerinde tesir yaptıkça eski oyunu sürdürmek isteyen sağcılar da solcular da hizipçiliklerini konuşturmaya başladılar. Şîir ödülleri üçtü, otuz üç oldu. Solcuların otuz iki ödülü var. Kendi yeteneksiz genç arkadaşlarını palazlandırmak için bu ödülleri koyuyorlar. Bir işe yaradığı kuşkuludur. Bir memleketin sol kesiminde bir sene içinde otuz iki isim birden parlatılmaya çalışılırsa bundan bir sonuç beklenmez. Sağ kesim de önce Cahit Zarifoğlu ödülüyle, şimdi de Edebiyat Ortamı ödülüyle kendi gençlerini palazlandırmak istiyor. Bunu neden yapıyorlar? Palazlandırmak için tabii ki. Yani, bizde para var, iktidar var, isim yapmanıza yardım ederiz diyorlar. Bir şey çıkmaz bundan. Sol, benzeri atraksiyonlarla

ve cümbür cemaat 1940'lardan beri hizipçilik yapa yapa bir ikinci Nazım Hikmet çıkarmayı başaramadı. Sağdan da bu vakıf ayaklarıyla kimse çıkmaz. Vakıfçılıkla, particilikle, hizipçilikle milletvekili olunabilir, şair olunmaz.

2. Oksimoron nedir, bilemiyorum, herhalde biyoloji sözlüğüne filan bakmam gerek. Şair cemaatinden neyi anlıyorsunuz, onu da pek bilmiyorum. Şairleri tanıyan biri olarak şair denen insanın cemaat hayatına çok da müsait bir tavır ve yaradılıştta olduğunu söyleyemem. Müslüman cemaatine uyum gösterebilen, bu konuda gayret eden birkaç şair tanıdım tabii. Ama siz iyi niyetli bir şeyden, sünnet olan cemaatten söz etmiyorsunuz elbette. Neyden söz ediyorsunuz?
3. Akımdan söz eden çok fazla insan yok. Bunlardan biri olarak neye taş attığınızı merak ediyorum doğrusu. Son yirmi yılın akımlarını bir sayalım isterseniz: Yeni hece şiiri, göçebe şiir, neo-epik şiir, yeni biçimci şiir... Bunların cemaat olduklarını söylemek zor... Yeni hece şiirini yazanlar yüzlerle ifade edilecek sayıdadır mesela. Çoğu birbirini tanımaz. Göçebe çevresinde belli düzeyde arkadaşlık vardı, ama bu da 1990'ların İstanbul'unda nimetten sayılırdı. Neo-epik şiiri ben arkadaşlarımla başlattım. Birkaçıyla aynı evi paylaştığım, aynı yemeği yediğim, birlikte namaz kıldığım oldu; ama bu da çok sürmedi. Neo-epik şairlerin çoğunu sadece yazdıklarından tanıyorum, haklarında başka bilgim yok denebilir. Yeni biçimci şairler de bir avuç insan zaten, bırak da arkadaşlık olsun aralarında, niye sıkıntı ediyorsun? Ama yok eğer şair-şiir-cemaat derken İPŞC'den (İçten Pazarlıklı Şairler Camiası) söz ediyorsanız, onu herhalde siz daha iyi biliyorsunuz, benim tek bildiğim içten pazarlıklı oldukları ve şiir söz konusu olduğunda pek bir numaralarının olmadığı.
4. Eşikte şadırvan vardır, önce orada abdestinizi alırsınız. Üç kere ağza, üç kere burna, malum... Şaka şaka. Ben şiirine, düşüncesine inandığım insanlarla tanıştım her zaman. Diğerleri de benimle tanıştı. İnandığım insanlarla ilgili gözlemim: Bir araya gelmeleri imkânsız gibi bir şey. Diğerlerine ıslık çalmak kâfi, etrafınızda anında bir sevgi yumağı oluşturabilirler. Işığı çalmazsanız ne olacak? O zaman da sizi çabucak nefretlerine boğabilirler. İmdat!
5. Neo-epik şiirin günümüzdeki sürdürücülerinden, yaratıcılarından biriyim; bu tarzı 1990'ların ikinci yarısından itibaren ihya eden, gündeme sokan ve liderliğini yapan kişiyim. Neden yaptım bunu? Şiire gözlerimi açtığım ilk 1990'lı yıllarda muğlak, mülayim, mazbut şiirler yazıyorlardı insanlar. Bosna'da mezalim vardı. Canım da acayip sıkılıyordu hem kendi hayatıma hem dünya ahvaline. Dedim ki benim şiirim sevişten değil savaştan söz edecek. Yunus Emre'yi de oldum olası sevmezdim zaten. Böyle.

...cemaat varoluşları politik varoluşlarla iç içedir. O topluluğun sosyal ihtiyaç ve beklentilerine karşılık gelecek kimliklerin toplamasıdır. Ve eğer, şair de bu ihtiyaçlara yanıt verir ve onları tamamlarsa şair cemaatlerinden değil bir tür cemaat şairinden bahsedebiliriz. ∞

MURAT ÜSTÜBAL

1. Şairleri bu denli katılaştıran en başta gerçeğin perspektifsel olduğunu gözden kaçırmaları... Gözden kaçırma dedik ama bu çok etkisiz kaldı. Daha çok gözden kaçırmanın gözden kaçırılması diyelim ona. Çünkü çoğunlukla şairler kendileri gibi düşünmeyenlerin düşüncesini algılama ve anlama yolunda adım atmaya çok fazla yanaşmıyorlar, üstelik böyle bir bilinç evrilmesi de yaşamıyorlar. Kendi farkındalığını sorgulayan, bir özeleştirici süreci yaşayan şair varsa da pratiğe yeterince yansımıyor. Yani kendi gözden kaçırışını algılama konusunda yetersiz şairler. Böylesi bir gözden kaçırışın, şairin bakışını mutlaklaştırdığını ve egosunu güçlendiren bir 'süper empoze ego' ya dönüştürdüğünü söylemek lazım. Bu 'süper empoze ego' lu şahıs etrafında bir cemaat oluştuğunu görmek zor değil. Kimi kez ise bir grup 'süper ego egosu' yaratacak şüresel dolgunluğa erişiyor bugün ve kendi şüresel dolgunluğunu kütesellik üzerinden kiteselleştiriyor. Bunların hepsi bizim gibi şairler için anlamsızdır, cemaatin bir merkezleşme eğilimi olduğunu ve bu eğilimin şairin bağımsızlığını, otantikliğini zedelediği noktada şair yazmanın anlamsızlaştığını söylemeye çalışıyoruz. Şairin özgür zihnini muhatap alan her anlayış bizim de ilgi alanımız ama cemaatleşme eğilimi şairin değil tarihin teferruatı haline gelecektir. Burada şairlere düşen görev, böyle bir tehlike baş gösterdiğinde yalnızlığı göze alabilmeleridir, hatta bu onların vebali haline bile gelebilir bazen. Düşünün ki, politikaya hâkim söylemlerin her türlü cemaat üzerinden kitleleri kontrol ettiğini, nabzını tuttuğunu, onlara bu hakkı verecek yekpare ve hiyerarşik yapılanmalardan azade gerçek ve radikal demokratik topluluklara ihtiyacımız var bizim tersine. Günümüzün kontrollü ve aşırı dengeli burjuva demokrasilerini kast etmediğimiz ortada.
2. Şair kimliğini birey ile toplum arasında katksız bir seçime zorlamamız hata bence. Bireyliğini mutlaklaştıran şaire yalnız ve tekbenci atıflarıyla köksüzdür deme hakkını toplumcu olma adına görüyorsak ve tersine toplumcu dediğimiz şairi de sosyal ve gerçekçi tamlamalarıyla derinliksiz buluyorsak, iki karşıtlığı da dengeleme veya nötrleme niyetiyle birbiriyle denetim altında tutmaya soyunuyoruz demektir. Şair şüri kendisiyle dışı arasında bir hareketlendirici olarak

da düşünebilir. Boşuna, şiir ötekilikleri yok eder demiyoruz. Şiir oynanan oyunu ve oluşan kısır döngüyü kırandır. Görüleceği üzere şiirin kalıp bir şair kimliğiyle ve kalpazan bir cemaatle hiçbir alakası yoktur. Fakat doğurucu camiaların ve sınırı gevşek anlayışların olduğu yerde şiir de görkemine kavuşacaktır.

3. Akım ile cemaat ya da camia aynı kavramlar değil fakat birbirlerini etkileyen, birbirleriyle etkileşen kavramlar. Akım dediğimiz mefhumun bir öncüsü ve sözcüsü olabilir ama yaratı sanatlarında asla bir hiyerarşik yapılanma olmaz normalde. Cemaatler aşağıdan yukarıya ve yukarıdan aşağıya yapılanabilirler, bir tür hiyerarşi ve sistem oluştururlar. Lider kadroları vardır. Akımların ise temsilcileri ve üyeleri vardır; dışarıyla etkileşirken rahatça dönüşebilirler başka bir şeye. Cemaatler belli bir ahlaki yapıyı empoze ederek cemaat içi alışkanlıkların ve statükoların sürdürülmesine çabalarlar. Akımların ise ya etkileri geçicidir ya da varlıkları, buna rağmen sanat tarihine kayıt edilirken ölümsüzleşirler. Akımın temsilcileri ise zaman içinde aralarındaki sessiz anlaşmayı ya sonlandırırılar ya da sessizce sürdürürler.
4. Cemaat aidiyeti şiir içi bir sorun değil bana göre. Şairin kimliğini taşıyabilir cemaatler, oysa her zaman şiirde karşılığını bulmayabilir kimlik tanımlamaları. Dolayısıyla cemaat varoluşları politik varoluşlarla iç içedir. O topluluğun sosyal ihtiyaç ve beklentilerine karşılık gelecek kimliklerin toplaşmasıdır. Ve eğer, şiir de bu ihtiyaçlara yanıt verir ve onları tamamlarsa şiir cemaatlerinden değil bir tür cemaat şiirinden bahsedebiliriz. Elbette burada şiirin araçsallaştığını göz ardı etmemek gerekir. Zaten bu da tartışılan bir meseledir: şiir bir araç mıdır yoksa...? Bir cemaatin kendini var kılabilmesi için başka cemaatlerin varlığına ihtiyacı var. Ötekini fark ediş, kendini fark edişin ilk basamağıdır.
5. Kendimi hiçbir cemaat ya da akımın içinde tanımlamıyorum. Fakat şiir anlayışımızın bir önceki dönemle gösterdiği farklılıklar bizi İkibinci Yeni de diyebileceğimiz yeni bir dönemin şairi kılıyor. İkibinci Yeni dediğimiz dalı budaklı yapı bir akım değil bir yönelimdir daha çok. Dönem koşullarından ve yeni bir şiir ihtiyacından doğmuş, oradan da kendi içinde farklılaşarak ve ayrışarak büyümüştür. Bizi bir önceki dönemden ayıran ise yeni şiirin en başta metropol kültüründen beslenmesidir. Teknolojik yenilikler ve onun yarattığı sıkışmışlıklar, ona karşı bir direnç ve açılım odağı olacak yeni bir şiirin ortaya çıkışına sebep olmuştur. Bunun şiir içi yansımaları ise inanılmazdır: Parçalılık, mikro kimlikler şiir içi bütünlüğü sarsmış, eski lirik anlayış sekteye uğratılmış, eski şiir anlayışının içişleşen yapıları parodileştirilmiş, dizeler kelimelere kelimeler ise harflere parçalanmış, gösterge sorunsallaştırılmış, izlenimci izler silinmiş, işitsel malzemenin yanında görsel malzeme yoğunluğu artmış, metafor ve metonimi ironiyle buluşturulmuştur sözgelimi. Öte yandan, İkibinci Yeni şiiri de kendi içinde ayrılmıştır, biz de bu ayrılıktan nasibimizi aldık. Bunu gerekçelendirmek için yapılan tartışmalara bakmak kâfidir sanırım. Fakat en önemli gerekçe insanın politik tarafı yanında mistik ve kozmopolit yanını

da öne çıkarmamız sanıyorum. İnsanın kendi içindeki mikro kozmosları ihmal etmememiz ve insan mamulü her türlü düşünce ve kültürel değeri insan hayatına ve dolayısıyla şiirin hayatına dâhil etmemizdir diye düşünüyorum. İnsanın düşünce yoluyla yarattığı her türlü felsefi, sosyal ve sanatsal değer onun yaşantısına aitse bir şiirin ortaya çıkışında olsun, yansıtılışında olsun gündelik hayatın kendisi kadar zengin bir kaynaktan bahsediyoruz demektir. Zaten gündelik hayatın da dâhil olduğu tüm bu kaynaklar ve gerçeklikler birbirlerinden ayrıştırılmayacak dirimsellikleriyle şiirde tecelli ederler. Son olarak şunu söyleyebilirim; şiir cemaatleri bir tür saadet zinciri oluşturmadıkları sürece şiirin hayatına katkıda bulunabilirler, ancak günümüzde bundan çok uzaktayız maalesef.

Şiir beş soru sormuşsunuz. Altıncı maddeyi de ben ekleyeyim. Şairler, cemaatler, akımlar hep vardı, hep olacaklar. ~

OSMAN KONUK

1. Şairlerin katı ve uzlaşmasız oldukları varsayımına katılmıyorum. Doğru soru, hangi şairlerden bahsediyoruz ve hangi konularda katı ve uzlaşmasızlar. Bana sorarsanız ki sormuş oldunuz, şairler katı olmaları gereken konularda fazla esnek; uzlaşmasız olunması gerektiğinde de aşırı uzlaşmacı, uyumlu davranıyorlar. Buradaki şairler, uzlaşma, katılık meseleleri soyut bir ortalama gözetilerek kullanılmıştır. Bana popülerliğe, mikrofonu, kürsüye, sahneye, ekrana hemencecik tav olmayan kaç şair sayabilirsiniz. Ayrıca olsalar ne olur. Ama “hem dersini bilmez hem de şişman herkesten” durumu varsa güler geçeriz. Katı ve uzlaşmasız mıydı şairler? Bence bir daha düşünelim.
2. Şairin yalnızlığı sosyal yalnızlık anlamında kullanılıyorsa hiçbir nesnel temeli yok. Şairler de diğer insanlar gibi yalnız ya da aşırı sosyal olabilirler. Bunun şair imgesi ve şiir kalitesiyle bir ilgisi yok. Birinci sınıf şairin dünya ve dil karşısındaki durumu ise yalnızlıktan daha fazla bir şey. Bu nerdeyse türsel bir durum. İnsan türünün bir temsili –hemen hemen insan türü ve hemen hemen temsil- olması durumu için yalnızlık biraz hafif kalmaz mı?
3. Cemaat ve akım. Şairlerin cemaatleri ve içinde oldukları akım farklı olabilir. Aynı da olabilir. Cemaatin de akımların da bin türlü formu, yapısı ve yapısızlığı var. İnsanlar her şeyi karıştırıyor olabilirler. Hatta yeterince karıştıramıyor da olabilirler. Belki de ihtiyacımız olan şey daha fazla karıştırmadır. Her zaman, her şeyi daha karışık hale getirmek mümkün.

4. Cemaat kolektif bir bilinç formu. Ama katı ve gevşek cemaatler var. Dini, siyasi, estetik, epistemik cemaatler var. Gevşek anlamıyla bir insan aynı anda birden çok cemaate üye olabilir. Şiir cemaatleri de olabilir. Cemaatler tahakküm, güç, baskı merkezleri haline gelip yekpare dev bir ağ oluştururlarsa o zaman sorun var demektir. Büyük bir sorun.
5. Bir cemaatin ya da akımın içinde olmak nasıl bir şeydir emin değilim. Ama şiir ülkesinde, şahsen tanışsam da tanışmasam da aynı yere bağlı olduğumuzu hissettiğim şairler var. Bana öyle geliyor ki onlar da benzer şeyler hissediyorlar. Şimdi biz cemaat miyiz değil miyiz pek de önemli değil. Orasını sosyologlar çözsün.
6. Siz beş soru sormuşsunuz. Altıncı maddeyi de ben ekleyeyim. Şairler, cemaatler, akımlar hep vardı, hep olacaklar. Bazı şairlerin can sıkıcı gelen tavırları, onlara neyi nasıl yapmaları gerektiğini söyleme yetkisi vermez bize. Can sıkıcı mı, evet. Daha sevimli olmaları daha iyi şair olmaları anlamına mı gelirdi, hayır.
7. Olmuşken 7 olsun. Şiirini yazan ve sonra efendice ölen bir şair cinsi olmasını ben de isterdim. Hayır, istemezdim. Ama hayatta işler böyle yürümez. Şair dediğimiz insanlar taksit ödüyor, KPSS sınavına giriyor, dedikodu yapıyor ve bazılarının kötü çocukluk anıları var. Bazıları bir anne ve babadan doğmuş bile olabilirler. Hatta çok ayıp şeyler de yapıyorlardır. Göğün yedi kat üstünde yaşayıp ilham perileriyle âlem yapmıyorlar ama... Belki de öyledirler bilemeyiz. Kızıyor, öfkeleniyor, artistlik yapıyor, uyuz triplere giriyorlar. O yazmasaydı, yapmasaydı asla yapılmayacak iyi bir şey yapmışsa şiirde, gerisi şairle kendi arasındadır. Bize ne. Ayrıca biz kimiz.
8. Bonus cevap: “Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler!”

SELMAN BAYER

1. Kimseye ahlak dersi vermek niyetinde değilim. Lakin bu mesele biraz da ahlaki bir meseledir. Aslında yalnızca şairler arasında değil, bu ülkede ortak bir müşterekte toplanabilecek herkeste böylesi katılıklar ve uzlaşmazlık sevdası vardır. Kanaatimce bunun temelinde insan var. Şöyle ki, sözü ya da kendinizi insandan çok daha fazla önemsiyorsanız böylesi bir katılık ve uzlaşmazlık sevdasıyla malul olmanız mukadderdir. Cemaatleşme ise bu huysuzluğun insanı ittiği yalnızlığa tahammül edememe durumunda ortaya çıkan bir yalandır. Yoksa böylesi bir cemaatleşmenin insanların zihnindeki sağlıklı imajlarla uzaktan yakından alakası yoktur. Bu arada ben de bir çete mensubuyum© Fakat bizim çetenin böylesi bir aidiyet zorlaması, ötekine dair dışlayıcı bir tanımlama yapmadığını da belirtmek isterim. Bence bu cemaatleşme denilen şeye çeteleşme desek çok daha yerinde olur, hem şairleri buraya iten saiklerin içerisindeki kavgacı ruha da daha uygun bir isim olur.

2. Yalnızlık nedir? Bir başınalık mı, mümkün olduğunca az kişiyle kalabilmek mi, daha varoluşsal bir açıklama mı yapacağız ya da mesela yalnızlık kendi sınırlarının farkına varmak mıdır? Bunların hangisini cevap olarak seçiyorsanız ona göre değişir konuşmanın yönü. Bizdeki şairler yalnızlığı sevmezler, yalnızlığı sever gibi yaparlar. Yalnızlığı seven birinin kelimelerle ne işi olabilir. Yalnız olabilmek için önce kelimeleri terk etmek gerekir. Çünkü kelimeler sizi elinizden tutup şehrin meydanına götüren karşı koyamayacağınız yaramaz çocuklardır. Emrah Serbes'in çok hoş bir sözü var: Kelimelerle uğraşan biri evliya olamaz. Yalnızlık, uzlet, tek başınalık bunlar evliyanın literatüründe anlamlı sözcükler. Bugünün şairi evliyadan çok eşkıyaya yakındır bence. Hali hazırdaki siyasi-kültürel duruma baktığınızda, dünya meselelerini izlediğinizde öyle olmalı zaten diyorsunuz. Ama yalnızlık evliyalığa yakışır, eşkıyalığa değil.
3. Cemaate inanmıyorum ama bir güruh var. Kendisini keşfedememiş bir insanın oluşturduğu hiçbir organizmanın sağlıklı olamayacağına inanıyorum. Kendisini keşfedememiş bir insanın neyi kastettiği de pek mühim değil bence. Bugünkü cemaatler kadın sığınma evleri gibi; kendiliğinden, yalnızlıktan ve bir başınalıktan korkan insanların sığındığı yerler. Elbette hiçbir şey tek bir sebeple açıklanamaz. Farklı saikler her zaman mevcuttur. Mesela menfaat kavramı da söz konusu cemaatlerin tercih edilmesi hususunda önemli bir saiktir. Saikler böyle olunca akımlar, cemaatler çok fazla değişkenlik arz edebilir. Bugün şu bu adamlar, yarın başka bir yere geçebilirler rahatlıkla. Son olarak şunu da söylemek gerekiyor sanırım. Ben söz konusu ortamlara kendinden emin kalabilecek bir mesafeden bakmayı yeğledim her zaman. Yanılma payım, eksik söylemiş olabileceğim hususlar elbette vardır.
4. Belli bir cemaate bağlı olmak ne demektir bilemem. Çünkü bir yere bağlı değilim. Ama bir yere bağlı olmamak ne demektir onu dahi cevaplayamam, çünkü insan kendisini bir metin gibi okuyamadığı sürece sağlıklı yargılarda bulunması mümkün değildir. Kendini bir metin gibi okuduğunda ne kadar sağlıklı yargılarda bulunabilir, o da tartışılır. Galiba, 'Biz' derken bu 'Biz' denilene şüphe götürmeyen bir imanla bağlanmaktır cemaati cemaat yapan. Bizi tarif ettiğiniz zaman ötekiyi de tarif etmiş olursunuz. Farklılık genelde anlaşıldığı gibi insanı hep yücelten şeyler bütünü değildir. O halde şöyle diyebiliriz: Ötekini küçümseyebilecek sanal farklılıklar icat edip bu farklılıklarla kendi gözünü kör etmektir bir cemaati cemaat yapan.
5. Günümüzde piyasada bulunan herhangi bir cemaatin içinde olamayacak kadar huysuz, sivri ve şüpheli bir aklım var. Onun için bu sorunun muhatabı ben değilim, sanırım.

CEMAATLERİN 'BENĞİ DÖNÜŞ'Ü VE ŐİR CELAL FEDAI

Yaşadığımız zaman diliminde soluk alıyor olmaktan ötürü kendini, geçmiş zaman dilimlerinden imtiyazlı görenlerin varlığı, belki de en fazla şairler arasında köklü bir ayrıma işaret ediyor. Doğal bir düşünüş biçimi bunun böyle olmaması gerektiği hususunda görüş beyan edip itiraz edebilir ve en çok insan tekleri arasında şairlerin yaşadıkları zamandan başı dönmeyecek insanlar olması gerektiğini söyleyebilir. Zira şair denen kişilik, gerçekten de bir 'kişilik'se zaman içinde kendi yerini bilecek bir göz aydınlığına sahiptir. 'Kişilik sahibi' olmak, 'kişilik sahibi olanları' layıkıyla bilmek demektir de. Dolayısıyla bir 'şair kişilik', kendi 'özgünlük'ünü başka 'özgün'lerle tartıya vurarak bilecektir. Bu da kaçınılmaz şekilde, kendi özgünlüğünün 'biricik' olmakla birlikte "Tanrısalık" taşımadığını gösterecektir ona. Lakin günümüzün dünyasında şairin hali 'özgün bir kişilik' olmayı değil de 'modern ya da postmodern, anonim bir son sürüm' olmaya yatkın görülüyor. Üstelik günün şairi 'anonim' olduğuna bakmadan kendini yenilikçi, avangart ilan edebiliyor. Hatta böyleleri bir medya markette duran son model cep telefonları standı gibi yan yana gelip dergi filan da çıkarabiliyor. Yetişmekte olan nesiller de onların bu ışıltılı, barkotlu görüntüsüne kapılıp o stantta yerini derhâl almak istiyor. Günümüz şiirindeki şair dayanışması ne yazık ki, bu benzetmelerle izah edilebilecek cinsten.

Şimdi şunu sormalıyız: Bu dayanışma hali yeni bir şey midir? Kuşkusuz değil. İnsanların birbirlerini bulmaları 'tevfuk'larla doludur. Carl Gustav Jung buna 'eşzamanlılık' demekten yana. Eşzamanlılık, 'eşhallilik'in de ifadesiyse eğer, bir nebze olsun tevfuku karşılayabilir. İnsanlar birbirlerini buluyor, bulacak da. Yadırganacak bir şey yok bunda. Geçmişte de şairler içinden benzer düşüncede olanlar birbirlerini bulup şiir, edebiyat, düşünce ortamında düşünceleri doğrultusunda kendilerine yer açmaya çalışmışlardı. Sözün bu noktasında durmakta fayda çok. Bir şair, bir düşüncüyü, bir biçimi, bir düşünürün birinde eriyip kaynaşmış olarak bulmuşsa, hiç şüphesiz onun kendisini çekip götürmesine benliğini bırakmalıdır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken şey, "Şairin yeddiği bir şey mi

vardır yoksa o bir 'şey' şairi mi yedmektedir?" sorusuna aranacak cevaptır. Bu iki durum birbirinin içine geçmiş gibidir dışarıdan bakıldığında. Zaten sorun da meseleye içeriden bakamayan geniş izleyici çevreye meseleyi anlatabilmekte düğümleniyor. İnsanların büyük çoğunluğu, duyguların, düşüncelerin en hafifletilmiş olanını benliklerine sunanlara ilgi gösteriyor. Bu ilgideki hastalık zamanımızın hastalığıdır. Nitekim günümüzün dünyasında 'narsisizm'in bir ruhsal hastalık olmadığı görüşü giderek yaygınlaşıyor. Zira toplumun ekseriyeti bu türden bir eğilim içine giriyor. Haddini bilmekle haddini aşmaya yaklaşan şairlerin bu noktadaki durumuysa çok vahim. Hatta bu hastalığı modern zamanlarda insanlara bulaştırarak yayan iki grup insan var dense yeridir. Bunlardan ilki şairler, ikincisiyse politikacılar. Günümüzdeki şair cemaatlerinin siyasi parti örgütlenmesini andırır olması hiç de boş yere değil. Şairlerden topluma yayılan bir megalomani var. Bunu ilk sahiplenenler siyaset adamları oluyor. İstisnalarını bir yana bırakırsak, bir partinin ilçe başkanının çalımına bir bakın, bir şair çalımını ile aynıdır: Hırs yüklü; dünyanın nasıl döndüğünü anlamaktan uzak; kendini sözüm ona bir ideale, düşünceye ya da sanat görüşüne adanmış ya da tam tersine şiiri ve şairliği aleladelikle de eş tutacak derecede önemsemezmiş görünen başı aylalı biri. Fakat bu da bugüne has bir şey değil... Şiirin ve siyasetin geçmişi bu türden tiplerle doludur. Burada da Nietzsche'ye bir denklem var. Benzerler birbirlerini buluyor. Bu nedenle de o anonim sürü, seçim zamanlarını beklediği gibi edebiyat dergilerinin çıkış zamanlarını da kendi adlarını görmek için bekliyor. İnsanî bir şey elbette bu. Bu satırların yazarı da benzer halleri yaşamıştır. Yaşayacaktır da ama şunu bilmekten de uzak durmamak gerekir: 'İnsanî olan' bundan ibaret olmasa gerektir.

İnsanî olan'a kapılmamızdan daha doğal bir halimiz olmadığı kanaatimi tekrarlayarak şunları eklemem yerinde olur: Aklımız insanî olan'ın sınırlarının bu kadar da dar olmaması gerektiğini söylüyor bize; yani şairler olarak bizler, Kur'an-ı Kerim'de tavsif

...bir partinin ilçe başkanının çalımına bir bakın, bir şair çalımını ile aynıdır: Hırs yüklü; dünyanın nasıl döndüğünü anlamaktan uzak; kendini sözüm ona bir ideale, düşünceye ya da sanat görüşüne adanmış ya da tam tersine şiiri ve şairliği aleladelikle de eş tutacak derecede önemsemezmiş görünen başı aylalı biri.

edildiği üzere, 'her vadide şaşkın şaşkın dolaşan ve yapmadığını yapmış gibi anlatan'lar olmanın ötesinde bir hali kavramamakta ısrar edenler olarak mı bir cemaat olabileceğiz sadece? Şiir ve düzyazı yoluyla kendimi ifade etmeye başladığım günden beridir peşini ben bıraksam da benim peşimi bırakmayan soru bu oldu. Sorumu paylaşmak istedim ve düzyazılarımı buna hasrettim çok kere. Şimdilerde sorumu sakınıyor, kimselerle paylaşmak istemiyorum. İçlerinde böylesi sorular saklayan kişileri bir yalnızlık bekliyor. Bu yüzden de böylelerinin yaşadıkları zamanda, şiir söz konusu olduğunda, bir cemaati olamıyor. Yunus Emre'nin 'yavı kıldım ben yoldaş' dediği hal kaçınılmaz şekilde gelip buluyor. Bir irtifadan sonra yol, yalnız başına yürünebiliyor.

Şiir serüvenimin geçmişinde beni en çok üzen şey, bu yalnızlıktan ziyade aynı inancı paylaştığım kişilerin şiir alanında inançlarının çok uzağında bir seyir izlemeyi tercih ettiklerini görmek oldu. Modern zamanlara uymak ya da postmodern zamanların göz boyayıcı kuramlarının Müslümanlara bir alan açtığını zannetmek, Türk şiirinin en güçlü dinamiği olan yaşıtım Müslüman gençleri darmadağın etti. Bunu görmenin beni ne kadar üzdüğünü anlatamam. Onlara en iyi niyetlerle dahi yanlışlarını anlatamayınca sertleştiğim zamanlar yaşadım. Şimdilerdeyse bu sertlikten de uzaklaştım. Tek kişinin geçebileceği bir sarp yamaçta, bir yere doğru yürümeye çalışıyorum. Şiir, dut dalından düzleştirilmiş bir âsâ gibi elimde, her kahrımı çekiyor; dayanak oluyor, dayak oluyor. Onun hangi ağaçtan nasıl düzleştirileceğini kendi atalarımın ve başka milletlerin atalarından öğrendim. Ama onu düzleştiren ya da arzuma göre şekil verip süsleyen ben olmak zorundaydım. Hayatın kavradığım anlamı beni bu anlattıklarımı resmetmeye zorladı. Günün şairlerine karşı zaten az olan ilgim iyiden iyiye azaldı. Uzun zamandır benimsediğim 'neo-klasik tavra' ilişkin bağlılığım arttı. Yetişmekte olan gençler için üzülüyorum ama bir umut varsa yine onlarda görüyorum. Kendilerinden önce oluşmuş şair cemaatlerinin kumpasından nasıl korunacaklarını bilmiyorlar. Zaten çokları da bunu bir fırsat bilip gemisini hazır korsan barınaklarına yanaştırmayı seçiyor. Söylenilecek fazlaca bir şey de yok sanırım. Zira bu da yeni bir husus değil. Bir bengi dönüşün bir vechesi de bu.

Şiire gelince... Şiirse tüm bu olup bitenlerin uzağında bir dutun bir budağında canlılığından onu alıp kendi canına katarak canının özge yolculuğuna dayanak yapacak olanı bekliyor. İşe bakın ki bu da bir başka bengi dönüş...

SERÇELER DİYORUM AHMET BÜKE

“Bu serçeler..”

Serçeler, diyorum. Çıt çıt konuşan kuşlar. Bazen sessizler. Asmaya konup bakınıyorlar. Gagasını şıvgınlara sürüyor biri. Ötekiler onu süzüyor. Sonra yine çıt çıt çıt. Benimle konuşuyorlar.

“Tamam.” diyorum.

“Her defasında neden soruyorsunuz? Rahat olun azıcık. Gidin işte.”

Pırrrrrr

Asmadan duta geçiyorlar. Didiklemeye başlıyorlar karaları.

“Metin, serçeler diyorum. Hiç dinlemiyorsun beni.”

Telsiz çalışıyor arada. Gözlerimi açmadan dinliyorum. Gözcüden koordinatlar geliyor. Koşuyorum o zaman.

“Ateş idare bende!”

Nişan tertibatını ayarlıyorum.

“Mermi gelsin!”

Koşuyorum sandığa.

“Ateş!”

Puffffff.

Serçeler anında kayboluyor.

Metin duyuyor musun beni?

Bu 81’lik havan. Tek başına yapılmaz bu meret.

“Havan elle doldurulan, iğneyle ateşlenen, barut gazıyla boşalan, eğik mermi yollu, gözle nişan alınmayan...”

Sus, tekrarlayıp durma bunları. Serçeler kaçıyor.

Saçma ama hep o kız geliyor gözümün önüne. Necla, evet.

Oyun oynanan o dükkâna gitmiştim. Yakına oturdu. Babasının araba vergisini yatıracakmış internetten.

“Siz biliyor musunuz? Nasıl oluyor bu?”

Bakındım sağa sola. Bana söylüyor oğlum.

Yanına geçtim.

Kolum memesine değdi.

“Adım Necla.”

Necla mı demeli sadece, yoksa Necla Hanım mı?

Kolum diyorum. O yumuşaklığa dokundu.

Babasının dolmuşu varmış. Fıtık olunca çıkamamış işe. Şimdi evde uzanıyormuş.

Çimentepe’de iki katlı ev. Eskiden kondu. Şimdi üst katın balkonu bile var. Necla ile bana yaptılar o daireyi. Karşıdaki demirleri kırık çocuk parkına bakıyor. Geceleri itler toplanıyor. Bira içip, türkü söylüyorlar. Kızıyorum. Kalkayım, balkona çıkıp –bizim balkonumuz- söveyim diyorum. Bırakmıyor Necla. Omuzlarımdan tutuyor beni. Tam bıyığının bittiği yeri içine çekiyor. Sonra ensemden çekiyor. Memeleri –memeleri diyorum oğlum!- titriyor, görünmez kokularıyla eriyorlar.

“Ah çok teşekkür ederim. Siz olmasaydınız yapamazdım vallahi.”

Omzuma dokundu giderken. Necla, işte.

Çıkışta onun da parasını ödedim.

“Abi, ben berabersiniz sandım, ablaya bir şey demedim çıkarken.”

Metin, sen beni hiç dinlemiyorsun.

Şu serçeler bile kulak kabarttı. Senden ses yok.

Metin, bu havan tek kişiyle olmaz. Karambole atıyorum gibi geliyor.

Hem ne vardı sıkacak ağzına.

Kafatasını kum torbalarının üzerinden topladım. İki gündür kimseye söyleyemiyorum. Telsiz çalışıyor hâlbuki.

Metin, cebinden annenin mektubunu çıkardım. Yüzünü onunla örttüm kusura bakma. Gözlerin hiç kapanmadı.

Serçeler, diyorum.

Yine geldiler...

AHMET BÜKE
KUMRUNUN
GÖRDÜĞÜ

 CANI

Ahmet Büke’nin
dördüncü kitabı
çıktı.

Kapağından,
içeriğine
-yayınevinden
kaynaklandığını
düşündüğümüz
hatalar hariç-
harika bir kitap.

Kumrunun Gördüğü
burada
ey okuyucu,
ya sen neredesin?

“Ahmet Büke
Kumrunun Gördüğü”

Can Yayınları

Sevgili Aziz Mahmut Öncel'e...

Kibriti çakmasıyla birlikte, loş bir aydınlık duvarlarda titredi. Eşyanın gölgeleri birden irileşti. Mumu yaktı. Kibritin keskin kokusu, mumun yağ kokularına karıştırdı. Aralık pencereden sızan ince bir esinti, mumun alevini sallıyordu; kıpır kıpır sarı bir aydınlık, oda, eşyalar, gölgeler... Mumun alevine dalıp gitmişti.

Parmaklarında bir yanma hissiyle kendine geldi, söndürmeyi unuttuğu kibrit.

Elektrikler de kesilecek zamanı bulmuştu. Kızdı. Böyle şeyler de hep onu bulurdu zaten. Hemen doğru dürüst ışık alan bir ev bulup taşınmalıydı. Gündüz bile aydınlatılan odalardan bıkmıştı artık.

İçinde kabarıp duran hırslarını düşündü. Her yazdığı öyküden sonra, "Ben ne yapıyorum?" diyerek yaşadığı o tereddütler...

Arkadaşını aramak, sesini duymak iyi gelebilirdi. Şimdi her zamanki sorularından birisini daha soruverir diye korktu. Son zamanlarda yazdıklarını kendisinden daha fazla sorgular olmuştu. Arasa mıydı?

Cep telefonunu aldı. İsmi buldu. Parmağı arama tuşundaydı. Tereddüt etti. Arasa ne diyecekti ki... Ne söyleyecekti?

Masaya bırakmak için uzanmışken, telefon çaldı. Arayan arkadaşındı. Açmak, açmamak arasında bocaladı. Neden arıyordu ki şimdi? Buluşmalarına daha iki saat vardı. Telefon çalmaya devam ediyordu.

"Alo. Geldim seni bekliyorum"

Bir aralık akşamıydı. Yağmur, yağmakla yağmamak arasında gidip geliyordu. Şehrin ana caddelerinden birinde buluştular, yürüyorlardı. Akşamın alacası, kalabalıklar, korna sesleri, kapanan keypenklerin tüyleri diken diken eden cayırtısı, birbirinin yüzüne bakmaktan çekinen, mesaiden yeni çıkmış yorgun insanlar, kalabalık otobüs durakları... Yürüyorlardı.

Çiçekçinin vitrininde plastikmiş gibi duran gülleri görünce duruvermişti. Yoksa yürümüyorlar mıydı? Çiçekçinin çırağı koştı hemen, “Bir emriniz mi var abi?” dedi. Arkadaşının gözlerinde garip, tanımsız bir hüznün vardı: Bir çocuk; sarı saçlı bir kız çocuğu, demet demet papatyalar topluyordu annesi için, önünde uzayıp giden yemyeşil kırlarda.

“Sen böyle sorular sordukça sorguluyorum yaptıklarımı, yazdıklarımı, heyecanlarımı, hüznlerimi...” dedi gözlerine bakarken. “Belki de doğrusu, dediğin gibi susmaktır; ama artık susmak için çok geç. Konuşmak, anlatmaksanı bir iç sıkıntısı benim için.” diyebildi. Arkadaşının son söylediklerini duyduğundan emin olamadı. Yoksa söylememiş miydi? Ne garip bir akşamdı.

“Sen böyle filozofça, bilmiş bilmiş konuşuyorsun. Sadece benim yaptıklarımı sorguluyoruz; durmadan didikliyoruz. Ya sen? Senin yaptıkların, yapmadıkların...” Sesi öfkeliydi. Arkadaşı elini paltosunun cebinden çıkardı, koluna girdi. Çiçekçi çocuk çoktan dükkâna girmişti. Yürüdüler. Her gördüğünü aradığı faillere benzetmesini anlayamıyordu arkadaş. Evet, iki failin peşindeydi. Birisi; elinde kibritle gezen, mütemadiyen yangınlar çıkaran, diğeri; üflese söndürebileceği alevleri görmezden gelen...

Bu duman... Bu is... Görüşü engelleyen perdeler... Araba, ev, eşyalar, konfor, hırs, haset, bencillik...

Bu gürültü... Bu şamata... Asıl duyması gerekenleri gizleyen kalın bir örtü gibi üstüne yıkılıveren dünyanın hay huyu...

İnsanlar hep örtmek için birbirleriyle yarışmıyorlar mıydı zaten; maç muhabbeti yapanların derdi ne ki?

“Belki de cümleler sadece kulak tıkaçlarından ibarettir, cümleler bir gün bitiverir mi, bilemiyorum. Sözü bu kadar ayağa kim düşürdü? Bilemiyorum. Sadece sorularından çok rahatsız oluyorum.”

Cağaloğlu'nun kaldırımlarında yürüdükleri o yaz ikindisi... “Bir şiir oku Aziz!”... Bir ses; kristal şakırtısı, ılık bir bahar meltemi, deniz kokusu... Demli bir çay ve akşam güneşinin parlattığı kalem, geleceğe dair umutların dudaklarda bıraktığı ince tebessüm; kalplere saldırdığı sahil huzur ve bunların yanında, hepsinin yanında sarılıyordu kelimelere... Cennetteymiş, çoktan ölmüş babasına kavuşmuş gibi...

Daha ne yapabilirdi?

Karanlık camlarına belli belirsiz karaltısının düştüğü bir vitrinin önünde durdular. Ne kadar olmuştu boy aynalarına bakmayı, hatırlayamadı. Kolunda arkadaşının sıcaklığı... Her şeye rağmen bir dost sesi; bütün kırılanların, ufalananların yanında; saran, sarmalayan; ılık, sevecen...

Kelimelerden duvarlar yükseldikçe, göğsü genişliyordu. Güvenli ve muhkem bir kalenin; kelimelerden bir kalenin içine sığınyordu. Böylece hayat daha çekilir bir hale mi geliyordu yoksa? Anlatmak için bunca uğraştan, zahmetten

sonra, kalın bir örtü mü seriyordu acılarının üzerine. İçindeki bu huzur da neyin nesiydi? Huzur mu? Kasvet mi?

Kendisi için örtüyordu belki; katlanılabılır bir hale getirmek için mi durmadan yazıyor, anlatmaya çalışıyordu?

Anlattıklarıyla, kim bilir, belki de başkaları için bir perde aralamadan ibaretti yaptıkları.

“Kimseye söyleyecek sözüm yok, ne dediysem kendime söylüyorum. Bütün kahramanlar benim aslında. Her kelimeyle, belki de yaralarımı sağaltmaya çalışıyorum.” dedi.

Bir kibrit yakıversin istiyordu bütün örtüleri, her şey ayan kalakalsın.

Fakat olmuyor böyle bir şey; olmayacaktı da.

Kimileri aralamaya, kimileri örtmeye çalışacaktı.

Bir mücadele idi olup biten; sürüp gidecekti. Bu da onun mücadelesiydi işte. Kendi halinde, var yok arası, amellerinden bir amel... Silik bir çizgi, incecik bir iz...

Ensesinden yağmur damlaları süzülüyor sırtına; ürperiyordu.

Bir aralık akşamında, şehrin ana caddelerinin birinde; akşamın alacası, kalabalıklar, korna sesleri, kapanan keypenklerin tüyleri diken diken eden cayırtısı, birbirinin yüzüne bakmaktan çekinen, korkan, mesaiden yeni çıkmış yorgun insanlar, kalabalık otobüs durakları...

Yalnızdı.

Arkadaşı ne zaman gitmişti?

Yoksa henüz gelmemiş miydi?

Ya örtenler, aralayanlar, failler... Onlar nereye kaybolmuştu?

Taksiciler müşteri bekliyordu. Bir bankanın fazla mesaiye kalmış memurları hâlâ çalışıyordu. Pastanenin camları buğulanmıştı. Su birikintilerine inatla basan bir çocuğu annesi azarlıyordu. Yağmur başlamıştı.

Yalnızdı.

İçinde kırılmalar devam ediyordu. Tereddütleri...

Yaramaz çocukların sapanla avladığı bir serçe daha ölüverdi yüreğinde. Bir de, bir çocuk; sarı saçlı bir kız çocuğu, demet demet papatyalar topluyordu annesi için, önünde uzayıp giden yemyeşil kırlarda.

Bir yanda fırtınalar, tufanlar kopuyordu; kalbinin çatılarını uçurmak için zorlayan... Diğer yanda; ılık esen, huzur ve güven veren rüzgârlar dalgalandırıyor gelincikleri...

Vitrinin camındaki karaltıya daha bir dikkatle baktı.

İşte failler buradaydı; ikisi de aynı yerden, aynı gözlerle bakıyorlardı kendisine, vitrin camından.

Telefon çalmaya devam ediyordu.

“Alo. Geldim seni bekliyorum.”

Tek dişi kırık, sağ gözü sola dönük, omuzları düşük bu adamın kahvede neşeyle dolanmasına neden şaşırıyordum? Öyle heyecanla uçuşuyor ki, dünya batsa sanki havada asılı kalacaktı. Ne garip, gömleğindeki yamaları rütbe; kel kafasındaki iki tel saç sırma sanıyor, özgüveni ayyuka çıkmış etrafa bakınıyordu. Çayları çelenk taşır gibi itinayla müşterilere sunuyordu. Her siparişi özenle alıp tez elden mutfağa koşuyordu. Yıllardır burada çalıştığını bilmesem bugün işe başladı sanırdım. Nasıl süklüm püklüm, nasıl müşfik bir hâlde çalışıyor ikramda kusur etmiyor, hürmetini kimseden esirgemiyor anlayamıyordum. Yan masadaki heyecanlı gençler de değişikliği fark etmiş olacaktı ki laf atıp duruyorlardı.

—Hey Ebleh Usta! Kim bulmuş bu adı sana?

—İnsanoğlu ismiyle doğarmış. Bunu kula değil Mevla'ya sormak gerekir.

—Nerelisin?

—Göçmenim.

—Nerden nereye göçtün?

—Anamın karnından dünyaya göçmüşüm, yetmez mi?

—Böyle bir başına mı göçtün dünyaya?

—Aynaya bakana kadardı o. Sonra buldum kafa dengimi.

Bence böyle adamların; asıl adını hatırlamak, tahsillerini tamamlamak, güneşte bronzlaşmak, insanları familyalarına ayırmak gibi huyları yoktur. Ebleh ustaların ne bir hayat arkadaşı ne de sırdaşı olur. Onlar utangaç gülümserler, her aklına geleni söyleyemezler. Düello başlamadan meydandan mağlup ayrılmayı baştan kabullenmişlerdir. Ebleh ustalar dünyaya bir nevi yatıştırıcı olarak gönderilmiş yalnız haplardır. İnsanlar onları izlemeye koyulduğunda kendi gereksiz gösterişlerinden, zehirleyen tutkularından sıyrılıp, sadeliğin dinginliğini yaşarlar. Bir kitabı sonuna kadar okumamış, hiç sergi gezmemişlerdir. Ancak ara sıra öyle bir laf ederler ki apışıp kalırsınız. Lakin saplantıları sınırlıdır. Ne Mevlana gibi sevgi seli, ne mafya babaları gibi katı yürekli olabilirler. Hiçbir zaman içinde boğulunacak derin bir kuyu olamasalar da mevta gömecek kadar kazılmışlardır. Gençlerden biri dostça Ebleh Usta'ya sokularak;

—Bildiğini anlat Ustacığım sen, öğrensin şu cabiller.

—Bütün bildiğim üçtür. Adım Ebleh, bugün günlerden cumartesi ve de bu şehrin adı İstanbul.

—Peki gerisi?

—Diğerlerini unuttum çünkü yarın bu bildiklerim de değişecek.

—Nasıl olacak o?

—Bak delikanlı. Dün gece benim emektar biraz şikâyetçi oldu, hafif tekleli, ezildi de ezildi. Aş kalsın aynanın karşısında kendimi izleyerek canımı teslim edecektim. Sonra bütün gece kalbimde bir mangal yandı durdu. Gitmeyi düşündüm. Doğduğumu sandığım bu kabveden ayrılmış sessiz sakin bir yerde akıbeti beklemek gerekir dedim. Lekesiz bir deniz görmenin, esas bir ağacın gölgesinde serinlemenin, irak bir tepede hafiften hafife buraları, kalabalıkları unutmamanın vaktidir, bildim.

—Vay canına. İnce ruhlu ustama bir şeyler oku bakalım Şair Mabir!

—Agathe, uçtuğu var mı ruhunun ara sıra,

Büyülü, mavi, derin ve ısl ısl yanan

Bambaşka denizlere, bambaşka semalara,

Şu kahrolası şehrin simsiyah havasından?

Agathe, uçtuğu var mı ruhunun ara sıra?

Ebleh Ustanın gözleri limon sıkılmış gibi kızardı. Kalabalığın ortasından kopup kuş gibi süzülerek mutfağına sığındı. İçinde zaten yanmakta olan mangala vantilatör tutmuşlardı. Cayırdıyordu. Masamı değiştirip mutfağı gören kuytu köşeye kuruldum, Ebleh Usta'yı izlemeye koyuldum. Onu çok iyi anlıyordum. Kendini bildi bileli aynı model zımba teliyle günleri, hisleri, hadiseleri birbirine tutturulmuştu. Ama artık birileri bu pas tutmuş zımbaları ayırmaya kararlıydı. Artık tek düzelğin emniyetli hissinden ayrılmak, bilinmezliğe ve tehlikeye karşı cesaret toplamak gerekiyordu. Bu sırada şiir hâlâ devam ediyordu:

Hey trenler, vapurlar beni buradan götürün!

Ne var göz yaşlarından çamurlar yuğuracak?

Ara sıra der mi ki Agathe'nin ruhu, üzgün,

Nedametten, azaptan ve ıstıraptan uzak

Hey trenler, vapurlar, beni buradan götürün.

Küçük garson Hayati gelip, 'Beş numaradaki Hayat ablaya orta kahve çek Usta!' dediğinde Ebleh Usta'nın dakikasında nevi yüz seksen derece döndü. Telaşlı adımlarla küçücük mutfağı arşınlarken sessizce söyleniyordu. Bu ani değişimin sebebini anlamam imkânsızdı. Delice merak ettiğim bu sorunun cevabını ondan başka kim verebilirdi ki?

Saaak saaak sakaruum

Kahve falı bakaruum

Fincana saklanıruum

Gördüğüm sırdır, saklaruum

Hızır'ım ben, imdadım.

Zaman neydi, kaç yaşlarındaydım yabut kimden duymuştum bilemem. Çok düşündüğüm, hatırlamaya çalıştığım olmuştur ancak nafile. Belki de bu tekerleme yalnızca bir düşüür. Ne var ki ömr-ü hayatımın biricik melodisi olup, benimle birlikte yuvarlanarak bu yaşma dek bana yoldaşlık etmiştir. Uyku tutmadığında, yalnız yürüyüşlerimde, aynalarla sohbetlerimde, keyiflenip ıslık çaldığımda hemencecik zıplayıp yerleşirer dilimin ucuna.

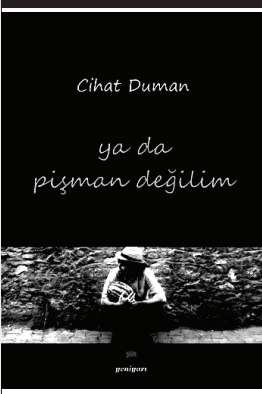
İlk başlarda keyifle söyledığım bir şarkı olduysa da zamanla hayatımı nasıl alt üst etmiştir, beynimi bulandırmıştır, ne çok abımı almıştır anlatamam. Kabvede işe başladığım ilk günü hatırlıyorum. Ellerim titreyerek kahve fincanını mutfağa götürürken dilime dolanan şu mendebur ezgiler yüzünden o fincanı kapatıp gizlice fal bakma ihtiyacı duymuştum. Bunu tamamen gayr-i ihtiyari yapmış, dahi o dakika teblikeyli bir işe kalkıştığımı fark etmiştim etmesine ancak... Ne yaparsın, ben de alelade bir kuldum nihayetinde. Esrarengiz bir işe bulaşmaktan korktuğu kadar, meraktan her defasında nefsine yenik düşen bir âdemoğluydum. Eh biraz da diğerlerinden farklı, kehanetli olduğuma inanma heyecanı vardı, yalan yok.

Gördüklerim çoğu zaman gerçek olurdu. Buna çok defalar kendim de hayret ederek tanıklık etmişimdir. İnsanların kısmetlerini, işlerini, dostlarını, düğün derneklerini, çoluk çocuklarını görebilmek elbette güzeldi. Lakin başlarına kötü bir iş geleceğini gördüğüm müşteriler için en zor kısmıydı. Bir garson olarak ne uyarabilir, ne de gerçeği anlatabilirdim. Zaten ciddiye alıp dinlemezlerdi. Birilerini kurtaracağım, yardım edeceğim diye neler çektim bilemezsiniz. Anamdan süt içtim mi bilemem ama içtiysem de çok defalar burnumdan gelmiş, kanımdan çekilmiştir eminim.

Fal baktığım ilk günü hiç unutmam. Araba çarpmasın diye sarıldığım yaşlı kadın tarafından tartaklanmışım. İkincisinde yan kesici çantasını çalıp yerlerde sürüklemesin diye o süt gibi beyaz, sarı saçlarıyla bastığı taşı kaskandıran kızın peşine takılmışım. Ne var ki o da beni serseri sanıp polise şikâyet etmişti. Hatta bir defasında; karın bu gece seni uykunda bıçaklayacak diye uyardığım adamdan feci bir yumruk yemiş, bir hafta tek gözle dünyayı seyretmek zorunda kalmışım. Dahi ne anlatayım? Her defasında bakmayacağım diyor, yeminler ediyordum. Gelin görün ki fincanı elime tutuşturduklarında yeminimi bozuyor, Allah'tan af diliyor yine gizlice fal bakmaya başlıyordum. Anlayacağımız yıllardır kiralık katil de oldum, soyguncu da sanıldım, ayyaş diye dalga da geçtiler, deli muamelesi de yaptılar. Yani yaşadığım şebirin belki de yarısı beni farklı bir usulsüzlükle suçladı. Bense aldırmadım, iyi niyetliliğim varsın bilinmesindi. Zaten bile bile kimseyi şerriyle baş başa bırakacak kadar gamsız, istesem bile, olamazdım. Bazen hakkaniyetli yanımın hain yanıma ezildiği oluyordu fakat çoğu kez onu dinlemiyor, insafımı tutup karşısına dikiyordum.

Şimdilerde ise hain ben, hak ben'e galip geliyor. "Üstümdü yaşlandın sen artık." diyor. "Dünya sen öldükten sonra da kötü bir yer olmaya devam edecek. İnsan bu, yaşadığı musibetleri çok geçmeden unutup yine günlük telaşına dalecek. Bırak ilişme, ne hâlleri varsa görsünler. Sen bunca çile çektin diye sanki madalya mı verdiler?"

Haklı, vermediler. Üstüne üstlük çay kahve yapıp önelerine koyduğumda bile, hayatlarını kurtardığımdan dahi çok müteşekkirdiler. Böylece birkaç aydır gayri caiz olan bu gizli kâbinlik işini bırakıp normal bir insan gibi yaşamaya başladım.

Kaç kişi, ilk kitabının kapağında bir karpuzla bir duvarın önünde Anadolu işi çömelerek çektirdiği resmini koyar ki?

Evet, o cins bir şair!

Alın pişman olmayacaksınız, biz olmadık!

“Cihat Duman
ya da pişman değilim”
yeniyazı kitap

Ustanın telaşı devam ederken hızla kahve pişmiş, beyaz fincanın içini karartmıştı bile. Elinde tepsiyle yıldırım hızıyla masaya yaklaştı. Kahveyi Hayat ablayla karşısında oturan ayıdan bozma insandan olma çam yarmasının masasına bıraktı. Kadın yarısı çıkmış kırmızı oyelerini, ağda kokulu pembe tenini, en az on yıl öncesinin modası olan uçları sökülmüş transparan bluzunu unutup bizim Usta'yı küçümseyen bakışlarla süzdü. Sonra da saraydan yeni kovulmuş sultan gibi asil bir mahzunluğa bürünecekti ki, olmadı. Çünkü tam karşısında üzerinde çalışılmış ancak yontulamamış, resmi kurum delegesi kılıklı adam, duyamadığım ancak münasebetsiz olduğuna inandığım cümleleri geniş getirdi.

Ebleh Usta bütün bunları fark etmeden mutfağa döndü. Ellerini kavuşturmuş dizlerini karnına çekmişti. Tam pikniğe gidecekken havanın bir anda bulutlarla kapandığını gören oğlan çocukları gibiydi. Dokunsak muhtemelen ağlardı. Bildiği bütün duaları okuyor; sihir bozulmasın, piknik iptal edilmesin, yağmur yağmasın diye yalvarıyordu sanki. Çok geçmeden Hayati boş kahve fincanını mutfağa getirdi. Aceleyle dolaptan gazoz alıp çam yarmasının huzurunda doğruldu. Fincanı gören Usta az önceki atmosferi anında dağıtıp elleriyle, “Neyse hâlim, çıksın falım...” niyetiyle bardağı ters çevirip tabağına yapıştırdı. Fincanın soğuduğuna emin olunca hususi bir âleme doğru adım atıp, bizden uzaklaştı. Beş dakikada en az otuz değişik mimikle sessiz fal bakma son buldu. Ne gördüğünü ise pek tabii ondan başkası bilemezdi.

Hain Ben: Bakmayacağım...

Fala fincanın kulp kısmına denk gelen yerinden başlayarak bakılır. Orası geçmiştir. Dönemeçler ilerledikçe zaman da akar.

Hak ben: Öncesini bilmekten bir şey çıkmaz...

Bu kadının geçmişi bir hayat kadınına göre epey temiz... Hatta şaşılır bir derecede imanlı... Seccadeler, tespihler, göğşe açılan eller, camiler, minareler... Sanırım bu bahtsız kızcağzın babası imamdır. Kader bu ya kız ise mahallenin en aylak hergelesine gönüllünü kaptırmış, babası da razı gelmeyince kaçıp İstanbul'a yerleşmiştir. Gerisi ise malum...

Hain Ben: Kapat onu...

Hak ben: Açtım bir kez, kapatamam! Bu son zaten.

Fincanın tam ortasında göbekli, uzunca, kelli fellî bir adam var. Bu masadaki adamla neredeyse bire bir örtüşüyor. Karşılıklı yaman bir kangaya tutuşmuşlar. Kadın zarar görecektir belli. Yardım etmeli.

Hain Ben: Görse ne olur, abı gitmiş vahı kalmış artık! Kapat dedim. Başın belaya girecek yine.

Hak ben: Tabak masanın diğer ucunda kalmış. Uzansam bile yetişemem ki...

Kadının hemen arkasında kısa boylu, çelimsiz, yamuk başlı bir adam bitivermiş. Her an olaya müdahale etmek için fırsat kolluyor. Bu benim.

Hain Ben: Fincanı yıka hemen ve gördüklerini unut.

Hak Ben: Unutamam, bu nasıl olur? İlk kez bir falda kendimi görüyorum. Demek ki bu defa sabiden orada olmam gerekiyor. Anlasana bugün bizim için milat!

Hain Ben: Evet bugün çilen bitiyor, sakın, huzurlu günlerimiz olacak artık. Bu yüzden bulaşma son anda bir belaya diyorum, lakin kime diyorum!

Hak Ben: Ben de bu son diyorum, yarın başka bir şehir, bambaşka bir hayat diyorum. Çok konuşma da şu biçareye yardım edeyim diyorum.

Benim arkamda ise gençten bir adam var. Kim ola ki? Onu da yaşayıp öğreneceğiz artık. Bindik bir alamete...

Hain Ben: Bunca yılın eziyetini baştan ayağa günabkâr bir kadını kurtarmak için mi çektin seni abmak! Ödülün bir hayat kadınına bağlamak mıydı? Bu mükâfat seni ömrünün sonuna kadar gururlandırır artık. Peh peh! Ne soylu bir hikâyen varmış senin de be!

Hak ben: Kes sesini! Nihayetinde o da Allah'ın verdiği canı taşıyor mu? Uzaklaşmadan yetişmem gerek. Geleceksen laf yetiştirmeyi bırak, acele et.

Ebleh Usta koşarak henüz kahveden çıkan Hayat ablayla çam yarmasının peşine takıldı. O sırada ne yapacağını şaşırıldı. Ne var ki, bu enteresan serüveni yarıda bırakamazdı. Tez elden hesabı bırakıp peşlerine takıldı. Dünyanın en gereksiz atraksiyonunu yaşıyorlardı. Yüzlerine bakınca ne halt oldukları anında anlaşılacak illegal ikiliyi Allahlık, buruşuk bir ihtiyar takip ediyordu. Ne yaşadığını anlama konusunda en ufak bir fikri bile olmayan ben ise bu garip üç dünya vatandaşını kovalıyordum. Ne umuyordum, ne bulacaktım, bir tehlike anında müdahale edecek miydim, önceden de bu kadar meraklı mıydım, Ebleh Usta falda ne görmüştü, kim kime ne yapacaktı, şu anda dünyada kaç milyon insan birilerini takip ediyordu, kaç milyonu başkasını takip ettiğini düşünürken takip ediliyordu, küçükken müfettiş gecitla tanışmış mıydım, günün sonunda o karabatak kılıklı godzilla hepimizi yiyecek miydi, acaba şu anda peşimde beni izleyen bir manyak daha var mıydı, gelecekte bugünle ilgili ne hatırlanıyor olacaktı? Sorular Fizan'a giderdi gitmesine ama biz pek ileriye gitmedik. İki sokak ilerde Akvaryum Oteli'nin resepsiyonunda sanki hepimiz başka yerlerden gelmiş gibi birbirimizi tanımayarak arka arkaya dizildik. Otelin lobisi akla zarar suretle masmaviydi. Dört bir yanda içlerine türlü cinslerde balıkların

tıkıldığı akvaryumlar vardı. Nasıl garip bir deniz altına attın bizi Ya Rabbim? Pasifik Okyanusu soğuk alsa kuşkusuz bu otel hıpşırırdı. İnsan başını bir anda sağa sola döndürmekten tırsıyor her an bir köpek balığıyla göz göze gelme, ya da kılıç balığı tarafından deşilme ihtimalini aklından çıkaramıyordu. Görevli bizim Kabasakal ile Safınaz'a bakarak:

—Buyurun Şeref Şerif Bey, bugün yine zargana odasını mı ayarlayalım?

—Yok, yanındaki orkinos muydu?

—Hemen anahtarları vereyim. İyi eğlenceler efendim.

Şimdi sıra bedbin bir hâlde okyanusun dibinde boğulmak istediği her hâlden belli olan Ebleh Usta'da:

—Buyurun, yalnız mısınız, daha sonra mı gelecekler?

—Bana zargana odasını ver evlat.

—Hemen efendim.

Evet, doğru düzgün balık ismi bile bilmeyen ben, mister Alık, şimdi hangi değneğin ucundan tutacaktım, merak ediyordum. Balık adam gibi homurdanarak sonunda konuşabildim:

—Selamlar, geçenlerde orkinosun yanındaki odadan çok memnun kalmıştık. Ama adını hatırlayamadım şimdi.

—Zargana odası az önce tutuldu efendim.

—Hayır diğer yanındaki odadan bahsediyorum.

—Zargana en baştadır. Diğer yanında oda yoktur.

—Peki, orkinosun yanında oda yok mu?

—Pardon bir iş mi karıştıyorsunuz siz?

—Bak kardeş. Kız arkadaşım iki dakika sonra burada olacak, eğer hâlâ odayı tutmadığımı öğrenirse sinirden bütün deniz altımızı kurutup burayı cayır cayır yakabilir. Rezalet istemiyorsan anahtarları ver.

—Sazan balığı odası, üçüncü katta.

Hız Yunus kadar mübarek biri olmasam da kendimi ummanın ortasında vuslata ermiş gibi hissetmeden edemiyordum. Hangi dengesiz girişimci aklını balıklarla bozmuş, neden böyle bir otel yapmış? Ve bizim beyaz çoraplı köseleli, bu eksantrik otelden ne anlıyor, işin içinde başka bir bit yeniği mi var, uzaylılar yüzme bilir mi, FBI ve MİT'ten de gelen olacak mı? Bu defa soruları uzatmadan yatağa uzanıp zargana, orkinos ve sazanı kuş bakışı hayal ediyordum. Ebleh Usta'yla ben orkinos odasında bulunan hafifmeşrep-gayri meşru ikilisini rahat rahat çiftleşebilsinler diye ortamıza almış bulunuyorduk. Bakanlıktan biri kaçamak yapıyor biz de güvenliği sağlıyor, kalkanı tamamlıyorduk. Bu fevkalbeşer dörtlünün içinde bir tek ben ne yapmam gerektiğini bilemiyordum. Durumum boğa yılanlarının ortasına sıkışmış sümüklüböceğinden farklı değildi.

Kolumu uzatıp yatağın yanında uzun boru şeklinde duran akvaryuma elimi sokmaya hazırlanıyordum ki bütün Çin nüfusunun çatal kaşık sesini bastırabilecek bir çığlıkla irkildim. Bu bizim sarı benizli First Lady'nin sesi olmalıydı. Aynı anda

yaşlı zargana, orkinosun kapısını tekmelemeye başladı. Sazanlık görevini henüz benimseyememiş olan ben, olduğum yerde donup kaldım. Kapıyı aralamak için beş on dakika kadar zaman kazanıp cesaretimi topluyordum. Tam o sırada fişeklenen kurşun sesiyle kızgın tavaya yapışan unlu hamsi gibi kapıya sarıldım. Daha fazla duramazdım. Geri dönmeyeyim diye kapıyı açarak kocaman bir adımla koridora atladım. O anda orkinostan şangırt diye bir ses daha duyuldu. Sol göğsüme bakarak, kalbim dayanacak mısın dedim? Cevap yok.

Otel görevlisi elindeki anahtarla orkinosun kapısını açmaya çalışırken ben göz ucuyla Ebleh Usta'yı arıyordum. Kalabalık arttıkça artıyor, insanlar çil yavrusu gibi üçüncü kata seğirtiyordu. Nihayet kapıyı açabilmişlerdi açmasına da... Gördüğümüz manzara milyar dolar değerindeki dünyaca ünlü bütün natürmort, karakalem, nü tablolarına beş bin beş yüz elli beş basardı.

Kapı eşliğinden bakıldığında ilk göze çarpan bizim mafya bozuntusuydu. Osmanlı döneminden kalma mavi satenle, tüllerle donatılmış genişçe bir yatağa yüzüstü devrilivermişti. Sağ omzundan yaralıydı. Tek gözüyle kolundan yatağa, oradan yere doğru akan kanı gördükçe oflaya puflaya sesler çıkarıyordu. Yatak saniyeler aktıkça daha bir pembeleşiyor, ilahi bir güç tarafından renk değiştiriyor gibiydi. Demek ateşlenen silah bu devasa baykuşu hedeflemişti. Hemen arkada genişçe bir balkon kapısı vardı. Kapının kolunda zor bela tutunabilen bir ab-ı hayat, üzerinde işkence delilleri, morluklar, tırnak çizikleri, dudağının kenarında reçelli ekmekten bulaşmış gibi pıhtılaşmış bir tutam kan, kapının başında ise kocaman bir orkinos resmi vardı. Hayat ablanın cismi var hissi yok, sesi var nefesi yoktu. Rüyasında mırıldanıyor, birilerine laf anlatmaya çalışırken zorlanıyor, anlatamayınca kızıyor, şoka girmiş sayıklıyordu.

Tablodaki en alımlı karakter, canım Ebleh Usta'ydı. Küçücük cüssesiyle hemen balkon kapısının ilerisinde, odanın en ferah yerinde duran akvaryuma mabadından monte edilmiş biblo gibi oturuyordu. Duyduğumuz o şangırtı belli ki Şeref Şerif'in Ebleh Usta'yı usul-ü erkâna uygun bir hâlde akvaryuma fırlatmasından gelmişti. Ustacığım nasılsın deyip yanına gitmem gerekirken izlemeyi yeğliyordum. Bakışları o denli silik ve aymazdı ki şayet kafası, kolları ve ayakları dışarıda kalmasaymış onu yeni bir balık türü sanabilirdik. Oda kalabalıklaştıkça elindeki silahı nereye bırakacağını bilmeden sallayıp duruyor, aksine daha çok dikkat çekiyordu. Etrafa saçılan cam kırıklarının bir bölümü vücuduna saplanmış olacaktı ki pek kıpırdanamıyor, akvaryumdan çıkmaya çalışmıyordu. Yüzü manzaranın kargaşasının aksine vuslata ermiş bir mutlulukla nasıl da parılıyordu. Ne güzel kısmıştı gözlerini, nasıl içten gülümsüyordu. Aynı zamanda akvaryumun suyunu alttan çekmiş gibi şakır şakır ağlıyordu.

Ebleh Usta'nın esas adı neydi sahiden? Belki Hızır'dı. Belki Kayra'ydı. Belki de İmdat'tı. Bence bunu kendisi de bilmiyordu.

KISMET KIRAATHANESİ'NDEN GOŞİP KAFE'YE
BİR BAŞARI ÖYKÜSÜ¹
MUSTAFA ÇEVİKDOĞAN

1²

Hatırlanacağı gibi, geçen çarşamba başbakanımız, IV. Uluslararası Küresel Isınma Forumu'nun açılış toplantısından dönüşte güzergâhını değiştirerek kahve içmek için GoŞip'e gelmiş ve yaklaşık bir saat bu işletmenin sahibi İhsan Tanrıverdi'nin misafiri olmuştuk. Yine aynı hafta içinde, şehre gelen ünlü bir film yıldızının bu mekânda ağırlandığını öğrendik. Daha sonra gördük ki ülkemize yolu düşen birçok ünlü, Türk kahvesini tatmak için GoŞip'i tercih ediyor. Üstelik yerli sosyetenin de uğrak yerlerinden biri haline gelmiş bu mekân. Ben de birçok ünlünün bildiği halde biz gazetecilerin bilmediğimiz ne olabilir, öğrenmek ve samimi bir söyleşi yapmak için İhsan Tanrıverdi'den bir randevu talep ettim.

Randevu talebimi memnuniyetle karşılayan GoŞip Kafe zincirinin genç ve karizmatik sahibi, iş dünyasının parlayan yıldızı İhsan Bey'le, kahvecilik macerasının başladığı, etrafı devasa plazalarla çevrili bu ilk şubede buluşmayı kararlaştırmıştık. Metrodan çıkınca, geniş kaldırımlarda, bir ellerinde telefonla hararetili hararetili konuşurken bir yandan da çevresindekileri omuzlayarak kendilerine yol açan insanlar arasında bir müddet yürüyüp nihayet GoŞip

1 Berna Tereci'nin 08. 08. 2009'da GoŞip Kafe işletmelerinin sahibi İhsan Tanrıverdi'yle yaptığı söyleşi, çalıştığı gazetenin 16.08.2009 tarihli pazar ekinde bu başlıkla yayımlanmıştı. Tereci'nin gazetede ki asistanı Ahmet Kanara, kaydın bant çözümünü yaptıktan birkaç ay sonra işinden kovulunca, ofis bilgisayarındaki tüm belgelerin, telefon numaraları ve adreslerin yanısıra ses kayıtlarının da birer kopyasını gizlice kişisel bilgisayarına taşıdı. Bu bant kaydı, söz konusu şark kurnazı tarafından bana ulaştırılınca ("Abi, sana buradan ekme çıkar," demişti), en başından sonuna kadar tüm bantın çözümünü yaptım ve herhangi bir söyleşi gibi başlayan sohbetin, yavaş yavaş şirazesinden çıkıp iki tarafı da tedirgin eden, enteresan bir mecraya kayışını dehisizlikle izledim. Berna Tereci, doğal olarak söyleşinin can sıkıcı bölümlerini gazetede ki yazısına almamıştı. Benim bant çözümümle -yani söyleşinin tamamıyla- gazetede yayımlanan ve büyük bir bölümü uydurma olan metni karşılaştırdım. Yayımlanan yazıda doğru olan kısımları koruyup yayımlanmayan bölümleri -vurguları ve bazı açıklamalarla- metne ekledim. Parantez içindeki vurguların yetersiz kaldığını düşündüğüm yerlere dipnot düştüm. Bir kıymetiharbiyesi olmadığını düşündüğüm yerleri metne almadım. Herhangi bir etik kaygı gütmeyeceğim için isimleri olduğu gibi kullanmakta beis görmüyorum -dileyen dava edebilir.-çevikdoğan

2 Gazetede ki yazıya bu bölümün tamamı alınmıştır.

efsanesinin başladığı sokağa varabildim. Sıcak bir hoş geldinin ardından İhsan Bey, sarmaşıklarla çevrili ön bahçenin bize tahsis edildiğini, dilersek artık geçebileceğimizi söyledi. Teşekkür edip bu son derece şık dizayn edilmiş bahçede, koltuğuma yerleştim.

Kallavi fincanlarda kahvelerimiz servis edildikten sonra, kayıt cihazını açtım. GoŞip Kafe'nin ve İhsan Tanrıverdi'nin hikâyesini öğrenmek için hazırlanmış olduğum soruları sırayla soracaktım ki... Yudumladığım kahvenin lezzetinden şaşkına dönüp sorularımın sırasını değiştirdim:

İhsan Bey, açıklamayacağımızı biliyorum ama yine de şansımı denemek isterim. Bu harika kahvenin sırrı nedir?

Afiyet olsun hanımefendi. Beğendiğimize sevindim. Sanıldığı gibi kahvemize özel bir malzeme eklemiyoruz. Bir sırrımız varsa o da yaptığımız işe verdiğimiz değerdir. Kahve pişirmeyi sıradan bir iş olarak değil, bir meziyet olarak görüyoruz. Malum, artık devir değişti, dünyada bilgi çağı yaşanıyor. İşinde iyi olanlar kazanıyor, sırrı ya da gizli formülleri olanlar değil. Bu tip formül söylentileri, bazı markaların, halkın gizem düşkünlüğünü reklam için sömürme çabasının sonucu bana kalırsa. Haddizatında kahvecilik çok eski bir sanat. Geleneksel tarifin dışına çıkarsak, yaptığımıza “Türk kahvesi”nden başka bir isim vermemiz gerekir, öyle değil mi? Belki bizden daha güzel kahve pişiren ev hanımları var, genç kızlar var... Ama başka bir yerde bu kadar leziz Türk kahvesi içemeyeceğinizi söylemeliyim. Bana kahve pişirmenin bütün püf noktalarını öğreten rahmetli velinimetim, ne iş yaparsan yap, yeter ki içinde samimiyet olsun, derdi. Birçok şey bıraktı bana ama en önemlisi bu öğüttü galiba. Biliyor musunuz, daha fazla şube açabilirdim ama işini ciddiye alan, savsaklamayan, güvenilir insan bulmak o kadar zor ki artık! Bu zamanda kaç kişi kazandığı paranın hakkını verebiliyor Allah aşkına! Hem bizimkisi şişeye doldurulup satılacak bir ürün değil nihayetinde. Bu yüzden de şube sayısını artırmak yerine az sayıdaki kalifiye personelle mevcut işletmelerimizde hizmet kalitesine yoğunlaşmayı daha mantıklı buluyorum.

Yine de okuyucularımıza kahve pişirmeye dair birkaç ipucu verebilirsiniz herhalde.

Hay hay... Öncelikle kahvenin nereden geldiği önemli. Ne kadar sürede ve hangi yoldan geldiği... Biz, yıllardır aynı üreticiyle çalışıyoruz. Ürünü ülkemize denizden değil, havayoluyla getiriyoruz. Şubelerimizde öğütüp rutubetsiz özel dolaplarda saklıyoruz. Kahve, toplanmasından konuklarımıza servis edilmesine kadar onlarca aşamadan geçen bir ürün. Modern tarım aletleri sayesinde, kabukların özden ayrılması, yıkanması, kurumaya bırakılması gibi işlemler artık eskisi kadar uzun sürmüyor. Bu yüzden de hasat edilmesinden kısa bir süre sonra kahveyi konuklarımıza sunabiliyoruz; mesela şu anda içtiğiniz kahve, daha iki hafta önce kahve kirazıydı.

Bunun yanında kahvenin pişirildiği ocak da önemli. Biz közde pişiririz, bu da bir külfet tabii... Sonra cezve gelir, bakırdan başkası kullanılmaz. Aynı cezve kalaylatılmaz, yenisiyle değiştirilir. İşinin ehli bir bakırcı ustasına özel olarak yaptırırız kullanılan cezveleri. Fincanlarımızısa Çin porselenidir.

Çin malı yani...

(*Gülüyor*) Evet, ama vurguladığınız manada değil. Gerçek Çin porseleni. Gördüğünüz gibi sadece “paketi aç, cezveye boşalt, karıştır, servis yap”tan ibaret değil kahvecilik. Ayrıntılara ne kadar önem verirseniz kahveniz o kadar lezzetli olur.

Dekorasyonla oluşturulan artistik ambiyans da dikkat çekici doğrusu.

Evet... Altı şubemizin tamamı da aynı şekilde dizayn edildi. Aynı büyüklükte bahçe, aynı büyüklükte iç alan. Masalar sayılıdır ve hepsinin yerine, planlama personelimiz ince hesaplarla karar vermiştir. Kimsenin “masaları birleştirmek” şansı yok artık (*Karşılıklı gülüşme*)! Hatta tuzluk, küllük gibi gereçlerin -en işlevsel kullanım için- masanın neresinde durması gerektiği bile düşünülmüştür.

Bir de personel meselesi var. İşe başlatmadan önce, personeli sıkı bir eğitime tabi tutarız. Bu işin okulları var zaten demeyin, bu ülkedeki eğitimin seviyesi, bizim müşteri portföyümüzün hayli altında kalıyor maalesef... Biz, gerçekten işimize yarayacak elemanı bulmaya çalışırız.

Güvenlik meselesine gelirsek; şubelerimizde birçok farklı açıdan kayıt yapan onlarca kamera var. Hem konuklarımızın hem kurumun güvenliği için gerekli bu önlem. Bu tip teknolojik imkânlar sayesinde, şu an hangi şubemizde kaç konuğumuz var, hangi garson nerede bekliyor, hangi personel işini ihmal ediyor, hepsini kontrol edebiliyorum. Kısacası, tıkr tıkr işleyen bir düzen var bu kurumda. Şüphesiz, konuklarımızın huzuru ve kaliteli hizmet alması her şeyden önemli...

Evet, misafirlerinize rahat bir ortam vaat ediyorsunuz; ama fiyat tarifelerinize bakılırsa bunun karşılığını da istiyorsunuz. Kaba bir hesap yaparsak, burada içtiğimiz bir fincan kahveye ödediğimiz parayla dışarıdan üç dört kilo kurukahve alabiliriz herhalde.

(*Gülerek*) Kurukahve pazarda o kadar ucuz mu gerçekten! Bizim kahvemiz ucuz değil maalesef. Her güzel şeyin bir karşılığı vardır derler. Hem müdavimlerimiz, tarifeden memnun. Biz onlara ne kadar değer veriyorsak onlar da bizi o kadar önemsiyor. Bu masalarda bugüne kadar ne kadar iş antlaşması imzalandı bir bilseniz.

Etkileyici gerçekten de. Sanırım artık sorularımı planladığım sırayla sorma zamanı geldi. İhsan Bey, ülkemizin en başarılı butik kafe zincirinin tek sahibisiniz. Son birkaç yıldır da ağırladığımız ünlü simalarla ünlülerin kahvecisi olarak tanınır oldunuz. Sosyetik ve siyasi bağlantılarınız var belki ama bunların tamamı sadece iş ilişkisinde kalıyor

gibi. Yabancı markaların akın akın ülkemize girip bu piyasadan parsayı topladıkları bu dönemde -hem de bu genç yaşta- nasıl bu kadar başarılı olabildiniz? Kısacası, kimdir bu İhsan Tanrıverdi?

Heh heh! Doğrusu, nereli olduğumu ben de bilmiyorum. Hatırladığım ilk yer taşrada bir yetiştirme yurdu. Kaldığım yurdun hademesinden öğrendiğime göre henüz kundağa sarılı bebekken, bir gece şehirdeki bir dükkânın önünde bulunmuşum. Neden cami bahçesi değil? Orası da muamma. Sonra karakol, yetiştirme yurdu, bir isim, bir soyisim, doğum yeri, bütün formaliteler... Benim gibilerin kütükte en son sayfaya art arda yazıldığını biliyor muydunuz? Devlet memurları, bana bir hayat hikâyesi uydurmuşlar... Soyadı haneme “Tanrıverdi” yazan nüfus memuru, elden ne gelir demeye getirdi belki de... Ama o zaman “İhsan” neyin nesi öyle değil mi? Evet, sıfırdan başlamak dedikleri bu oluyor galiba!

Hikâyeniz çok garip başladı. Peki, bu şehre nasıl geldiniz?

Şimdi bunları anlatıyorsam biliniz ki duygu sömürüsü yapmak için değil; yaşadıklarım, benim gibi zor şartlarda yetişmiş genç girişimcilere örnek olsun diye anlatıyorum. Ne diyorduk; bu şehre taşınma meselesi... Yetiştirme yurdunda sürekli sorun çıkarırdım. Haylazlıklarım yüzünden birkaç farklı şehre nakledildim. Cin bir çocuktum işte! Okulda da başarılı olduğum söylenemezdi. Lise birinci sınıfta ikmale kalınca, okul çıkışında trene atlayıp buraya geldim. Birkaç gün sağda solda başboş sürttükten sonra kendimi bu semtte buldum. Hepten sıfırı tüketmişim, yola çıkarken yanıma aldığım son bursumdan sadece bir simit param kalmıştı cebimde. Simidimi alıp bir kahveye oturdum. O zamanlar buralarda böyle büyük binalar yoktu tabii. Gecekondu semtiydi. Yüzsüzlük edip kahveciden bir çay istedim. 35-40 yaşlarında bir adamdı, çayımı getirdi. Beni gözü pek tutmamış olacak, nereden gelip nereye gittiğimi sordu, güvenilir birine benziyordu. Ben de dobra dobra konuştum, ne çaya ne de yemeğe verecek param olduğunu, parklarda yatıp kalktığımı söyledim. O zaman içtiğin çayın bardağını yıka, dedi. Ne demek istediğini anlayıp sevinçle ocağa doğru seğirtirken diğer masalardaki boşları aldım; bardakları, fincanları yıkadım. Usta masaya oturmuş beni seyrediyordu, ben de müşterilere servis yapmaya başladım. İşte o kahve burasıydı, o zamanki ismiyle “Kısmet Kırathanesi?”. Usta da velinimetim bildiğim Kadir Usta. Arka tarafta Kadir Usta'nın odasının yanına bir odacık daha yaptık. Yıllarca burada yatıp kalktım.

Dumura uğradığımı söylemeliyim! Şimdi bütün sorularımı tekrar gözden geçirmem gerekecek! Bu modern mekânı bir mahalle kabvesi olarak düşünmüyorum doğrusu.

Ben yardımcı olayım size. Şu an oturduğumuz hasır koltukların yerinde ahşap sandalyeler, masaların yerinde çuha kaplı masalar hayal edin. Etrafınızdaki doğramaların yerinde paslanmış parmaklıklar düşünün, sarmaşık aynen kalsın.

İç duvarları, ucuz çerçevelerle yapılmış İstanbul manzaraları, duvar halılarıyla bezeyin. Son olarak şu an içeride oturan iki dirhem bir çekirdek insanların yerine okey oynayan hırpani tipleri, (*biraz sıkılarak*) ne idüğü belirsiz kadınları; garsonların yerine de omzunda havlusuyla hortlak görmüş gibi bembeyaz suratlı, gözleri baygın bakan, kabuğunda kurumuş bir adam koyun, Kadir Usta'yı... İşte size Kısmet Kıraathanesi...

2³

Yani ustanızla birlikte bu mekânı bugünlere taşıdınız öyle mi?

Ustamın ömrü vefa etmedi maalesef. Zaten o böyle değişiklikler yapmazdı, ne derler, biraz “old fashion” bir adamdı rahmetli. Hiçbir zaman paraya tamah etmedi. Bir garip olarak yaşadı ve öldü... Burada ne yapılmışsa tek başıma yaptım.

(Birkaç dakika süren sessizlik)

Ama Berna Hanım, sanırım bunları anlatmamın gereği yok, tekrar konumuza dönelim isterseniz.

Sizi incitecek bir şey yazmayacağımdan emin olabilirsiniz İhsan Bey. Ama Kısmet Kıraathanesi'nden biraz daha bahsedemez misiniz? Okuyucularımız bugüne ulaşan süreci daha iyi anlayabilir bu şekilde.

Pekâlâ... Sözüne güvenerek daha rahat konuşacağım. Siz gerekli düzeltmeleri yaparsınız. Ne diyordum... Burası tekin bir yer değildi o zamanlar. Nerede hırsız uğursuzu, poşetçisi, orospusu, pezevengi var bu kahveye dadanmıştı. Dedim ya, gecekondü mahallesiydi. Ustam dünya işleriyle pek ilgilenmediğinden kahvenin bu kötü ününün de farkında değildi. Belki de farkındaydı ama umursamıyordu. Birkaç defa uyardım, başımız belaya girecek, kurtulalım şu adamlardan, dedim, kulak asmadı. O uğursuzlarla o aptal falları yüzünden geldi başına ne geldiyse zaten.

Fal mı? Ustanız falcı mıydı yoksa? Biliyor musunuz ben de amatör olarak astrolojiyle ilgilenirim. Kişisel merakımı gidermek için soruyorum, iyi bir falcı mıydı?

Böyle yararsız merakları size yakıştıramadım doğrusu Berna Hanım! Madem istiyorsunuz anlatayım; ama önce şu cihazı kapatalım isterseniz. Sohbetimiz normal seyrine döndüğünde tekrar açarsınız.

Tamam, cihazı kapatıyorum.⁴ Siz devam edin.

Kadir Usta ayık kafayla gezmezdi, kuru müptelasıydı. Atın ölümü arpadan olurmuş, bizimkinin ölümü de esrarla faldan oldu işte. Nasıl fal baktığına

3 Gazetede, bu bölümün çok cüzi bir kısmı yayımlandı.

4 Bir klik sesi. Masadaki cihaz kapandı ama kayıt devam ediyor. Berna Tereci gibi acar gazeteciler, söyleşilerde her ihtimale karşı en az iki kayıt cihazı kullanır.

gelince; müşteri kahvesini içtikten sonra ben masadan boş fincanı alır, ocağa götürürdüm. Kadir Usta, önce dolma gibi bir cigara sarar, sonra fincanın kime ait olduğunu sorup telveyi seyre dalardı. Kendince bir şeyler görürdü herhalde fincanın içinde, kimisi için kederlenir kimisi için sevinirdi.

İyi ama; fala bakılabilmesi için kabveyi içen kişinin fincanı kapatması, dilek tutması, tuttuğu dileğe göre sağa ya da sola tabağıyla birlikte üç defa çevirmesi gerekir. Yoksa bir şey görülmez ki!

Ne yani, o dedikleriniz yapılıncaya görülüyor mu! Esrar almadan fal bakmamasına ne diyebilirsiniz? Güldürmeyin beni Berna Hanım! Fal bu! Deli saçması. Hangi çağda yaşıyoruz, fal mı kaldı allasen! Eğer biraz kahve telvesinden geleceğimizi görebileceksek fincanı kapatmışız ya da kapatmamışız, ne önemi var! Kadir Usta da keş bir meczubun tekiydi işte, bir şey göremezdi tabii. Ona kalsa kahveyi içenin tüm kaderi ayan beyan o tortuda yazılıydı ama ben muziplik olsun diye müşterilerin fincanlarını değiştirir verirdim de farkına bile varmazdı. Ali'nin fincanında Veli'nin falına baktığını sanırdı. Gerçekten bir şeyler gören adam bunu anlayamayacak mıydı sanki!⁵

Belki de kendince bir felsefesi vardı. Gizli gizli baktığına göre...

(Son derece müstebzi) Olmaz mı! Felsefenin âlâsı vardı bizimkinde. Sabah akşam dinlerdim. Şeyhi Şazeli'nin hikmetleri diye satardı bana... Gizli gizli bakmasının da açıklaması vardı. Demesine göre, insanlar fal baktırmayı eğlenceli bulurlar ama gerçekleri duymak istemezlermiş. Falına baktığınız kişi, hakkında söyledikleriniz doğru olsa bile, bunu reddedermiş; kimse sınırlarının ihlal edilmesinden hoşlanmazmış. Nasıl ama?

Ama bu kadar alaycı olmayın İhsan Bey. Bugün falcılık önemli bir sektör haline geldi, binlerce insan bu işten para kazanıyor, hepsine de yalancı diyemezsiniz ya!

Son İstasyon

askerden dönmüş.

İki sayısını çıkardıkları Çete ile hem ter atan, hem de Hakan Albayrak ve Nihat Genç'in çıkardığı efsane dergiyi yad eden Son İstasyoncular, yakında kaldıkları yerden yola devam edeceklermiş. Hadi hayırlı teskereler.

Dergâh

her daim başımızın tacı. Lakin son zamanlarda özellikle şiir konusunda eski seçiciliğini bir kenara bıraktığı gibi.

Aşkar

15. sayısına ulaştı. İyi de oldu. Hey onbeşli onbeşli türküsünü mırıldanarak taptaze şiir ve nesirler okuduk.

Öyle bir derim kil Sektör olmasını, para kazanılmasını anlarım, aklını kullanıp para kazanabilen herkese saygım vardır. Ama kimse buna inanacak kadar aptal olamaz.

İhsan Bey lütfen, amatör olarak konuyla ilgili olduğumu söylemiştim.

Özür dilerim o halde. Bakın Berna Hanım, belli ki siz Kadir Usta'nın gerçekten geleceği gördüğüne inandınız. Ama size bir şey söyleyeyim mi, o kış kadar kahvede, masalar arasında garsonluk yaptıkça ondan daha çok şey öğrenirdim insanlar hakkında. Unutmayın, garsonlar her şeyi bilir. Fal mal hikâye! Garson, yapboz yapan bir adama benzer. Masaya servis getirirken bir şey öğrenirsin, aralarda gezinirken başka bir şey duyarsın, masayı toplarken daha başkasını... Tüm duyduklarını topladığında, müşterinin hayat hikâyesi çıkar ortaya. Bakın içerideki şu garsonlar, buranın bütün müdavimlerinin özel hayatlarını biliyordur kalıbını basarım. Kim kime evlenme teklif edecek, kim hasta olduğunu öğrendi, kimin oğlu hangi üniversiteye girecek, kim kocasını aldatıyor, sorun söylesinler. Fal bakmaya, kâhin olmaya gerek yok! Zeki insan her şekilde merakını giderebilir.

Peki, o zaman konuyu değiştiriyorum. Kadir Usta'dan bahsetmenizizi isteyeceğim, çünkü onun gibi az rastlanan bir figürün elinde yetişmiş olmanız, sizi insanların gözünde daha dikkat çekici kılabilir. "Kısmet Kırrathanesi'nden Goşip Kafe'ye!" Düşününün bir, son derece sansasyonel bir başlık olabilir. Telefonla görüşmemizde benden istediğiniz de buydu neticede.

Bunun için şimdi Kadir Usta'ya yoğunlaşalım, bakalım işe yarar bir şeyler bulabilecek miyiz.

Bu işin ehli sizsiniz. Nasıl isterseniz öyle olsun. (*Homurdanyor.*) Onun geçmişi benimkinden de karanlık. Bana anlattığı tek şey, çocukken nenesinin Kadir Usta'nın ağzına tükürdüğüydü. İğrenç değil mi? Evet, Anadolu'da yaygın bir inanıştır. Güya Allah vergisi görüş yeteneği, atalarından tevarüs etmiş. Elinde büyüdüm sayılır, her şeyimi, bu işi kurmamı sağlayan anaparayı, kahveciliğin inceliklerini ona borçluyum ama aramızda garip bir ilişki vardı, pek konuşmazdık. O kadar yıl, tek bir akrabasını bile görmedim. Bu dünyanın adamı değildi sanki. Buralara nasıl geldi, nereden geldi, kahvecilik yapmaya nasıl başladı, hiçbir zaman anlatmadı bana bunları. Ben de onun suyuna gidip fazla kurcalamadım.

Nasıl öldü peki?

O zamanlar buraya netameli tiplerin geldiğini söylemiştim. Müdavimlerimiz arasında sorunlu bir çift vardı... Bakın, siz istediniz diye anlatıyorum... Kadın, Nazlı, anlarsınız ya... O yolun yolcusuydu. Oğlan da Taner, insan azmanının tekiydi, yeni göçmüştü buralara, inşaatlarda çalışırdı. Nazlı'ya deli gibi âşıktı, kadının orospuluk yapmasına tahammül edemiyordu.

(Sessizlik)

Lütfen devam edin.

Allah'ı var, Nazlı güzel kadındı. Taner sürekli tehdit ederdi kadını, orospuluğu bıraksın isterdi ama Nazlı kaşardı, bu işlerin nasıl yürüdüğünü iyi bilirdi. Bir defa başlarsan sonu yoktur. Taner bunu anlayamıyordu tabii. Sürekli tehdit ederdi kadını, hatta döverdi, incitirdi. Nazlı da bırakmazdı oğlanı. Belli ki o da seviyordu.

Nazlı'nın bir âşığı daha vardı kahvede: Kadir Usta... Bunların kahveye her gelişlerinde servis penceresinden Nazlı'yı seyrederdi, bilirdim. Ama bizimki korkak âşıktı. Onlarla aşık atacak yaşta da değildi, kendini gülünç duruma düşürmekten korkuyordu galiba. Ne Nazlı'nın pezevenğinin ne Taner'in hatta ne de ilanıaşk için bizzat Nazlı'nın karşısına çıkacak cesareti vardı zaten Kadir Usta'nın. Hayatı boyunca kabuğuna çekildi kaldı, hiçbir şeye cesaret edemedi! Derdinden içi içini yiyordu ama eli kolu bağlıydı...

Bir gün öğrendim ki gizlice fallarına bakmış Nazlı'yla Taner'in. O günden sonra kendine gelememi.

Kötü bir şey görmüş olmalı.

Evet. Taner'in falında cinayet, Nazlı'nın falında ölüm görmüşmüş. Oğlan kadını öldürecek diye çıldırdı, içi içini yiyordu. Benden yardım istedi... Ben de gençtim o zamanlar, sürekli kahveyi değiştirme planları yapardım, aklım havadaydı. Kadir Usta'nın çırpınışlarına pek kulak asmadım. Falla amel edecek kadar saf değildim.

Yine de bir önlem almalıydınız.

O zamanlar işler öyle yürümüyordu bu semtte. Her koyun kendi bacağından asılırdı. Hem müneccim olmaya gerek yoktu zaten, görünen köy kılavuz istemez. Nazlı'nın ölümünün Taner'in elinden olacağı herkesin dilindeydi. Taner, içer içer, bulduğu yerde döverdi kadını, ya seni öldürürüm ya kendimi diye tehditler savururdu. Başına gelmeyen kalmadı bu yüzden serserininin. Kadir Usta'yı bu belalı çiftin arasına sokmasak iyiydi ya elimden bir şey gelmezdi. O da koskoca adam nihayetinde. Neden uğraşır ki elin iti kopuğuyla! Yine de ustamdır deyip fevri bir hareket yapmasını engellemek isterdim ama ne yapardım? Adamı kendi kahvesinden kovamam ya!

Bir gece, Taner'le Nazlı bahçede bağrısrırken, Kadir Usta ocakta çıldırdı. Sabahtan beri kafası dumanlıydı zaten, cigarayı fazla sarınca kontrolünü iyice kaybediyor, şeşi beş görüyordu. İlla benden Taner'i kovmamı istedi. Nazlı'yı öldürecek, engel ol şuna deyip duruyor. Her gün aynı delilerle uğraşmaktan gına gelmişti bana da. Yeter artık dedim, Kadir Usta'yı odasına sürükledim, kendimi kaybetmiş olmalıyım, kapıyı kapattım... Epey bağırıp çağırdım... Hatta belki... Biraz incittim...

Sonra?

Sonra... Kapının arkasına bir dayanak tutturup müşterilere döndüm... Ne yapsaydım, iyice delirmişti.⁶

Eee...

Allah aşkına bunlar ne işinize yarayacak Berna Hanım? Benimle oyun mu oynuyorsunuz?

İhsan Bey, ben işimi yapıp sizi insanlara pazarlayacağım, siz de benim sorularıma cevap vereceksiniz; Her hikâyede rastlanmayacak noktalar yakalamaya çalışıyorum. Lütfen işime karışmayın. Evet, sonra?

Hadi hayırlısı bakalım. Her neyse, o gece çıldırma günüydü herkesin. Kadir Usta içeride odasındaiken Taner, Nazlı'yı epey hırpaladı, araya girmek isteyenlere de engel oldu. İçkiliydi tabii. Sonra falçatayla, çığlıklar atarak kendi göğsünü parçalamaya başladı. Zor zaptettik. Polis geldi, ambulans geldi, Taner'i götürdüler. Nazlı kayıplara karıştı. O gecedan sonra ikisini de bir daha görmedim.

Ölmedi ama değil mi?

O pislik ölmedi...

Kadir Usta öldü...

O gece yanına uğramadım tekrar, zaten kargaşadan başım davul gibi olmuştu. Önce polisler ifademi almak için karakola götürdüler beni, oradan çıkınca da sabaha kadar dolaştım civarda. Sabah oda kapısını açtığımda... Kadir Usta duvarın dibinde, canı çekilmiş yatıyordu... Kısa bir intihar notu ve bir vasiyetname yazıp bileğini kesmiş...

*(...)*⁷

Anlamadığım bir şey var, neden intihar etsin ki? Kapıyı kırabilirdi pekâlâ!

Saçmaladığınızın farkında mısınız? Hem kıramazdı, odalarımızın kapılarını arka sokaktaki bir deponun iç kapılarıyla yenilemiştik. Demir doğramaydı ikisi de. Pencerelerde de demir parmaklıklar vardı. Ayrıca tanıdığım Kadir Usta, kırabilseydi de denemezdi. Savaşacak bir adam değildi o. Hiçbir zaman bir şeyi savunmadı, geriye çekildi, hep kendinden taviz verdi.

Sonra ne oldu?

Sonrası... Polis geldi, savcı geldi, tutanaklar tutuldu, intiharına hükmedildi tabii. Her şeyini bana bıraktığını yazmış. Ben de cenazesini kaldırdım,

6 Kayıttan, bu haykırışın muhatabının kim olduğunu anlamak mümkün değil. Mahşer günündeki savunmasının provasını yapıyor sanki.

7 Aralarında birkaç dakika öyle tedirgin edici bir sessizlik olmuş ki banttan yüzüme buz gibi bir rüzgâr çarpıyor.

yasını tuttum, mevlit okuttum, genç hafızlar buldum. Kahveyi tek başıma idare etmeye çalıştım ama iğrenmişim artık bu ortamdan. Değişiklik gerekiyordu.

Kahvenin mülkiyetinden başka nakit vs.?

O kadar yıl çalışıp harcamayınca biraz nakit oluyor tabii.

Başka bir yere gidip başka bir sektörde iş tutmayı düşünmediniz mi?

Burayla ilgili planlarım vardı. Önüme baktım. Civarda yeni iş merkezleri yapılıyordu, oradaki insanların gelebileceği bir mekân yaratmaya çalıştım. Her yeri yeniledim. Ayrıca dışarıdan liseyi ve üniversiteyi bitirdim. Önemli bir şeyin farkına vardım: Çevredeki havalı plazalara bakan insanlar, burada çalışan herkesin genel müdür maaşı aldığını zannediyordu ama içeridekilerin çoğu düşük ücretli çalışanlar ve stajyerlerdi. Çevrede onlara hitap edecek kafeteryalar açılmamıştı. Onlara yönelik öğle yemekleri, sandviçler yaptık. Yeni elemanlar aldım işe, Allah yürü ya kulum dedi kısacası. Birkaç yıl sonra o düşük maaşlı çalışanlardan kazandığımız parayla tekrar düzenleme yaptım, burayı aşağı yukarı şimdiki haline getirdim. Ama bu defa sadece genel müdür maaşı alanların gelebildiği bir yer oldu. Sonrasını biliyorsunuz. Beş yılda beş şube daha...

Peki... O gece olanlardan sonra hiç pişmanlık duymadınız mı?⁸

Ne için pişmanlık duymalıyım? Üç deliyi birbirine kırdırmadığım için mi? Sırf sıkık bir fıncanda kabartılar gördü diye Kadir'in sözüne itibar mı etseydim? İyi ki bir Kadir Usta'dan bahsettik, mal bulmuş mağribi gibi sordunuz da sordunuz. Boku çıktı ama! Hata bende, ne diye anlatırsın elin gazetecisine! Kadir Usta figürünü beni sunmak için kullanacakmış. Bak sen! Meğer hanımefendinin tek derdi dedektiflikmiş! Ben size başarıdan bahsediyorum, mükemmel bir kurumdan, tıkr tıkr işleyen bir sistemden, kaliteden, bilgi çağından bahsediyorum, siz düştünüz bir esrar müptelasının derdine.

İhsan Bey, neden bağıryorsunuz ki! Fala inansaydınız demiyorum. Ama adamı odaya kapattınız, âşık olduğu kadının hayatı tehlikedeysen. Sonra ambulansın, polislin canavardüdüklerini duyduğunda, o odada ne yapmasını bekliyordunuz ki! Belki kapıyı yumrukladı saatlerce, sokaktaki gürültü yüzünden kimseye duyuramadı sesini. Hem zaten kadının öldürüleceğine inandırmıştı kendini. Öylece oturacak mıydı? Hadi ordan, belki planlamadınız ama dışarıdaki cingardan sonra Nazlı'nın öldüğünü düşünüp canına keyacağı belliydi değil mi! Hem de o kadar esrikken! Sizden iyi kim tanıyabilir onu? Hem garsonlar her şeyi bilir ya! Belli ki melankolik bir adamdı. Sabaha kadar dönmediniz, sonra da bayallerinizin kafe imparatorluğunu kurdunuz. Haylazlığı yüzünden o yurttan bu yurda sürülen çocuk, avanak ustasının ne kadar para sakladığını mi bilemeyeceksin! Hab!⁹

8 Berna Hanım, İhsan'ın son anlattıklarını duymamış gibi bir sesle soruyor. İhsan, bağırarak cevap veriyor:

9 Nasıl bir sohbet kahve kirazıyla başlayıp cinayet ithamına varır ki!

Terbiyesizlik, ahlaksızlık!¹⁰ Siz kiminle konuştuğunuzun, ne söylediğinizin farkında değilsiniz! Sırf çöplüğünde yatıp kalkmama izin verdi diye ömrümün sonuna kadar ona minnettar mı olayım! Ben ustamı severdim. Deli de olsa severdim. Neden ölmesini isteyeyim? Bu söyleşi için gazetenize tonla para verdim.¹¹ Reklamımızı yapacaktınız güya! Şu yaptığınıza bak. Paramızla rezil oluyoruz! Şimdi size de başlarım yaptığınız söyleşiye de! Yarın editörünüze hatta bizzat patronunuza bu küstahlığınızı anlattığım zaman ne yapacaksınız merak ediyorum? Bana dürüst gazeteci mavalları okumayın. Sizin biletinizi öyle bir kestiririm ki bir daha kimseyi ayaküstü mahkûm edemezsiniz!

Tamam, şimdi ikimiz de sakin olalım.¹² Gördüğünüz gibi kayıt yok. Ben de sizin gibi meşhur birinin tekerine çomak sokacak, eski defterlerini karıştırarak bir abmak değilim. Benimki temelsiz suçlamalardı, sizden özür diliyorum. Bir an dedektifliğe soyunuverdim işte. Sizi temin ederim, duyduklarım ikimizin arasında kalacak. Dilerseniz birkaç dakika konuşmayalım, ikimiz de kafamızı toparlayalım.

(Homurtular, çakmak sesi, ardından sessizlik)

3¹³

Berna Hanım, asıl ben sizden özür diliyorum. Ne olursa olsun, anlatmamalıydım bunları. Hadi, birer kahve daha içelim.

Evladım, bize şekerli iki kahve daha getir.¹⁴

İhsan Bey, bir kez daha aynı konuya döneceğim ama inanın bu son olacak. Sizi tekrar sinirlendirmek istemem. Tamer'le...

Taner!

Evet, Tamer'le Nazlı'nın akıbetlerini biliyor musunuz? İnanın, sadece merak.

Peki, söyleyeyim madem... Dedğim gibi, o günden sonra ikisini de görmedim. Ama yanlış hatırlamıyorsam Taner, Kadir Usta'nın ölümünden birkaç ay sonra çalıştığı inşaatta vincin altında kalmıştı. Nazlı'yı da pezevenği başka bir muhitte çalıştırmaya başladı. On yıl kadar oluyor, iyice pelti çıkınca, pezevenğinin karnını deşmiş, diye duydum. Hapishanededir herhalde. Epeydir onları ve onlar gibileri anmıyordum işin doğrusu.

10 Burada İhsan'ın sesine, "tuzluk, küllük gibi -en işlevsel kullanım için- masanın neresinde durması gerektiği düşünülmüş" gereçlerin ve fincanların, yere düşerken çıkardıkları şingirtti eşlik ediyor. İlk kayıt cihazı da aralarında olmalı.

11 Şimdi de işlevsiz durumdaki kayıt cihazının duvara çarparken çıkardığı tok ses. İhsan yerden alıp duvara atmış olmalı. Hatta kendi sesindeki gitgellere bakılırsa ayağa kalkmış olması da mümkün.

12 Hasta tedaviye cevap verdi, Berna pustu, yelkenleri suya indirdi. Şu an, modern çağın birçok güzel hasletini bünyesinde toplamış iki güzide profesyonelle karşı karşıyayız.

13 Gazetede yazıda bu bölümdeki konuşmalardan hiçbirine yer verilmedi.

14 İhsan'ın teorisi doğruysa Berna'dan başka sırlarına vakıf olan bir kişi de söz konusu bu "evlat" olmalı.

Anlıyorum. İhsan Bey, ikimiz de fevri hareketler yaptık. Ama ben bu söyleşinin çöpe gitmesini istemiyorum. Belki kayıt cihazı kırıldı ama hafızam iyidir. Yarın, aklımda kalanları kâğıda geçirip -mutadım olmamasına rağmen- önce size göstermek şartıyla gazeteye versem, ne dersiniz? Emin olun, kafenizin tanıtımından başka bir şey olmayacak.

Haklısınız, ikimiz de kendimizi kaybettik. Bizim gibi medeni insanlara yakışmayacak tavırlardı. Yazdıklarınızı yarın bana gönderirseniz göz atabilirim. Ama daha önce planladığımız birçok şeyden bahsedemedik. Başbakanın ziyaretine yoğunlaşmanızı istiyorum, ama muhalefet liderlerini kızdıracak bir şey de olmasın. Geçen hafta ünlü bir futbolcuyu gürültü yaptığı için mekândan kovduğumu yazacaksınız, bir de aşk hikâyesi var. Şarkıcı karıyla anlaştık, birkaç gün sonra magazin eklerinde sevgili olduğumuz yazacak. Bunları mutlaka istiyorum yazıda.¹⁵

Hiç merak etmeyin. Yarın metni size göndereceğim. Vakit de hayli geç oldu, artık bana müsaade, davranışından ötürü sizden tekrar özür diliyorum.

Müsaade sizin efendim. Asıl ben özür diliyorum, bir centilmen asla kendini kaybetmemeli! Yine görüşmek dileğiyle. Buralara yolunuz düşerse mutlaka beklerim. Ne demişler, bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır... Değil mi ya! Ayrıca kayıt cihazınız için de çok üzgünüm, en pahalısından bir tane alıp gazeteye sizin adınıza göndereceğimden emin olabilirsiniz.

Rica ederim İhsan Bey, lafı mı olur? Zaten eski model bir şeydi, yarın yenisini aldırırım, siz zahmet etmeyin. Evet, artık hazır olduğuma göre gidebilirim.

Ama İhsan Bey, son bir soru daha sormadan edemeyeceğim. Hani demiştiniz ya, muziplik olsun diye müşterilerin fincanlarını Kadir Usta'ya verirsen, bazen... Yoksa diyorum... Ya da boşverin... Saçmaladım iyice!

Hadi, kalın sağlıcakla.

Güle güle Berna Hanım, yine bekleriz.

(...)¹⁶

15 Bunları söylerken İhsan, ne söyleşinin başındaki kalantor tavrıyla ne de birkaç dakika önce kavgaya karışmış yetiştirme çocuğu tavrıyla değil, daha çok gelir-gider defterinde hesaplarını kontrol eden bir muhasebeci gibi konuşuyor.

16 Berna Tereci'nin cebindeki kayıt cihazının son kayıtları şu şekilde sıralanabilir: 1) Tokalaşmak için İhsan'a uzattığı elini geri çekerken yeninin ceketine sürtünmesiyle oluşan hışırtı. 2) On iki ayak sesi ve kolun cekete sürtünmesiyle oluşan hışırtı. Ayakkabıları yüksek topuklu değil, orta halli. -yedinci adım ve sonraki altı adıma anlaşılmayan sokak sesleri eşlik ediyor. 3) Elini cebine soktuğunda çıkan hışırtı -kayıt cihazı cepten çıktığı için sokaktaki sesler artık daha net. Bir "Taksi dolmuş" seslenişi duyuluyor. 4) Klik sesinden önce Berna'nın kendi kendine söylenmesi: "Orospu çocuğu!"

KEYFE KADER KAHVESİ

AYKUT ERTUĞRUL

-Şimdi-

Azer, hepî topu on adımlık odasının ortasında diz çökmüş, hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu. Odanın tek penceresinden içeriye sızmaya çalışan ışık, çuha masa örtüsünden bozma perdenin kalın gövdesinde eriyip kayboluyordu. Yıllarca yatak niyetine kullandığı yayları bozuk somya kapının önüne doğru çekilmiş, kahveye yenisi alınınca ustasının kendisine verdiği plastik masayla iki sandalye yere yuvarlanmıştı. Masa ve sandalyelerin yere değen uçları karanlıkta bile, üzerine ay doğmuş kaya parçaları gibi parıldıyordu. Azer'in bir elinde kırık bir kahve fincanı, diğer elinde ise tüm zemini kaplayan kana bulaşmaması için karnına doğru bastırıldığı uzun, siyah saçlar vardı. Sanki Feyza'nın saçları kana değerse her şey bir daha geri döndürülemez hale gelecekti. Sanki pozisyonunu koruyabilirse hava kararmadan önce bir mucize olacak, oda on iki yıl önce Azer'in tedirgin adımlarla kapısından içeri girdiği, boş, tüm uğursuzluğundan, kötülüğünden uzak eski haline bürünüverecekti. Son bir haftadır burada yaşananlar hiç yaşanmayacaktı.

Tavandan gelen çatırtı sesleriyle irkildi Azer. Karanlığa alışmış gözlerini hızla odanın içinde gezdirdi. Gözü karşı duvarda çakılı tahta raflarda dizili, kapanmış kahve fincanlarına takılınca dişlerini sıktı, karın boşluğunda taarruz tipi el bombaları patlıyor gibiydi. Nereden geldiği belli olmayan bir rüzgâr, perdeyi bir anlığına dalgalandırınca duvarda yılan gibi hareket eden çatlaklara dikkat kesildi. Kollarında yatan ölü bedene duyduğu aşk ve karşı konulamaz vicdan azabı olmasa çoktan kaçıp uzaklaşırdı buradan. Duvardaki çatlaklar olağanüstü bir hızla birbirlerini kovalarken; Azer, sonsuza kadar değişmeyeceği benzeyen bir tempoyla öne arkaya salınarak kendini zikrine kaptırmış bir Kadiri dervişi gibi hep aynı sözleri mırıldanıyordu.

“Hava kararmadan, duvarlar konuşmadan, fısıltılar gelmeden.”

“Hava kararmadan, duvarlar konuşmadan, fısıltılar gelmeden.”

“Hava kararmadan, duvarlar konuşmadan, fısıltılar gelmeden.”

-Önce-

Azer kahveye küçük yaşta çırak verilmişti. Madalyonun bir yüzü hep o bildiğiniz hikâye işte. “Okumaya gönlü yok.” diye tutturana babası ilkokul biter bitmez annesinin itirazlarına kulak asmayıp elinden tuttuğu gibi onu Kemal Usta'nın yanına getirmiş, mahcup bir edayla “Eti senin, kemiği bizim usta!” diyerek bu garip huylu adamın yanına bırakmıştı onu. İri, kemikli ellerini Azer'in omuzlarına bastırana Kemal Usta, “Merak etme sen,” deyip babasının gönlünü ferahlatıp uğurlamıştı. Baş başa kaldıklarında baştan ayağa Azer'i süzerek;

“Bu sözümü bir kenara yaz çocuk, Kemal Usta'nın yanında çırak olmak her babayiğidin harcı değildir, Allah kısmet eder de devam edersen bugünü asla unutmayacaksın.” dedikten sonra ekledi:

“Kahveci olacaksın kahveni yarım bırakmayacaksın, hadi bakayım iç önündeki kahveyi; sonra da şu masalardan boşları kap gel.”

O gün cebine biraz para sıkıştırıp erkenden evine yolladı onu. Ertesi günden itibaren KeyfeKader'de garson olarak işe başladı Azer. Kemal Usta'nın tavırlarında, çipil çipil bakan gözlerinde bir gariplik olduğunu daha o günlerde sezse de babasının korkusundan işini hiç aksatmadı. Birkaç ay sonra anne babası ve küçük kız kardeşi sarhoş bir sürücünün kullandığı arabanın altında kalarak can verince gidecek başka yeri de kalmamıştı zaten. Cenazelerin teslim alınıp defnedilmesine, mevlitlerinin okutulup helvalarının yapılmasına kadar her işe koşurana Kemal Usta, kahvenin arka tarafındaki küçük odacığı kalması için ona verince; Azer, ustasına ve kahveye alışıp, onlara kendini adamaktan başka yol olmadığını anladı.

Her gün sabah ezanyla kalkıyor, kahveyi silip süpürüyor, bir gün önce ustasının talimatıyla kapatıp ocağın üzerindeki rafa koyduğu fincanları yıkayıp temizliyor, sonra ustasının gelmesini bekliyordu. Bütün gün, gelen müşterilerle ilgileniyor; çay, kahve servisi, boşları getir götür, bulaşıkları yıka derken akşamı ediyordu. Bir günü ötekinden farklı kılan tek şey Kemal Usta'nın seçimleriydi. Ustası her gün iki ya da üç kişiyi seçerdi. Azer de belirlenen kişilerin kahvelerini içmesini bekledikten sonra boşlarını alıp ocağa götürür, kapatıp üç kere saat yönünün tersine çevirdikten sonra rafa koyardı. Kemal Usta anlatana kadar bu garip olaya neden alet olduğunu, ustanın bu fincanlarla ne yaptığını sormadı. Galiba Kemal Usta'nın vaktinden önce sırrını paylaşmasının sebebi de Azer'in merakını gizleyip dilini tutabilme yeteneğiydi.

Olmaz olsaydı öyle yetenek.

Kemal Usta ona el verdiğinde tam üç yıldır KeyfeKader'de çalışıyordu. O zaman anlaşıldı ki, ustanın ustalığı, gizemli tavırları kahveciliğinden değil fal ilmindeki maharetinden geliyordu. Kahve falının asırlardır Anadolu'da devam eden bir çeşit büyüclük geleneğinin bir uzantısı olduğunu söylüyordu. Falına baktığı insanların geleceğini görmek değildi mesele; gizli tılsımlar, büyüclük sözlerle yeniden yazmaktı aslında. “Rüyaları nasıl yorumlarsan öyle çıkarmış.” sözü safsata değildi; üstelik rüyalarla sınırlı da değildi.

Yedi İklim'in

Mavi Marmara kapağı kesinlikle son zamanların en iyi kapağıydı. Sırf arşivlemek için bile alınırdı.

Almayanlar, derginin ilgili sayısını edinmenin bir çaresini bulmalılar.

•

Perde

diye bir fanzin var kâri. Okumak her babayiğidin harcı değil. Evet, sizi tahrik ediyoruz.

•

İzdiham

çoktandır yeni sayısını çıkarmıyor. Bekliyoruz bekliyoruz gelmiyor. Duyduk ki büyük projeler üzerinde çalışıyormuş Bülent Parlak.

“Bizim işimiz sadece fal bakmak değil, biz kaderi yeniden yazanlarız. İstersek küçük bir dokunuşla bir adamın hayatını baştanbaşa değiştirebiliriz. Alelade bir kapıcının falında piyango görmek istersem, gerekli ayarlamalarla görürüm; böylece onu bir anda zengin ederim. Bir milyoneri iflas ettirmek de benim için an meselesidir.” diyordu Usta. Başlarda duyduklarının gerçek olduğuna ihtimal veremese de geçen yıllar boyunca yaşayarak edindiği tecrübelerle bu tehlikeli ilme önce talip sonra hâkim oldu. Fal ilmini öğrendikten sonra geceleri ocakta ustasıyla birlikte fal bakmaya, insanların hayatlarını değiştirmeye başladı. Mucizeler bile tekrar ede ede sıradanlaşır. İsrailoğulları'nın gökten gelen helvaya alışmaları gibi Azer de bir süre sonra yeni hayatına alıştı. Kemal Usta'nın sapkınlıklarına, sırf eğlenmek için yaptığı küçük kötülöklere tahammül edebilirdi. Böylece yaşayıp ölebilirdi. Çünkü insanların kaderinin iplerini elinde tuttuğu hissi garip bir şekilde onu hırslarından arındırıyor, gündelik hayata olan ilgisini azaltıyordu. Azer, ustası Kemal gibi yalnız yaşayıp fal bakabilir, ustası ölünce bir süre hayatına devam edip yalnız ölebilirdi. Feyza hayatına girmeseydi eğer...

Aşağı mahalledeki okula yeni atanan genç öğretmen Feyza'ya, görür görmez âşık oldu Azer. Feyza, kaderinden habersizce her sabah okula gitmeden önce kahveye gelip KeyfeKader'in Haliç'i tepeden gören manzarasını izleyerek açık çayını içiyor, ona çok yakışan yanağındaki benle oynarken çantasından çıkardığı notları okuyordu. O önündeki notlara dalmışken Azer, büyülenmiş gibi Feyza'yı izliyor; elindeki kâğıt talihli bir rüzgârla yere düşsün, Azer de koşup kâğıdı havada yakalasin, Feyza bir çay daha istesin, aklına yalnızca kahveci çıraklarının bilebileceği bir soru takılsın, hesabı ödemek için ayağa kalktığı anda tökezlesin, Azer seri bir hareketle onu belinden yakalasin, göz göze gelsinler, bu fasit daireden kurtulabilsinler diye dualar ediyordu. Sonunda Feyza'nın ona gülümsediği binlerce ihtimali en ince ayrıntısına kadar düşünmek tek meşgalesi olmuştu. Feyza'ya kahve ikram ettiği ilk sabahın gecesinde onun falına bakacağını, aslında kahveyi de sırf bu yüzden

içirdiğini kendine uzun bir süre itiraf etmedi. İtiraf ettiği gün, “Ne olmuş sanki, kim sevdiği kadını kendine âşık etmek için maharetini kullanmaz ki?” deyip işin içinden sıyrılıverdi. Feyza ise KeyfeKader Kahvesi’nin çırağına gönlünü nasıl kaptırdığını hiç anlamadı. Kendisine her fırsatta çıkışan yakın arkadaşına, “Gönül ferman dinlemiyor Leman.” diyerek izah ediyordu durumu.

-Bir Hafta Önce-

Kemal Usta’nın bir sabah erkenden, Azer’i İstanbul’un öbür ucuna kuru kahve almaya göndermesiyle başladı her şey. Aşk ve kahve falının bir ortak noktası olduğunu öğrenmişti Azer. Her ikisi de insanı etrafına karşı ilgisizleştiriyor, yalnızca kendi varlığını dayatıyordu. Azer için tek bir gerçek kalmıştı ve tek bir gelecek: Feyza. Kemal Usta ise bu durumdan elbette hoşnut değildi. Azer, ustasının kahve siparişini getirirken Feyza’yla evlendiği günün hayalini kuradursun, Kemal Usta ve Feyza karşılıklı oturmuş, tatlı tatlı Azer’i çekiyorlardı. Kemal Usta’nın deyimiyle ‘kara sevda dâhil her derde deva iyi çekilmiş sabah kahvesi’ eşliğinde... Azer, Feyza için önemsiz olan bu kahve muhabbetini ancak iki gün sonra öğrenebildi. Duyar duymaz başından aşağı kaynar sular döküldü. Birkaç haftadır ne zaman başını çevirse Kemal Usta’yı kendisine bakarken yakaladığını, Usta’nın her fırsatta kendisine kinayeli sözler söylediğini, Feyza ile artık dillere destan olan aşklarından rahatsızlığını ima ettiğini, kendisine karşı tavırlarının tahammülsüz ve olağandan sert olduğunu fark ediverdi. Feyza’yı alelacele okuluna uğurladıktan sonra hışımına kahveye geri döndü. İçerde Kemal Usta’yla laklak yapan iki ihtiyardan başka kimse yoktu. İhtiyarlara aldırmadan; “Ne yazdın Usta, söyle çabuk!” diye bağırarak ustasının karşısına dikildi.

Şimdi Kemal Usta’nın sert tavırlarından eser kalmamış, torunlarına hikâyeler anlatan aksakallı bir dede kadar yumuşak başlı oluvermişti. Gözleriyle misafirlerini işaret ederek, “Azer, sen benim odaya geç; ben misafirlerimi uğurlayıp geliyorum.” dedi. Azer laftan anlayacak halde değildi. Misafirlerin önündeki kahveleri alıp lavaboya fırlattı:

“Onlar da şimdi gidiyorlar işte Usta! Cevap ver bana! “ dedi öfkeyle. Deliye dönen Azer’in öfkesinden korkan iki ihtiyar apar topar veda edip dışarı çıktılar. Kemal Usta gösterişli hareketlerle sakin olmaya çalıştığını ima ederek, sıktığı dişlerinin arasından;

“Yaptığın saygısızlığı, hepimizin piri Şeyh Şazeli’den bu yana hiçbir çırak ustasına yapmadı Azer. Sen...”

“Uzatma Kemal Usta, Şazeli de ustalığın da umurumda değil. Feyza’ya ne yazdın dedim sana?”

“Fal ilminin ilk kuralı, ustana karşı...”

Azer, ustanın daha fazla konuşmasına müsaade etmeyip, ihtiyarlar dışarı çıktığından beri sıkılı duran yumruğunu sallayıp ustayı yere serdi. Kemal Usta şaşırılmıştı. Azer onu tanıdığından beri ilk defa kontrolünü kaybederek bağırılmaya başladı:

“Sana da aşkına da başlatma lan! Sen kimsin de âşık oluyorsun? Ne aşkı? Sana her şeyini bu ilim verdi, ben verdim. Bana nankörlük yaparsan, her şeyi verdiğim gibi almasını da bilirim. Ne aşkı, aşkmış! Falcılığın olmasa nasıl âşık olacaktı gül gibi kız sana, onun gözünde şu telveler kadar değer var mıydı sana öğrettiklerim olmasa! İşte sana ustandan bir nasihat daha ‘Falla gelen, falla gider.’ Bunu iyice belle.”

Azer, ustasının bağışından korktuğundan mı yoksa ona istediğini ancak alttan alarak yaptırabileceğini hatırladığından mı bilinmez sesini yumuşattı. KeyfeKader Kahve’sinde ilk bardağını kırdığı günkü gibi uysal bir sesle;

“Usta bağışla beni, çok seviyorum, âşığım; söz bir daha seni, bana öğrettiğin ilmi ihmal etmeyeceğim. Söz, ne dersen yapacağım. Usta beni öldür, yine de Feyza’ya bir şey yapma. Bir şey yapmadın değil mi? Bir şey yapmadım de!” diye inledi.

“Ulan it, hem falcılık yapıp hem mutlu bir yuva kurulabiliyordu da ben niye yalnızım bu boktan hayatta. Aile demek umut demektir. Bu işin kuralları bellidir. Umut demek, falcının hayatın parıltısına kendini kaptırması demek... Kaderi kendi çıkarına göre değiştirmesi demek. Buna müsaade yok. Bu ilim bırak aşkı, aileye bile izin vermez. Sen sanıyor musun ki, senin anan baban kardeşin trafik kazasında öldü. Yalnız kalmalıydın, fal ilmine talip olmak için yapayalnız kalmalı çırak. Ta ki, tek meşgalesi bu olsun. Kız da ölecek. İntihar edecek. Ama bil ki, sen öldürmüş olacaksın onu. Bunun başka yolu yok. Onun falına çoktan bakıldı. Kaderi belirlendi, bileti kesildi. Odanda, falına baktığın fincanları koyduğun rafta duruyor; git de değiştir değiştirebiliyorsan. Anlamıyor musun aptal, bu yolun dönüşü yok, ilk kahveni içtiğin gün çizildi senin kaderin de.”

Azer, duyduklarının dehşetinden yere yıkılmıştı. Kafasını tahta zemine vurarak, Kemal Usta’nın söylediklerini hazmetmeye çalıştı bir süre.

Durdu.

Odada ölümcül bir sessizlik kol geziyordu. Kemal Usta, kendisini kaptırıp söylediklerinden pişman olmuş görünüyordu.

Azer ayağa kalktı.

Kemal Usta ayağa kalktı.

Azer, ustasına doğru birkaç adım attı.

“Bu da yazıyor muydu fallarında lan?” diyerek tezgâhın üstünden ekmek bıçağını kapığı gibi ustasının göğsüne saplayıverdi. Ardından kanlar içinde yerde yatan ustasının, can çekişirken bile sinsice sırttan yüzüne bakmadan doğruca odasına gitti. Odasındaki rafın üst katında birkaç tane, alt katında ise tek bir fincan kapalı halde duruyordu. Altına iliştilmiş küçük bir kâğıtla birlikte...

Ustasının el yazısını tanıdı.

“Azer, son kural şu: Çırak, eğitimini tamamladığında ustasını öldürmelidir. Ustasının katili olmayan hiçbir çırak, ustalığı hak etmiş sayılmaz. Üst raftaki fincanlar, geldiğinden beri sana içirdiğim kahvelerin fincanları... Seni onlar

sayesinde bugünlere getirdim. Kabul et ben iyi bir ustayım. Ustalığının beratı da, şahidi de, tek dostun da sana fısıldayan duvarlar olacak. Çatlaklarından bu ilmin kadim ustaları, falcılığın gizli bilgilerini fısıldayacaklar sana. Bununla yaşamaya alışsan iyi edersin.

Merak etme her şeyi ayarladım, kahveyi sana bıraktığımı bildiren bir vasiyetname yazdım. Avukatta. Cesedimi geceleyin kahvenin arkasındaki bahçeye gömersin. Başını dertten kurtarmak için kendi falına bakmayı öğrettim sana, hatırlıyorsundur umarım.

Pirimiz seninle olsun.

Usta'n..."

Azer göğsünün içinde yıllar önce filizlenen karanlığın geçen her saniye biraz daha büyüdüğünü hissediyordu. Ne yapacağını bilemez halde Feyza'nın fincanını eline aldı. Ustasının bu fincana neler fısıldadığını öğrenmek için canını bile verebilirdi. Fincana odaklanmaya, orada yazılı ölüm fermanını görüp değiştirmeye çalıştı ama ne yaparsa yapsın sonun değişmediğini hissediyordu. Fincanda yazılanları nasıl değiştireceğini düşünürken duvarlardan gelen fısıltılarla irkildi.

Çatlakları gördü.

Fısıltılar tüm odayı kaplıyordu.

-Bir yıl sonra-

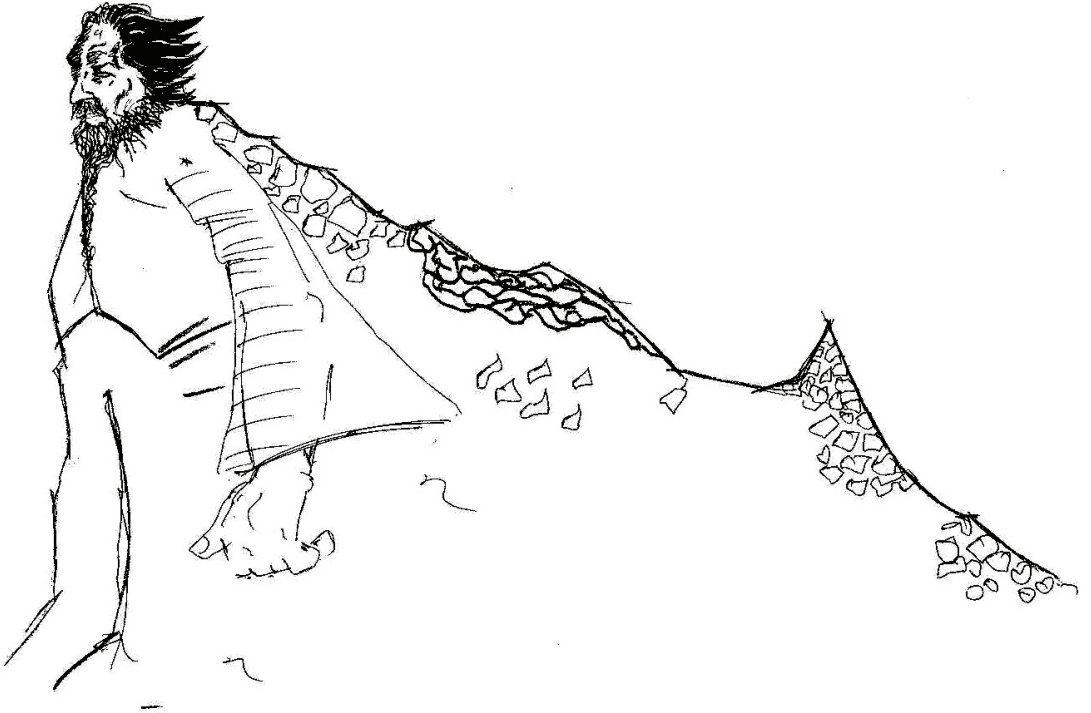
Keyfe Kader Kahvesi'nin ustası Azer, ocağın yanına attığı masada bir çocuk ve ihtiyar bir adama kahve ikram etmiş, sükûnetle kahvelerini bitirmelerini bekliyordu. İhtiyar adam kahvesinden büyük bir yudum aldıktan sonra konuşmaya başladı:

—Azer evladım, bu benim torunum, adı Hasan. Ne yapsak ne etsek okula ayağını alıştıramadık. Akli fikri gezmek tozmakta, anlaşıldı okumaya niyeti yok. Bunu senin yanına verelim, hiç yoktan harçlığını kazansın, hem koluna altın bilezik takmış olur. Demem o ki; Al Hasan'ımızı, eti senin kemiği bizim. Hem teyzen de duacın olur ha?

Azer, "Merak etme sen dede, yarın gelip başlasın." diyerek adamla çocuğu uğurladıktan sonra fincanları kapatıp ocağa taşıdı. Eski odasına gitti. Odanın ortasına diz çöküp oturduktan sonra cebindeki paketten bir sigara çıkarıp yaktı. Derin bir nefes aldı. O günden beri gözünün önünden kaybolmayan siyah saçları görür gibi avuçlarına baktı.

Hava kararıyordu.

Fısıltıları bekledi.

I.

Temmuz ayında şehirliler gelir ve hep birlikte büyük koğuşlarda kalırlar. Çiftçiler de; eski püskü at eşyaları, üstlerinde hışırdayıp duran küçük sarı bir çan takılı olan tozlu fayton parçaları, kışlık eski ceketler, taş kilitli eski tüfekler ve pastan körelmiş testerelerle dolu çatı arasında eşleriyle birlikte kalır. Çiftçiler alt koğuşlardan bütün eşyalarını almış ve bütün sandıkları şehirliler için boşaltmıştır. Koğuşlarda artık iki şey kalmıştır: Kilerden yayılan kaymağın ve küçük pencerelerden dışarıya, oradan da pembe ebegümecei başlarının üzerinden kocaman elma ağaçlarına kadar süzülen eski ahşapların kokusu.

Duvardaki süs eşyaları da bırakılmıştır: Geyik boynuzları ve aralarında sahte mercandan gül demetleri asılı olan oyma veya kağıttan çerçevelerin içinde birçok Meryem Ana resimleri... Şehirden gelen kadınlar geyik boynuzlarına kocaman bahçe şapkalarını ve rengarenk şemsiyelerini; gül demetlerinin ilmiklerine, şahane omuzları ve kalkık kaşlarıyla devasa bir acıyı ifade eden kadın oyuncu resimlerini; genç adamların, bazı ünlülerin veya sahte gülüşlü kadınların resimlerini de boynunda haç flamalı, balmumundan mamül küçük bir kuzuya yaslarlar veya bunları, duvarla üzerindeki erguvani yaralara yedi ayrı kılıç saplanmış altın yıldızlı kalbin arasına sıkıştırırlar.

Şehirden gelen kadınlar ve kızlar da başka kimselerin olmadığı pınar başlarında otururlar. Rüzgar, bu pınarlardan saçlarına sular sıçratır; onlarsa bir çeşmeden diğerine incecik, örümcek ağları gibi ipler sererler. Bazen de yol kenarındaki çitlerin üzerine oturup yoldan geçenleri rahatsız ederler. Herhangi birinin, çitlerin arasından o gürül gürül akan dereye ulaşması gerekip gerekmediğiyle ilgilenmezler. Onlar için kimin nereye gittiği mühim değildir. Mevcudiyetlerinde böyle bir tesadüflük, külfetsizlik barındırırlar. Tatile ihtiyaçları yoktur; çünkü her saat her istediklerini yapabilirler. Şarkı söylemeleri de böyledir mesela.

Ne kilisede ne de dans etmek için. Karanlık olmaya başladığında, artık kararmaya başlayan ağaçların ve küçük pencerelerinden karanlığa ışıkların akın ettiği evlerin arasında, bir orada bir burada. Şarkıları birçok tondan oluşan bir karışım gibidir; bazen bir dans şarkısına yakın tonda, bazen de bir kilise ilahisine; hayata dair kolaylıkları ve egemenlikleri barındıran. Sustuklarındaysa o karanlık vadi yine o sakin hâlet-i ruhiyesine bürünür: O koca derenin ve pınarların uğultusu duyulur; bir artan bir azalan, artan azalan... Meyve ağaçları, tıpkı uyuyanın uykunun en derininde ani ve beklenmedik bir iç çekmesi gibi silkelenir, yukarıdan aşağıya bütün dallarına birer damla düşer; öyle ki, kirpiller adımlarını biraz daha hızlı atarlar ürtüklerinden.

Işıkların bazıları uzun süre sönmez ve bu ışıklar Büyükayı gökyüzünün bir kenarında asılı dururken, en alçaktaki yıldızı dağın sırtında dinlenirken ve o kocaman melezçamın tepesinde parıldarken hâlâ ordadır. Bunlar, bir genç kızın bir kitaptan dünyanın hâllerini, coştururken yoran bir müziğin dokunuşları altında okuduğu odalardır. Yahut yaşlı bir kadının o endişeli ve hayretli fikredişleriyle, bu rüya gibi ‘şimdi ve şu an’ın kaçırıp kurtulamayacağı hakikat olduğunu anlayamayışları tattığı odalar. Bu pencerelerden mütemadiyen bir mum ışığı düşer ve bir elma ağacının dallarına tutunur, sonra çayırın ve duvar rıhtımın üzerinden, kara bir ayna hâline gelmiş olan göle kadar bir çizgi bırakır; göl de bu mat sarı parıltıyı üzerinde taşır. Sonra onu içinde grili siyahlı levreklerin ahmakça durduğu, küçücük sazınların da durmadan hareket ettiği kuyuya, o karanlık ıslaklığın içine döker.

II.

Çimenlerin üzerine dört köşeli tenis sahalarını kurarlar ve onları yüksek, gri filelerle sararlar. Uzaktan bakınca bu fileler devasa örümcek ağları gibi gözükür. Bu ağın içindekiler mavi-yeşil renkli gölü, bembeyaz sahil şeridini, kızılçam ormanını, onun hemen üstündeki iri kayaları ve Japon testilerini andıran bu manzaranın en üstünde de süpürge tohumu çiçeklerinin o soluk ve naif rengine bürünmüş bir gökyüzünden oluşan bu tabloyu temaşa ederler. Yolun öte yanında birkaç tepecik vardır ve çiftçiler buraların toprağını sürmektedir. Tenis oynayanların rüzgârdan ve güneşten istifadelerini adil paylaşmak için durmadan yer değiştirmeleriyle çiftçilerin o ağır toprağa mütemadiyen yeni saban demirleri

çakışları birbiriyle yarışır. Çiftçiler, çifti aynen ağır bir geminin denizde seyir halindeyken kendine çizdiği yol gibi muntazam sürerler; çalışmaktan yaralanmış, nasırlanmış o kocaman ellerini de saban koluna sıkıca sabitlerler. Tenis oynayanların durumlarıysa farklı farklıdır. Bazen birisi diğerlerine göre çok kaçar. Genç bir aslanın pençelerini soğukkanlı ve bir o kadar güçlü savuruşlarını andıran hamleleriyle koca bir oyunu rahatça bitiriverir. Havada salınan toplar ve diğer oyuncular, ormanlara ve bulutlara kadraj olan o çim saha ve fileler, her şey onun gizemli bileklerini seyre dalar; o bilekler sanki koca bir mıknaatla birbirine yapıştırılmış gibidir.

Diğer oyuncuysa çok zayıftır. Kendisiyle hamleleri arasında fikirleri mekikler dokur. Kendi kendini dışarıdan izleme ihtiyacı hisseder. Hamleleri derin bir illüzyondan ibarettir: Bazen bir eskrim sporcusudur, bazen de üzerine gelen taşları kendinden uzaklaştırmaya çalışan bir gariban.

Üçüncü oyuncunun akli oyunda değil; ellerinde, yanaklarında ve uykularında bakışını hissettiği kadındadır. Ara sıra, onu göz kapaklarında da hissedebilmek için gözlerini kapatır. İçinde bulunduğu anı değil, geçen akşamı yaşamaktadır; zira vücudunda bakışını hissettiği kadın burada değildir. Bazen topla hiç alakası olmayan yerlere dalgın adımlar atar. Yine de fena oynuyor sayılmaz. Rüyasında gördüğü meyveleri havada yakalamaya çalışıyormuş gibi hamleler yapar bazen de. Onun bu hamlelerine maruz kalan top da var gücüyle karşı taraftan geri döner ve bir daha çıkmamak üzere kendini çimin içine gömer.

Dört oyuncunun durumu değişikdir: Belki yarın zayıflar güçlülerin yerini alır. Belki hatıralar ve solunan sabah rüzgârları bugünün zayıfını yarının en güçlüsü yapacaktır.

Lakin çiftçiler çiftlerini muntazaman sürmeye devam etmektedir ve saban izlerinin en koyuları, en güzelleri o ağır zeminin üzerinde yoluna devam etmektedir.

Heves

son sayısını
yayımlayarak
dergiler arenasına
veda etti. Veda?
Arena? Neler
diyoruz biz? Olsun,
Cemil Meriç'ten
alıntı yapmaktan
iyidir efendim.
Üzüldük, kapanan
her dergi, aktivist
görmüş İsrail
komandosu gibi
ürpertiyor bizleri.

Karagöz

Cahit Zarifoğlu'nun
yeni üç şiirini
yayımlayarak
okuruna yepisyeni
müjdelere geldi.
Böyle örnekleri
gördükçe
korkuyoruz. Tüm
şairler korkmalı mı?
Şair olacak adam
ilk gençlik çağında
yazdıklarından da
mı bilinir? Yani
şiir kovalıyorsanız
ve yaşınız kemale
ermişse, abesle mi
iştiler ediyorsunuz?
Zorlu sorular...

SERGÜZEŞT¹

HUGO VON HOFMANNSTHAL

ÇEVİRİ: ELİF ZEHRA KANDEMİR

gümüşi bir rayihayla doluydu şafağın vadisi
ayın bulutların arasından süzülüşü gibi
henüz gece değildi
gümüşi kokusuyla karanlık vadinin
şafağa duran düşüncelerim belirsizleşti

sessizce daldım bu dalgalı, saydam denize
ve terkettim hayatı
ah ne güzel çiçekler bunlar
ateşli kadehleriyle!
için için yanarak içinden geçtim
gür çiçeklerin
sarı safırdan yadigar bir ışığın
ve ılık nehirlerin
her şey bir eşikle
kesif ve hüznü bir müzikle doluydu
ve işte o an bildim ki
idrakimi aşsa da bildim ki:
hasreti muazzam,
tatlı ama ateşli bir kadehte,
müzik kisvesinde gelen ölümdü!
en yakın akrabası ise
hüzündü

Ne tuhaf!

1 Erlebnis

meçhul bir gurbet ağlıyor sessizce
derunumda ağlıyor hayat için
içinde büyük bir geminin
devasa yelkeniyle geceye nazır
koyumavi suların içinde şehrin
ağlıyor doğduğu şehrin önünden geçen biri gibi
bulunduğu gemiden
şehrin caddelerini,
leylak kokularını, çeşmelerin sesini
işiten biri gibi
kıyıdaki çocuğu yani aslen kendini
ürkek ve ağlamaya meyyal gözleriyle
kendini gören biri gibi ağlıyor
pencereden odasına sızan ışık
koparıyor şehirden onu bu koca gemi
koyumavi suların içinden sessizce süzülerek
devasa ve yabancı sapsarı yelkenleri

62. Sanatçı kimliği tarafsız bir kimliktir. Sanatçı bütün insanları kucaklamak zorundadır. Sevgiden de, nefretten de eşit uzaklıkta bir hakemdir o. Konu insanlar olunca böyledir bu. Lakin konu eylemler ve fikirler olduğu vakit, sanatçı taraf olmak zorundadır. O her zaman hakikati gösterir.
63. İyi olmak, iyi hissettirir.
64. Mutlu, huzurlu, vs. olmak için kendilerinden başka şeylere ihtiyaç duyanlar, bu maksatlarına erişemezler.
65. İnsan mutlak olarak gideremediği eksikliklerini çok fazla önemsememelidir. Zira her yeni “fix” de nihayetinde vücut, ruh tarafından tüketilecek ve yenisine ihtiyaç duyacaktır insan. Yemek yemeye her daim muhtacız mesela. Bunun gibi, mutluluk da geçici “fix”lerle sağlanıyorsa şayet, kafaya çok takmamak, amaç edinmemek lazım onu.
66. Dostoyevski, “gerekli bencillik” diye tanımlıyor; Rousseau, “kendi ihtiyaçlarını bilme” ya da “kendini muhafaza etme” olarak tanımlıyor bu durumu. Her insan bir miktar bencil olmalı. Bu doğal bir şey. Bunu kabul etmek de gayet insani.
67. Yazar bir sorunun bilinçli bir şekilde farkına varmaz. Fakat o yalnızca gözlemediği şeyleri, onun yanlışlığını duyumsar ve onu kalemle alır. Yazardaki vizyonu ve sosyal insanı ortaya çıkaran geleceğin eleştirmenleridir.
68. Modern şehir hayatı acelesinden dolayı insanın kendini bir bütün olarak sunmasına müsaade etmiyor. Bu yüzden insanlar bile isteye kendilerini parçalıyorlar ve hareket halinde sunulabilir, gözlemlenebilir, takdir edilebilir ufak parçalar çıkarıyorlar kendilerinden. Ancak aynı zamanda, herkes bu parçalanmışlıktan mütevellit, dağılmamak için kendine o kadar çok dikkat ediyor ki başka şeylerle ilgilenemiyor, toplumu göz ardı etmek zorunda kalıyor. Böylece parçalanmalar da boşa gidiyor ve kendi içine kapalı yalnız bireylere dönüşüyoruz.
69. Toplum, kamu eridi artık ve şimdi yalnızca tekil insanlar kaldı. Belki de bu yüzden artık topluma bakıp onu gözlemleyemiyor, onu anlatamıyoruz. Çünkü ortada toplumsal bir şey kalmadı.

70. Bir şeyi aslında onunla kurduğumuz ilişkiler vasıtasıyla belirleriz. Ona bazı sinyaller gönderir ve geri bildirimleri izler, ona göre bir tanım oluştururuz.
71. Heisenberg'in Belirsizlik İlkesi'ni düşünelim. Bir şeyin bütün özelliklerini aynı anda hatasız ölçmek (tanımlamak) mümkün değildir. Konumunu hatasız tanımlarsak, hızında belli bir hata vardır vs. Eşya için de geçeli bu. Bir eşyayı asla tam anlamıyla hatasız tanıyamayız. Bir özelliğini doğru ölçmek için bir başka özelliğini hatalı ölçmeyi kabullenmemiz gerekir.
72. Yine de bir tarafımız, ampirik tanımlara sığdırmamasak da, çevresini değerlendirmeye ve yansıtmaya devam ediyor. Çevre, toplum, vs. her birey için farklı, tek, benzersiz bir ihtimal üretiyor ve bu ihtimalin başka bir neticesi başka bir sentezi, sonucu mümkün olamaz gibi görünüyor. Aşırı deterministik görünse de böyle sanırım. Semprun'un Büyük Yolculuk'ta yazdığı gibi: Toplama kampına düşmekte özgürdü adam, özgür kararları onu oraya düşürmüştü ve başka bir yerde de olamazdı.
73. Din, devlet, toplum, kültür; hepsi birer sistemdir ve hepsi bir kurallar ve yasaklar bütünüdür. Bunların dışında da irili ufaklı pek çok sistem vardır. Kendi günlük hayatımızı dahi, üzerine kafa yormadığımız defacto kurallara göre idame ettiririz.
74. Alışkanlık dediğimiz şeyler de aslında bir sistemdir.
75. Bir eylem aşağı yukarı her zaman bir sistemin parçasıdır. Bir kuralı, kaideyi yerine getirir ya da arzu edilmeyen bir şeyin olmasını engeller.
76. İnsan bir eylemi gerçekleştirdiğinde, çoğu zaman yalnızca sistemi yürüttüğü ve devam ettirdiği, sistemden dışarı çıkmadığı için mutlu olur,
77. Sisteme başkaldırı da bir yerde başka bir sistemdir. Onun da kendine ait kuralları, kaideleri vardır. Bazı toplumlarda, bazı kültürlerde bir geleneği vardır başkaldırının. Sanki o toplumu yöneten sistemin bir alt sistemi gibidir başkaldırı. Yani yine bir sistemle barışık olma durumu mevcuttur.

Ağustos ayında
dünyaevine
giren kıymetli
dostumuz
Abdullah
Faruk Gönüllü
ve sevgili eşi
Elif Gönüllü
hanımefendiye
Ğ Dergisi
ekibi olarak
iki cihan saadeti
diliyoruz.

BİRİNCİ MEKTUP

YAHYA KURTKAYA

Sevgili Cibran,

Viyana, 2010

Bu seninle ilk mektubumuz. Bu mektupların sürekli olmasını dilerim. Tüm söyleyeceklerimi kendinden bil. Senden ilk isteğim budur. İnsanın bir şeyleri kendisinden bilmesinin önemine denk bir ehemmiyet daha bilmiyorum. Bu ilk adımdır. İlk adımı atmadan bir şeylerin yoluna gireceğini de sanmıyorum. Çünkü bizim en büyük eksikliğimiz, insan olarak yapıp ettiklerimizde nazarımızı hep başka noktalara çekmekten ibaret. Hâl böyle olunca, asıl maksattan çokça uzaklaşmış oluyoruz ve bunun farkına bir türlü varamıyoruz. Bizim için en büyük terazi yine kendi ‘içimiz’dir. Dış dünyada olup bitenlerin her ne olursa olun yankıları yine bizim kendimizdedir. Sen aldırma ‘İnsan, insanın kurdudur.’ sözüne. Aslında insan, insanın aynasıdır. Sadece bizim en büyük sorunumuz, kirlilik. Ayna kirlenmiş ama haberimiz yok. Şöyle üşenmeden kalkıp bir tozunu alıverebilsek, o zaman göreceğiz neler cereyan edip duruyor karşımızda.

Alman şâirlerden Jean Paul’un çok güzel bir sözü var: ‘Şiir, upuzun bir sevdadır.’ Bu mektubumda sana bu söz üzerinden bir şeyler söylemek istiyorum. Seninle yaptığımız eski sohbetlerimizden hatırlayacağın üzere, bu söz üstüne epeyce kafa yormuştuk. Şu Viyana kafelerinin birinde bolca duman altında, bezen çevremizde bir masanın etrafını doldurmuş sadece iki gözden ibaret görünen insanların eşliğinde çokça hasbihal etmiştik. Fakat senden ayrıldıktan sonra bu söz üzerinde daha etraflıca düşünme imkânım oldu.

Jean Paul’un şiiri sonsuza dek sürecek bir sevdâ olarak algılaması ne güzel değil mi? Bunda birçok sır gizli. Sadece bildirdiği yargıdan ziyade, yargısını beslediği kelimelerden tut da onun açtığı imkânlarla kadar. Öncelikle şiir üzerine düşünmüş Jean Paul. Bu en önemlisi. Çevremizde şiir yazdığını söyleyip üzerinde kafa yormayan o kadar insan var ki. Hele bu insanlara verilen büyük şanlar, şöhretler, şerefler, ödüller, madalyalar.. Oysaki insanın ilk eylemi düşünmek.

Bir duracak insan değil mi? Düşünecek! Ben ne yapıyorum; yaptığım şey nedir; neye tekabül ediyor. Düşünsene hele, insan evleneceği kişi hakkında düşünmez mi hiç? Bilmez mi onunla bir ömür paylaşacak; ama o kimdir, nelerden hoşlanır, nasıl yürür, nasıl uyur, çayını kaç şekerli içer... Buna tanımak denir. Kişioğlu tanımadığı bir şeyi nasıl sevsin, onunla nasıl yaşasın? İşte bu yüzden bizim büyüklerimizde eksik olan şeyi Jean Paul yüzyıllar öncesinde görmüş. Durmuş önce, demiş ki; bu şiir nedir? İlk adımı atmış yani.

İlk adımı atmak önemlidir, evet. Bu takdir edilesi bir şey. Fakat gerisi de gelmiş Cibran. Öyle alelâde bir düşünme ile yetinmemiş. “Şiir nedir?” diye sormuş; Cevap, ‘sevdadır’ diye yankılanmış içinden. Düşünsene Cibran, ‘sevdadır’ diyor adam. Şiiri kavgadan, gürültüden, savaştan ibaret görenlere ne büyük bir tokat değil mi bu? Bence ‘şiirin sevda olduğu’ dünyadaki en büyük buluşlardan biri. İnanıyorum ki, Jean Paul’dan evvel onlarca kişi de buna benzer bir istiareyi hissetmişler. Sadece bunu tarihe miras bırakmak Jean Paul’a nasip olmuş. Şiirin ‘sevda’ olduğu üzerine bence derince düşünelim Cibran. Fakat bunu yaparken bir an olsun tüm benliğimizi bir kenara bırakalım. Bunu senden bilhassa rica ediyorum. Bunu yapmayan insanların ne hâlde olduklarını zaten görüyoruz.

Sevda bizde ‘aşka’ tekabül eder, biliyorsun. Aşk da, şiddetli sevgidir. Birini ya da bir şeyi şiddetli sevmek.. Şiiri, şiddetli bir sevgiye benzetmek. Sevgi, insanın en mazlum yanlarından biridir. Mazlum olduğu kadar da mağrur olabilir kısmen, buna itirazım yok. İnsanın sevgisi pek çok şeye yönelebilir pekâlâ. İnsan, güzeli sevdiği kadar kötüyü, çirkini de sevebilir. Kötüyü sevmek, çirkini sevmek sanki hastalıklı ruhların işymiş gibi gelmiyor mu sana da? Burada, insan fitratına değen hastalıklı bir ruhun izleri senin de gözüne çarpıyor mu? Şu hâlde, şiirin sevgiye bezediğini kabul ettiyse; bunun iyiye de kötüye de (hayr olana da şer olana da) yönelebileceğini kabul ediyoruz. Sorum şu Cibran: Biz, bu sevgiyi hayatımızın neresine, nasıl koyacağız? İyiye dair şiddetli bir sevgi mi besleyeceğiz; yoksa biz de aşınmış benliğimizin bize kurduğu tuzağa düşüp fena olana dair –bazen farkında bile olmadan- bir sevgi mi besleyeceğiz? Lütfen bu iki sorum üzerine biraz düşün. Bunların bendeki karşılıklarını sonraki mektubuma saklayıp, Jean Paul’un şu güzel sözünde dikkate şayan bulduğum üçüncü noktaya gelmek istiyorum.

‘Şiiri upuzun bir sevda’ olarak görüyor amca. ‘Upuzun...’ Aslında bunu sonsuz olarak da okuyabiliriz. Yani öyle modern zaman sevdaları gibi, başlayıp iki gün süren; kılık kıyafet değiştirir gibi çıkarılıp atılan bir şey değil. Başladın mı sonuna kadar gideceksin. Gerekliği yerde fedakârlık yapacaksın. Her şeyi kısa zamanda yapıp etmeye ayarlı bir zihin işleyişinin hüküm sürdüğü bir dünyadan çıkan Jean Paul’un bunu söylemesi ne kadar manidar değil mi? İşin acı veren tarafı, o bunu söylerken bizim bu tür tespitlerde zaten kökü binlerce yılın toprağına sarılı geleneğimizin torunları olan büyüklerimiz, Nedense bunu anlamamakta ısrar ediyorlar. Bunu nereden çıkardığımı sorabilirsin Cibran. Şuradan: Diyelim

Roman Kahramanları

Dergisi'ni heyecanla
karşlamıştık.
Üçüncü sayısında
Raskolnikov'u bile
kullanmalarına
rağmen hayal
kırıklığına uğradık,
haberleri olsun.
Galiba eksik olan
şeyi biliyoruz,
heyecan!

•
Bir **avantgardé**
Dergisi vardı,
ne oldu sahi?
avantgardé
korkutma bizi!

•
Ğ'nin
nasıl yazıldığını
hâlâ bilmeyenler,
onu 'yumuşakg'
şeklinde yazanlar
falan varmış.
Dilimizde tüy
bitti ama bir daha
söyleyelim; doğrusu
"yumuşakge" dir.

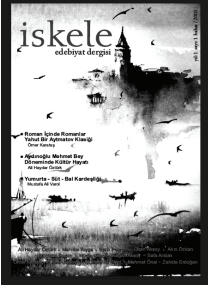

bir arkadaşın, dostun geldi ve sana dedi ki: "Kardeşim, ben birine sevdalandım. Ne yapmam ne etsem?" Ona ne dersin? Seni kendimden bildiğim için fikir yürütüyorum senin adına: Onunla önce oturursun hasbihal edersin değil mi? Sorarsın niyetini. Gözlerine bakarsın. Ellerini nereye koyuyor sevgisini anlatırken, bunu gözlemlersin. Sonra ona dilin döndüğünce nasihatte bulunursun. Ona demezsin ki: "Gel sen bu sevdadan vazgeç." Bu çocuk belli ki sevmiş, etmiş. Önemli olan eğer sevginin kendisiyse, onun bunu yaşamaması için, uzunca yaşamaması için elinden geleni yaparsın. Fakat bizim büyüklerimiz, insanları sevgiden ve sevginin imkânlarından uzak tutmanın yollarını arıyorlar. Çeşitli maddi gerekçeler gösteriyorlar. Ve bunu sevdalanan kişi ile hiç konuşmadan, onu dinlemeden yapıyorlar. Bunu ben yaşadım sevgili Cıbran. Buradan biliyorum da sana anlatıyorum. Şiir hakkında da aynı şeyi söylemek istiyorum sana. Örnek olarak değer verdiklerimiz, maalesef saf bir hissin peşine düşmeden -ve hatta sevgiyi neşet almayan şiirlerin peşine düşüp- kavgalı, gürültülü, yüksek sesli şiirlerde derman arıyorlar. Ve işin en acısı nedir biliyor musun Cıbran, hiç kimsenin görmek istemeyen kadar kör olamaması. Şiir sevgiyse, sevgi kalptendir. Kalbimizde mühürler olmasın Cıbran, olmasın!

Bu yüzden şiiri uzun, upuzun bir sevda olarak görmek hakikaten zor bir iş. Bunun için sağlam bir 'hüsni zan' gerekiyor diye düşünüyorum. Kim bilir, bir dostumuzun söylediği gibi: 'olur ya belki!'

Mektubunu dört gözle bekliyorum olacağım.

Dostun,
yahya

iskeledergi@gmail.com

SÖYLEŞİ: M. FATİH KUTAN

Bir yıl öncesinden Safa Arslan'ın heyecanlarını biliyorum, sık sık bahsediyordu bir dergi çıkarmak isteğinden, çevresindeki insanlardan, özellikle Ali Haydar Öztürk'ten. İskele'yi duyunca, Safa'nın onca isteğinin, düşüncelerinin ele avuca geldiğini fark edip dergiye ulaştım ve söyleşiyi gerçekleştirdim. Aydın'da yayımlanmaya başlayan bir derginin serencamı.

M.F: Bir dergi birden bire ortaya çıkmaz; öncesinde toplanmalar, birliktelikler, muhabbetler vardır. İskele nasıl aşamalardan geçerek yayımlanmaya başladı? Aydın'da bir grup gencin dergi çıkarmaya giden süreci nasıl işler?

S: İskele söylemiş olduğunuz bütün süreçlerden geçti. Yaklaşık bir yıldan beri bir dergi düşüncem vardı. Kendi okulum içinde bazı girişimlerim olsa da bir türlü gerçekleştirememiştim bu düşüncemi. Ardından 'dügmeye basılmış' gibi seri bir şekilde Kemalettin Bal, Ali Haydar Öztürk, Kağan Aksoy, Ömer Karataş ve beni bu konuda sürekli yüreklendiren Mehlika Toyga ile tanıştırdım. Daha sonra da dergisizliğe son darbeyi beraber indireceğimiz Mücteba ile tanıştım. Bu tanışıklıklardan sonra gerçekten de beraber geçirdiğimiz çok güzel vakitler oldu. Anadolu evinde semaver merkezli sohbetlerimiz, çınar altlarında –ki Aydın'da çok nadir bulunur böylesi muhteşem kuytular- yaptığımız dergi toplantılarımız, bir türlü koyamadığımız ismimiz, "İki ay sonra çıkıyoruz!" dedikten sonra gelmek bilmeyen iki aylar... Hâsılı, birçok hatıra gömdük o bir seneye. Zaten bir dergi çıkarıyor olmanın en güzel yanı böyle hatıraları yaşatacak olması bence. Size eşsiz dostlarla muhabbet etme imkânını veriyor. Belki sıkıntısı da var ama o yokken de sıkıntılar hep vardı! 'Bir grup genç' sözünüze de gelince; aslında 'bir grup genç' değil. Evet, belki en çok uğraşan, emek sarf eden biz olabiliriz ama gölgesi içimize heyecan dolduran bir çınar olan Ali Haydar Öztürk'e, gençlik yıllarındaki heyecanını bizimle tekrar kazanmaya çalışan Ömer Karataş'a sahip bir çekirdek kadromuz var. Bu tabirin yerine 'bir grup meseleli' daha çok hoşumuza gidiyor!

M.F: Şiir konusunda cimri bir derginiz var, her yanı şiir kırptıntılarıyla dolu değil, yerli yerinde. Şiir yayımlamak konusunda düşünceleriniz nedir?

S: Öncelikle biz bir şiir dergisi değiliz. Cimri davranmamızın en büyük nedeni bu. Bunun yanında bu tavrımızın diğer önemli bir nedeni de şiiri çok önemseyip ona ayrı bir değer vermemiz. Açıkçası bir kenar süsü, dolgu malzemesi, ölü boşluk doldurucu olarak görmüyorum şiiri. Maalesef bazı büyük dergilerimiz de bunu yapıyor.

Kalabalık bir dosyanın yan tarafına bir şiiri sıkıştırıyorlar. Şahsen sığıntı şiirlerden hazzetmiyorum! Diğer yandan şiire güzel bir köşk ayırmak da yetmiyor elbet, bunun da idrakindeyim. Kaliteli şiire ulaşmak da, gömülü durduğu gönülden onu çekip almak da ayrı bir iş. İlk sayıda bunu yapmaya çalıştık, bundan sonraki sayılarımızda da bu ikiliyi buluşturmaya çalışacağız.

M.F: Zannımca bir derginin geleceğinde şiirde ısrar edenlerden çok nesirde ısrar edenler belirleyicidir. Nesirde ısrar edecek arkadaşlarınız var mı? Cengiz Aytmatov'un eserleri ve Semih Kaplanoğlu'nun "Yusuf Üçlemesi" üzerine birer edebiyat ve sinema yazısı var ilk sayıda, bu yelpazeyi genişletir misiniz ilerideki sayılarda?

S: Nesirde ısrar eden arkadaşlarımız olduğu gibi ben de kaliteli bir derginin omurgasını ancak nesir ile oluşturabileceğini düşünüyorum. Kendi fikirlerinizi herkese açıkça haykırabileceğiniz bir mecra nesir. İlk sayıda söylediğiniz türde yazılarımız vardı. Diğer sayılarımızda da değinilmemiş birçok konu hakkında araştırma dosyalarımızla beraber, çeşitli sanat dallarıyla da ilgili yazılar olmak üzere yelpazemizi genişleterek nesire yer vermeye devam edeceğiz. Bunun yanında ilk sayı biraz akıllı uslu oldu. Özellikle nesirlerimizle bundan da sıyrılabileceğimiz diğer sayılarda. Malumunuz, su ve sabun meselesi yani.

M.F: Dergilerin en büyük problemlerinden biri, "finans" eksikliği. Derginizde de görüyorsunuz bu sıkıntının belirtilerini, edebiyatla ilgisi olmayan yerlerden alınmış reklamları vs. Bunları nereye koyalım, ne yapalım? Bu can sıkıcı bir durum değil mi?

S: Evet, bu çok can sıkıcı bir durum. Ancak Aydın gibi bir yerde 'edebiyatla ilgisi olmayan yerler'in katkısıyla da olsa çıkan bir derginin, bundan dolayı acımasızca eleştirilmesi de can sıkıcı. 'Edebiyatla ilgili yerler' pek yok ki burada onların reklamlarına yer verelim. Bu dergiyi bir şekilde çıkarmak durumundayız. Ve bu maalessif böyle mümkün olabiliyor. İnşallah bir gün dergimizin bayilerde kapışıldığını görüp, 'edebiyatla ilgili yerler'in de reklamlarına gerek duymadan, 'kapitalizmin duasına âmin demeden' dergimizi çıkartabiliriz! Elbette ve elbette bu en güzeli...

M.F: Başka eklemek istediğiniz meseleler varsa dinleyebilirim.

S: Bu kısımda, önceki suallerinizde bahsetmiş olduğum Ali Haydar Öztürk hakkında söylemem gerekenler var. O seksen yaşında bir çınar. Necip Fazıl'la yirmi yıla yakın dostluğu olmuş bir insan. Yaşlı vücuduna rağmen hâlâ bizimle beraber bizim için koşutuyor. Bu bir yıllık tanışıklığımız süresince şahsından çok dersler aldım. O unutulmaması ve unutturulmaması gereken bir isim. Özellikle de torun sevmekten başka bir davası olmayan, emeklilik isteyip pinekleyen bu ihtiyarlar çağında yaptıkları gerçekten çok önemli. Bir insanın en bilge, en dolu zamanında köşesine çekilmesini bir türlü mazur göremiyorum! Kahvehanelerde köşesi olan genç oyuncu kardeşlerime ise diyecek bir söz bulamıyorum!

Çok teşekkür ediyorum sorularınız için.